

nmbs

Passie voor de reiziger

Geconsolideerd jaarverslag 2017

Inhoud

- 1. Geconsolideerd jaarverslag**
- 2. Geconsolideerde financiële staten -
toelichtingen**
- 3. Verslag van het College van
Commissarissen**

1. Geconsolideerd jaarverslag

GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

De geconsolideerde financiële staten van de NMBS-Groep per 31 december 2017 werden opgemaakt met inachtneming van de op die datum gepubliceerde bepalingen van het IFRS-referentiekader (International Financial Reporting Standards) zoals goedgekeurd door de Europese Unie, namelijk de door de International Accounting Standards Board (IASB) gepubliceerde normen en de door het IFRIC (International Financial Reporting Interpretations Committee) gepubliceerde interpretaties.

In bijlage zijn de toelichtingen bij de rekeningen met alle informatie volgens de IFRS-normen opgenomen.

I. CONSOLIDATIEKRING

De consolidatiekring omvat alle vennootschappen die de NMBS-Groep vormen. Ze worden in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de twee door de IFRS-normen aanvaarde technieken, naargelang de Groep al dan niet controle heeft over de vennootschap, namelijk de integrale consolidatie en de vermogensmutatiemethode.

Evolutie van de consolidatiekring

	31/12/2013	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016	31/12/2017
Moedervenootschap	1	1	1	1	1
Globaal geconsolideerde ondernemingen	33	21	15	12	11
Ondernemingen volgens vermogensmutatiemethode	25	21	17	16	12
TOTAAL	59	43	33	29	24

In het boekjaar 2017 is de consolidatiekring als volgt geëvolueerd:

- Ingevolge de wil van de NMBS om de activiteit publiciteitexploitatie op het spoorwegdomein binnen de Groep te internaliseren, heeft de NMBS de door de andere aandeelhouder in Publifer aangehouden 50% van de aandelen overgenomen, zodat ze enige aandeelhouder van die vennootschap werd. Deze vennootschap, in 2016 opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, wordt vanaf 2017 integraal geconsolideerd.
- De NMBS heeft 82% van haar deelneming in de dochtervennootschap Transurb verkocht. Ze behield in deze vennootschap een deelneming van 10%, die geboekt is bij de Andere financiële activa.

- De NMBS is overgegaan tot de fusie door overneming van haar dochtervennootschap SPV LLN, met uitwerking op 1 oktober 2017.
- De NMBS heeft de 50% verkocht die ze aanhield in de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschap ATO.
- Er werd tussen Transurb, Infrabel en de NMBS een overeenkomst afgesloten die voorzag in de verkoop door Transurb aan Infrabel van de aandelen die ze in de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschap Tuc Rail aanhield en in de overname door de NMBS van het aandeel van Tuc Rail in Eurostation, zodat haar deelneming in Eurostation nu 100% bedraagt.
- Transurb heeft haar deelneming van 33,33% in de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschap Belgorail verkocht.

II. GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

II.A. BALANS

ACTIVA			
<i>In miljoen €</i>	<u>31/12/2017</u>	<u>31/12/2016</u>	<u>Wijziging</u>
Vaste activa	<u>9.766,4</u>	<u>9.692,5</u>	<u>73,9</u>
Immateriële vaste activa	218,8	257,6	-38,8
Materiële vaste activa	7.035,4	6.928,0	107,4
Vastgoedbeleggingen	431,5	406,0	25,5
Deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	380,5	357,5	23,0
Handelsvorderingen en overige debiteuren	757,4	808,3	-50,9
Afgeleide financiële instrumenten	254,3	299,2	-44,9
Overige financiële activa	667,5	635,9	31,6
Uitgestelde belastingvorderingen	20,9	0,0	20,9
Vaste activa	<u>2.061,2</u>	<u>2.082,4</u>	<u>-21,2</u>
Voorraden	211,4	211,5	-0,1
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.451,0	1.533,1	-82,1
Afgeleide financiële instrumenten	0,3	0,2	0,1
Overige financiële activa	9,7	31,5	-21,8
Kas en kasequivalenten	388,8	306,1	82,7
Vaste activa aangehouden voor verkoop	<u>29,8</u>	<u>37,2</u>	<u>-7,4</u>
TOTAAL DER ACTIVA	<u>11.857,4</u>	<u>11.812,1</u>	<u>45,3</u>

Het geheel van de geconsolideerde activa van de NMBS-Groep per 31 december 2017 vertegenwoordigt een bedrag van 11.857,4 miljoen €, d.i. een verschil van +45,3 miljoen € (+0,4 %) t.o.v. de afsluiting 2016. De NMBS vertegenwoordigt 95,6 % van het totaal van de geconsolideerde activa, en zelfs 98,7 % buiten participaties in de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen.

De vaste activa (9 766,4 miljoen €) vertegenwoordigen 82,4 % van de totale activa, nl.:

- ❖ 7.685,7 miljoen € (78,7 % van de vaste activa) m.b.t. de *immateriële en materiële vaste activa en de vastgoedbeleggingen*, waarvan 99,6 % van de moedervenootschap komen. De in 2017 door de NMBS uitgevoerde investeringen bedragen 477,6 miljoen €, waarvan 223,1 miljoen € voor de aankoop en de renovatie van rollend materieel, 107,4 miljoen € voor het onthaal van de reizigers, 94,0 miljoen € voor de bouw en de inrichting van werkplaatsen en 6,5 miljoen € voor de investeringen in het raam van de terreurbestrijdingsmaatregelen. Deze investeringen van de moedervenootschap werden gefinancierd met kapitaalsubsidies, behalve 10,1 miljoen € die met eigen middelen werden gefinancierd. Anderzijds bedragen de jaarlijkse afschrijvingen en waardeverminderingsverliezen van de activa van de NMBS 430,6 miljoen €;
- ❖ 380,5 miljoen € (3,9 % van de vaste activa) m.b.t. het aandeel in het eigen vermogen van de *volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen*, ondernemingen waarin de NMBS een invloed van betekenis uitoefent zonder evenwel over de controle te beschikken, waaronder THI Factory (241,7 miljoen €), Eurofima (107,0 miljoen €) en HR RAIL (11,6 miljoen €). Het verschil t.o.v. het vorige boekjaar (+23,0 miljoen €) is hoofdzakelijk toe te schrijven aan THI Factory (+14,4 miljoen €), Lineas Group (+10,0 miljoen €) en het verdwijnen van Tuc Rail uit de consolidatiekring (-1,2 miljoen €);
- ❖ 1.679,2 miljoen € (17,2% van de vaste activa) m.b.t. de *handelsvorderingen en overige debiteuren, de afgeleide financiële instrumenten en de andere financiële activa*, waarvan 648,2 miljoen € m.b.t. de Staatstoelagen, 602,7 miljoen € beleggingen in het raam van het schuldbeheer en 254,3 miljoen € financiële indekkingsinstrumenten.

De vlottende activa (2.061,2 miljoen €) vertegenwoordigen 17,4 % van de totale activa en bestaan onder meer uit geldmiddelen en kasequivalenten (388,8 miljoen €), vorderingen op de Staat (573,4 miljoen €), gestorte borgtochten in het raam van de afgeleide financiële instrumenten (309,2 miljoen €) en te recupereren BTW 106,7 (miljoen €). De vermindering met 21,2 miljoen € van het ene tot het andere boekjaar komt hoofdzakelijk van de moedervenootschap en vloeit onder meer voort uit : voor +11,0 miljoen €, beleggingen in het raam van het schuldbeheer, voor -23,0 miljoen €, terugbetaling van de vordering m.b.t. het relanceplan, en voor -17,6 miljoen €, gestorte borgtochten in het raam van de afgeleide financiële instrumenten.

De vaste activa aangehouden voor verkoop (29,8 miljoen € of 0,3 % van het totaal van de activa) dalen met 7,4 miljoen €, waarvan hoofdzakelijk -5,7 miljoen € materiële vaste activa, -3,3 miljoen € ingevolge de verkoop van ATO en +1,0 miljoen € activa m.b.t. Blue Mobility.

PASSIVA

In miljoen €

	31/12/2017	31/12/2016	Wijziging
<u>Eigen vermogen</u>	<u>-256,8</u>	<u>-357,6</u>	<u>100,8</u>
<u>Langlopende verplichtingen</u>	<u>10.210,5</u>	<u>10.147,0</u>	<u>63,5</u>
Schulden uit personeelsbeloningen	326,1	333,4	-7,3
Voorzieningen	163,1	193,1	-30,0
Financiële schulden	2.824,6	2.883,6	-59,0
Afgeleide financiële instrumenten	396,2	453,5	-57,3
Uitgestelde belasting verplichtingen	1,9	0,0	1,9
Handelsschulden	20,5	9,5	11,0
Subsidies	6.340,3	6.071,3	269,0
Overige schulden	137,9	202,6	-64,7
<u>Kortlopende verplichtingen</u>	<u>1.903,3</u>	<u>2.022,7</u>	<u>-119,4</u>
Schulden uit personeelsbeloningen	123,4	121,2	2,2
Voorzieningen	95,1	89,5	5,6
Financiële schulden	512,4	648,9	-136,5
Afgeleide financiële instrumenten	10,4	12,5	-2,1
Belastingenschulden	0,4	3,6	-3,2
Handelsschulden	407,7	396,3	11,4
Sociale schulden	92,7	91,6	1,1
Subsidies	369,7	366,4	3,3
Overige schulden	291,5	292,7	-1,2
<u>Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop</u>	<u>0,4</u>	<u>0,0</u>	<u>0,4</u>
TOTAAL DER PASSIVA	11.857,4	11.812,1	45,3

Het **geconsolideerd eigen vermogen** is negatief ten bedrage van 256,8 miljoen €. Ten opzichte van 2016 is het eigen vermogen met 100,8 miljoen € gestegen, wat bijna uitsluitend voortvloeit uit het aan de NMBS-Groep toekomend resultaat van het boekjaar.

De **langlopende en kortlopende verplichtingen** bedragen 12.113,8 miljoen €, d.i. -55,9 miljoen € t.o.v. het vorige boekjaar. Dit verschil kan hoofdzakelijk als volgt verklaard worden:

- ❖ -55,0 miljoen € voor de *NMBS*, waarvan + 272,4 miljoen € kapitaalsubsidies voor de financiering van de immateriële en materiële vaste activa, -201,8 miljoen € schommeling van de financiële schuld, -59,5 miljoen € financiële indekkingsinstrumenten, - 43,3 miljoen € vermindering van de schuld jegens de Staat in het raam van het GEN-Fonds, -24,4 miljoen € m.b.t. de voorzieningen IAS 37, en +2,8 miljoen € m.b.t. de te boeken kosten en over te dragen opbrengsten verbonden aan het verkeer;
- ❖ -0,9 miljoen € voor de *andere vennootschappen van de Groep*.

II.B. RESULTATENREKENING

<i>In miljoen €</i>	<u>31/12/2017</u>	<u>31/12/2016</u>	<u>Wijziging</u>
<u>Cash resultaat</u>	<u>59,2</u>	<u>23,1</u>	<u>36,1</u>
NMBS	66,0	12,7	53,3
Groep Eurostation	-7,9	7,2	-15,1
Eurogare	-1,9	0,5	-2,4
Overige entiteiten	2,9	2,7	0,2
<u>Resultaat niet cash</u>	<u>15,4</u>	<u>-292,3</u>	<u>307,7</u>
NMBS	13,9	-297,1	311,0
Groep Eurostation	2,4	8,2	-5,8
Eurogare	2,1	-0,3	2,4
Overige entiteiten	-3,1	-3,1	0,0
<u>Aandeel in het resultaat van de ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</u>	<u>27,1</u>	<u>-1,6</u>	<u>28,7</u>
AANDEEL VAN DE GROEP IN HET GLOBAAL RESULTAAT	101,6	-270,8	372,4

Het **cash-resultaat** bedraagt +59,2 miljoen €, d.i. een verbetering met 36,1 miljoen € t.o.v. 2016, nl.:

- ❖ +53,3 miljoen € voor de NMBS. In de statutaire jaarrekening 2017 van de NMBS bedraagt het cash-resultaat 2017 (2016) 73,4 miljoen € (21,2 miljoen €), tegenover 66,0 miljoen € (12,7 miljoen €) in de geconsolideerde jaarrekening 2017 (2016), waarbij het verschil voortvloeit uit de afstemming van de wederzijdse prestaties en uit de weglating, in de geconsolideerde jaarrekening, van de ontvangen dividenden van in de consolidatiekring opgenomen ondernemingen;
- ❖ -15,1 miljoen € voor de Groep Eurostation, hoofdzakelijk ten gevolge van een daling van de omzet van Eurostation.

De evolutie van het **non-cash resultaat** (+307,7 miljoen €) komt hoofdzakelijk van de NMBS (+311,0 miljoen €), waarvan +145,9 miljoen € in 2016 geboekte waardeverminderingverliezen op terreinen, +78,6 miljoen € voorzieningen (waarvan +76 miljoen € voorziening voor ander geschil bij de NMBS in 2016), +26,8 miljoen € fair value adjustments op financiële instrumenten, +20,9 miljoen € uitgestelde belastingen (waarvan 1,4 miljoen € OCI), +29,6 miljoen € actuariële winsten en verliezen m.b.t. de vergoedingen na uitdiensttreding, en +21,7 miljoen € waardeverminderingen op vorderingen en voorraden.

De evolutie van het **aandeel in het resultaat van de volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen vennootschappen** bedraagt +28,7 miljoen €, waarvan +13,1 miljoen € voor THI Factory en +13,8 miljoen € voor Lineas Group.

II.C. ECONOMISCHE SCHULD

De economische schuld is gelijk aan:

- ❖ de netto financiële schuld, d.i.
 - de bij de financiële instellingen aangegane schuld;
 - plus de erfpachtschulden;
 - min de geldbeleggingen en liquide middelen en de Back to Back vorderingen op de Staat in het raam van de overname van de schuld per 1 januari 2005;
- ❖ plus of min de door de Staat gestorte kapitaalsubsidies waarvoor de investeringen nog moeten uitgevoerd worden;
- ❖ plus of min het saldo van de handelsvorderingen en -schulden en van de Staatstoelagen voor de exploitatierekening;
- ❖ plus of min de ontvangen of gestorte borgtochten in het raam van de CSA's (Credit Support Annex);
- ❖ en plus of min de cofinancieringen, d.w.z. het financieel saldo van de door de NMBS voor rekening van andere overheden uitgevoerde investeringen.

	31-12-2017	31-12-2016	Δ
Netto financiële schuld	2.495,0	2.810,2	-315,2
Kapitaalsubsidies betaald door de Staat voor de nog uit te voeren werken	542,7	296,0	246,7
Werkkapitaal (handelsvorderingen/-schulden + tussenkomsten Staat voor de exploitatie)	-281,9	-203,5	-78,4
Waarborgen CSA	-282,8	-284,5	1,7
Cofinancieringen	-13,9	-38,0	24,1
Economische schuld	2.459,0	2.580,2	-121,2

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Er werd na de balansdatum aanwezigheid van asbest gedetecteerd in de verf van bepaalde goederenwagens die de NMBS voor derden onderhoudt. De NMBS heeft beslist verfstalen te nemen op alle types goederenwagens (gebouwd vóór 2000) die in haar werkplaatsen Gentbrugge, Antwerpen en Monceau onderhouden worden. De NMBS heeft beslist sommige werken in die drie werkplaatsen stop te zetten en bijkomende tests uit te voeren, evenals een grondige studie om de risico's, de te nemen maatregelen en de daaraan verbonden kosten te bepalen.

Er werd per 31 december 2017 geen voorziening geboekt, aangezien het bedrag van de verplichting momenteel niet met voldoende betrouwbaarheid kan geraamd worden.

De NMBS zal eveneens overgaan tot een actualisering van de inventaris van haar rollend materieel en van haar vastgoedpatrimonium, teneinde ieder niveau van potentiële pollutie te vast te stellen en te preciseren.

Met uitzondering van wat voorafgaat werd er geen significant element met een impact op de financiële staten van de NMBS-Groep vastgesteld na de balansdatum van 31 december 2017.

Vermeldingen over de omstandigheden die een invloed van betekenis kunnen hebben op de ontwikkeling van de Groep

Het individueel door de verschillende ondernemingen van de NMBS-Groep gepubliceerd jaarverslag rechtvaardigt voor elk ervan de omstandigheden die een invloed van betekenis kunnen hebben op de ontwikkeling.

Verder dient opgemerkt dat er momenteel een nieuw beheerscontract met de Staat gefinaliseerd wordt.

In afwachting werd het beheerscontract 2008-2012 verlengd en werden er voorlopige regels die als beheerscontract gelden, vastgesteld bij koninklijk besluit van 25 december 2016. Dit koninklijk besluit stelt voorlopig de toelage vast die de NMBS in de periode 2016 tot 2020 voor haar opdrachten van openbare dienst op het vlak van zowel de investeringen als de exploitatie zal ontvangen. Daarnaast werden er bij koninklijk besluit van 22 december 2016 voor de periode 2016 tot 2020 aan de NMBS subsidies toegekend om de kosten te compenseren van specifieke projecten wat de strijd tegen terrorisme en radicalisme betreft.

Toepassing van de in artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen voorziene afwijking

Artikel 119 van het Wetboek van Vennootschappen bepaalt de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. In het laatste lid van dit artikel wordt echter gepreciseerd dat het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening met het jaarverslag dat is opgesteld op grond van artikel 96 mag gecombineerd worden tot één enkel verslag, in zoverre de vereiste gegevens afzonderlijk worden verstrekt voor de consoliderende vennootschap en het geconsolideerde geheel.

Voor de andere materies dan die welke in onderhavig verslag zijn besproken, wordt verwezen naar het jaarverslag over de statutaire jaarrekening van de NMBS (= consoliderende vennootschap).

Voor wat specifiek het gebruik van afgeleide financiële instrumenten betreft, verwijzen we naar de toelichtingen in bijlage bij de jaarlijkse financiële verslaggeving, die alle door de normen IAS 39 en IFRS 7 vereiste vermeldingen en informatie bevatten.

2. Geconsolideerde financiële staten - toelichtingen

ALGEMENE INFORMATIE

Activiteiten

Onder alle ondernemingen die opgenomen zijn in de consolidatiekring van de NMBS Groep, vertegenwoordigt de NMBS op zich 95,56 % van het actief op 31 december 2017 (95,49 % op 31 december 2016) en 74.115.818,96 EUR (-259.228.440,77 EUR) van het geconsolideerd netto-resultaat (deel Groep) van 95.892.311,93 EUR (-244.034.497,23 EUR) op 31 december 2017 (31 december 2016).

De voornaamste activiteiten van de NMBS zijn de activiteiten van openbare dienst zoals beschreven door het Koninklijk Besluit van 11 december 2013:

- het binnenlands vervoer van reizigers met treinen van de gewone dienst, alsook het aandoen van binnenlandse bestemmingen door hogesnelheidstreinen;
- het grensoverschrijdend vervoer van reizigers;
- de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwegmaterieel bestemd voor de uitvoering van de taken bedoeld in de punten hierboven;
- de prestaties die de spoorwegonderneming moet leveren voor de behoeften van de Natie;
- het verwerven, het ontwerp, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de stations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden;
- de instandhouding van het historisch patrimonium betreffende de spoorwegexploitatie;
- de veiligheids- en bewakingsactiviteiten op het gebied van de spoorwegen;
- de andere opdrachten van openbare dienst waarmee zij belast is door of krachtens de wet.

Juridisch statuut

De NMBS NV is een naamloze vennootschap van publiek recht waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is in de Frankrijkstraat 56, 1060 Brussel. Ze is ingeschreven onder het ondernemingsnummer 0203.430.576. De laatste wijziging van de gecoördineerde statuten werd op 9 mei 2014 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Jaarrekeningen

De geconsolideerde jaarrekening op 31 december 2017, opgemaakt volgens het IFRS-referentiekader, werden vastgelegd door de Raad van Bestuur van de NMBS op 27 april 2018. De cijfers hernoemen in dit document zijn uitgedrukt in euro (EUR), tenzij anders vermeld.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van de NMBS is als volgt samengesteld:

Fontinoy Jean-Claude

Voorzitter van de Raad van Bestuur

Cornu Jo	Gedelegeerd Bestuurder tot 6 maart 2017
Dutordoir Sophie	Gedelegeerd Bestuurder vanaf 7 maart 2017
Boelaert Filip	Bestuurder
Cloquet Jean-Jacques	Bestuurder
Delwart Valentine	Bestuurder
Descheemaecker Marc	Bestuurders
Durez Martine	Bestuurder
Goldstein Yves	Bestuurder
Gosselin Ermeline	Bestuurder vanaf 1 januari 2018
Lauwers Kris	Bestuurder
Leburton Valérie	Bestuurder tot 9 november 2017
Jeurissen Isabelle	Bestuurder sinds 24 november 2017
Lorand Renaud	Bestuurder tot 12 januari 2018
Schatteman Saskia	Bestuurder
Sterckx Dirk	Bestuurder
Van Camp Bart	Bestuurder

Commissarissen

Leden van het College van Commissarissen van de NMBS:

KPMG Bedrijfsrevisoren CVBA vertegenwoordigd door Erik Clinck

BDO Bedrijfsrevisoren CVBA vertegenwoordigd door Felix Fank

I. BALANS

ACTIVA

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Vaste Activa			
Immateriële activa	5	218.821.781,55	257.587.228,27
Materiële vaste activa	6	7.035.447.362,19	6.927.992.755,33
A. Terreinen		781.709.906,78	784.275.098,96
B. Gebouwen		955.556.378,10	928.028.822,92
C. Spoorweginfrastructuur		64.388.444,19	54.610.386,65
D. Rollend spoorwagematerieel		3.745.803.465,07	3.883.368.532,07
E. Installaties en diverse uitrustingen		235.496.210,76	202.909.401,71
F. Materiële vaste activa in aanbouw		1.252.492.957,29	1.074.800.513,02
Vastgoedbeleggingen	7	431.471.730,07	406.035.734,62
Investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	8	380.476.344,14	357.499.219,55
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	757.437.430,59	808.240.947,87
Afgeleide financiële instrumenten	11	254.304.610,26	299.242.346,03
Overige financiële activa	12	667.461.221,45	635.870.667,80
Uitgestelde belastingvorderingen	22	20.942.917,37	0,00
Subtotaal van de vaste activa		9.766.363.397,62	9.692.468.899,47
Vlottende Activa			
Vorraden	13	211.414.844,16	211.494.619,12
Handelsvorderingen en overige debiteuren	9	1.450.964.796,03	1.533.144.576,94
Afgeleide financiële instrumenten	11	260.629,50	196.419,58
Overige financiële activa	12	9.730.480,41	31.511.611,39
Geldmiddelen en kasequivalenten	14	388.808.810,99	306.101.935,80
Subtotaal van de vlottende activa		2.061.179.561,09	2.082.449.162,83
Vaste activa aangehouden voor verkoop			
Vaste activa aangehouden voor verkoop	15	29.818.367,45	37.193.944,99
TOTAAL ACTIVA		11.857.361.326,16	11.812.112.007,29

EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Eigen vermogen			
Kapitaal	17	249.022.345,57	249.022.345,57
Geconsolideerde reserves	18	-508.308.200,09	-609.636.846,55
Eigen vermogen Groep		-259.285.854,52	-360.614.500,98
Minderheidsbelangen		2.519.792,82	2.981.209,00
Totaal eigen vermogen		-256.766.061,70	-357.633.291,98
Langlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	19	326.074.301,22	333.396.607,70
Voorzieningen	20	163.100.065,76	193.122.983,08
Financiële schulden	21	2.824.593.342,95	2.883.612.760,64
Afgeleide financiële instrumenten	11	396.158.368,07	453.524.953,00
Uitgestelde belastingschulden	22	1.858.544,34	24.486,80
Handelsschulden	23	20.480.477,84	9.468.192,12
Subsidies	25	6.340.313.170,77	6.071.274.437,10
Overige schulden	26	137.872.029,13	202.572.813,80
Subtotaal langlopende verplichtingen		10.210.450.300,08	10.146.997.234,24
Kortlopende verplichtingen			
Schulden uit personeelsbeloningen	19	123.444.735,57	121.212.802,15
Voorzieningen	20	95.082.781,78	89.474.684,18
Financiële schulden	21	512.380.638,38	648.922.526,39
Afgeleide financiële instrumenten	11	10.425.729,66	12.573.763,49
Belastingenschulden op het resultaat van het boekjaar	22	361.377,59	3.638.350,26
Handelsschulden	23	407.684.426,42	396.279.329,49
Sociale schulden	24	92.653.586,76	91.579.783,49
Subsidies	25	369.736.480,50	366.382.853,76
Overige schulden	26	291.535.977,78	292.683.971,82
Subtotaal kortlopende verplichtingen		1.903.305.734,44	2.022.748.065,03
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop			
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop	15	371.353,34	0,00
Totaal van de verplichtingen		12.114.127.387,86	12.169.745.299,27
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN VERPLICHTINGEN		11.857.361.326,16	11.812.112.007,29

II. OVERZICHT VAN GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN

		31/12/2017	31/12/2016
VOORTGEZETTE BEDRIJFSACTIVITEITEN			
	<i>Toelichting</i>		
Bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies			
Omzet	27	1.115.506.638,17	1.128.715.837,58
Exploitatiesubsidies	25	1.188.327.555,99	1.130.465.684,75
Zelf geproduceerde activa		220.993.218,20	232.441.493,89
Overige bedrijfsinkomsten	27	37.524.769,35	86.142.699,18
Totaal bedrijfsinkomsten vóór kapitaalsubsidies		2.562.352.181,71	2.577.765.715,40
Bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waarde-verminderingverliezen			
Aankopen van grondstoffen en handelsgoederen		-100.886.106,30	-85.702.049,17
Diensten en diverse goederen	27	-1.189.279.997,74	-1.298.377.548,99
Personeelskosten	28	-1.147.205.206,00	-1.128.740.527,77
Overige bedrijfskosten	27	-26.339.723,06	-49.717.414,56
Totaal bedrijfskosten vóór afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen		-2.463.711.033,10	-2.562.537.540,49
Bedrijfsresultaat vóór kapitaalsubsidies, afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingverliezen			
		98.641.148,61	15.228.174,91
Bedrijfsresultaat			
Financiële opbrengsten	29	118.620.515,82	93.505.550,64
Financiële kosten	29	-117.435.087,83	-139.349.810,82
Financieel resultaat - netto		1.185.427,99	-45.844.260,18
Aandeel in het netto-resultaat van de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode			
		27.138.731,50	-19.059,78
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten vóór belastingen			
		76.491.978,89	-238.449.025,10
Belastingen op het netto-resultaat		19.502.290,06	-5.495.600,11
Netto-resultaat uit de voortgezette bedrijfsactiviteiten		95.994.268,95	-243.944.625,21
NETTO-RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR		95.994.268,95	-243.944.625,21
Niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar			
die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat			
Actuariële winsten en verliezen	19	4.346.032,77	-25.174.662,86
Belastingen verbonden aan de niet-gerealiseerde resultaten	22	1.424.011,88	0,00
Aandeel van de niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		-36.518,32	-1.321.574,31
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar die nooit zullen opgenomen worden in het netto-resultaat		5.733.526,33	-26.496.237,17
die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat			
Aandeel van de niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		2.807,11	-224.561,91
Subtotaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar die later zouden kunnen opgenomen worden in het netto-resultaat		2.807,11	-224.561,91
Totaal van de niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar		5.736.333,44	-26.720.799,08
TOTAAL GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN		101.730.602,39	-270.665.424,29
		31/12/2017	31/12/2016
Netto-resultaat van het boekjaar toe te rekenen aan			
Aandeelhouders van de Groep		95.892.311,92	-244.034.497,23
Minderheidsbelangen		101.957,03	89.872,01
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten toe te rekenen aan		95.994.268,95	-243.944.625,21
Aandeelhouders van de Groep		101.628.645,36	-270.755.296,31
Minderheidsbelangen		101.957,03	89.872,01
		101.730.602,39	-270.665.424,29

III. MUTATIEOVERZICHT VAN HET EIGEN VERMOGEN

	Eigen vermogen toerekenbaar aan aandeelhouders van de				Totaal eigen vermogen
	Kapitaal	Geconsolideerde reserves	Totaal	Minderheidsbelangen	
<u>Toelichting</u>					
Per 1 januari 2016	249.022.345,57	-338.875.015,19	-89.852.669,62	2.902.785,96	-86.949.883,66
Netto-resultaat 2016		-244.034.497,23	-244.034.497,23	89.872,01	-243.944.625,22
Niet-gerealiseerde resultaten 2016		-26.720.799,08	-26.720.799,08	0,00	-26.720.799,08
Betaalde dividenden aan houders van minderheidsbelangen			0,00	-11.287,50	-11.287,50
Consolidatieverschillen uit de consolidatiekring		-6.533,80	-6.533,80	-162,09	-6.695,89
Afrondingen		-1,25	-1,25	0,62	-0,63
Per 31 december 2016	17&18 249.022.345,57	-609.636.846,55	-360.614.500,98	2.981.209,00	-357.633.291,98
Per 1 januari 2017	249.022.345,57	-609.636.846,55	-360.614.500,98	2.981.209,00	-357.633.291,98
Netto-resultaat 12-2017		95.892.311,92	95.892.311,92	101.957,03	95.994.268,95
Niet-gerealiseerde resultaten 12-2017		5.736.333,44	5.736.333,44		5.736.333,44
Betaalde dividenden aan houders van minderheidsbelangen			0,00	-7.927,50	-7.927,50
Wijzigingen consolidatiekring - uit			0,00	-555.445,07	-555.445,07
Anderse bewegingen van het eigen vermogen		-300.000,00	-300.000,00		-300.000,00
Afrondingen		1,10	1,10	-0,64	0,46
Per 31 december 2017	17&18 249.022.345,57	-508.308.200,09	-259.285.854,52	2.519.792,82	-256.766.061,70

De minderheidsbelangen die de consolidatiekring verlaten zijn het gevolg van:

- het verlaten van de consolidatiekring van Transurb (-460.729,59 EUR) en de onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode Belgorail (-45.472,98 EUR) en
- de aankoop door de NMBS van 0,03% van Eurostation, indirect aangehouden door Transurb, alvorens het af te staan aan B-Parking op 13 februari 2018.

IV. KASSTROOMOVERZICHT

		31/12/2017	31/12/2016
	<i>Toelichting</i>		
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN			
Netto-resultaat van het boekjaar		95.994.268,95	-243.944.625,22
Aanpassingen voor			
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	5,6,7 & 15	434.444.813,62	567.716.420,01
Waardeverminderingen op voorraden, handelsvorderingen en overige debiteuren	9.2 & 13.2	9.571.092,80	31.327.417,26
(Meerw aarden) / minderw aarden op overdrachten van handelsvorderingen en overige debiteuren		0,00	-1.396.294,52
Wijzigingen reële waarde van afgeleide financiële instrumenten	11.2	-18.185.354,43	-6.962.484,86
Wijzigingen reële waarde en bijzondere waardeverminderingen op andere financiële activa en financiële schulden		-11.335.867,02	4.925.578,36
(Meerw aarden) / minderw aarden op de realisatie van materiële en immateriële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	15.2	-6.756.868,63	-16.768.659,35
(Meerw aarde) op de realisatie van activiteiten (aan THI Factory)		0,00	-3.420.000,00
(Meerw aarden) / minderw aarden op de realisatie van dochterondernemingen en investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	27.1.2	-3.921,79	496.298,18
Inresultaatname van de commissies op transacties van alternatieve financiering	27.1.2	-4.805.928,43	-7.146.417,48
Voorzieningen	27.2.1 & 29.2	-22.780.057,07	55.818.015,09
Personeelsbeloningen		-734.439,33	-25.494.512,71
Inresultaatname van kapitaalsubsidies	25.1	-381.081.184,90	-351.168.349,10
Rentebaten en -lasten, netto	29	32.823.317,63	40.339.358,64
Aandeel in de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	8.2 & 8.3	-27.138.731,50	19.059,76
Winstbelastingen	30	-19.502.290,06	5.495.600,11
Omrekeningsverschillen		2.471.651,84	44.883,57
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten		82.980.501,68	49.881.287,74
Netto wijziging in de behoefte aan bedrijfskapitaal			
Vorraden		-26.734.692,60	-31.543.560,71
Handelsvorderingen en overige debiteuren		50.177.874,32	-87.301.720,32
Handelsschulden, sociale schulden en overige schulden		-26.750.320,28	-120.293.652,88
		-3.307.138,56	-239.138.933,91
Kasstroom uit operationele activiteiten voor belastingen		79.673.363,12	-189.257.646,17
Betaalde belastingen		-3.350.987,70	-2.718.473,89
NETTO KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		76.322.375,42	-191.976.120,06

31/12/2017

31/12/2016

KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITETEN

Verwerving van immateriële en materiële vaste activa, en vastgoedbeleggingen		-519.975.528,41	-528.403.782,21
Verwerving van financiële activa		-76.640.102,57	-25.907.526,80
Verwerving van deelnemingen		-6.981.520,17	-528.385,43
Ontvangsten uit realisatie van dochterondernemingen		7.765.817,73	0,00
Ontvangen kapitaalsubsidies		728.354.463,17	617.912.358,06
Ontvangsten uit realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en activa aangehouden voor verkoop		16.904.278,00	32.078.519,13
Ontvangsten uit realisatie van overige financiële activa		32.058.349,47	53.862.598,46
Ontvangsten uit realisatie van deelnemingen opgenomen volgens vermogensmuatiemethode		1.171.298,40	1.094.005,71
Ontvangen interesten		69.823.893,98	62.560.811,22
Ontvangen dividenden		311.923,20	5.748.933,14
NETTO KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITETEN		252.792.872,80	218.417.531,28

KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITETEN

Toename van financiële schulden	21.1	441.021.610,89	269.220.571,06
Aflossing van financiële schulden	21.1	-586.420.744,44	-278.190.430,96
Netto aflossing/betalingen op afgeleide financiële instrumenten	11.2	-1.687.945,50	-19.708.785,43
Betaalde interesten	21.1, 11.2 & 26	-97.164.863,20	-109.107.885,27
Negatieve interesten	21.1	-578.004,79	
Betaalde dividenden		-7.927,50	-11.287,50
NETTO KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITETEN		-244.837.874,54	-137.797.818,10

(AFNAME) / TOENAME VAN GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT**84.277.373,68****-111.356.406,88****GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT BEGIN BOEKJAAR (toelichting 14)****306.101.935,80****417.458.342,68**

(Afname) / toename van geldmiddelen, kasequivalenten en voorschotten in rekening-courant

84.277.373,68

Omrekeningsverschillen

-20.047,84

Overboeking naar vaste activa aangehouden voor verkoop

15

-1.550.450,65

GELDMIDDELEN, KASEQUIVALENTEN EN VOORSCHOTTEN IN REKENING-COURANT EINDE BOEKJAAR (toelichting 14)**388.808.810,99****306.101.935,80**

V. TOELICHTINGEN

Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels	22
Toelichting 2 - Beheer van de middelen	45
Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen	68
Toelichting 4 - Consolidatiekring van de NMBS Groep	73
Toelichting 5 - Immateriële activa	76
Toelichting 6 - Materiële vaste activa	81
Toelichting 7 - Vastgoedbeleggingen	85
Toelichting 8 - Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	88
Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren	93
Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden	96
Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten	98
Toelichting 12 - Overige financiële activa	101
Toelichting 13 - Voorraden	103
Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten	105
Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	106
Toelichting 16 - Bedrijfscombinaties	110
Toelichting 17 - Kapitaal	111
Toelichting 18 - Geconsolideerde reserves	112
Toelichting 19 - Personeelsbeloningen	113
Toelichting 20 - Voorzieningen	120
Toelichting 21 - Financiële schulden	122
Toelichting 22 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden	127
Toelichting 23 - Handelsschulden	129
Toelichting 24 - Sociale schulden	130
Toelichting 25 - Subsidies	131
Toelichting 26 - Overige schulden	134
Toelichting 27 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten	136
Toelichting 28 - Personeelskosten	139
Toelichting 29 - Financiële opbrengsten en financiële kosten	140
Toelichting 30 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	142
Toelichting 31 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen	143
Toelichting 32 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten	144

Toelichting 33 - Transacties van alternatieve financiering	147
Toelichting 34 - Rechten en verplichtingen	149
Toelichting 35 - Informatie betreffende verbonden partijen	150
Toelichting 36 - Erelonen van de commissaris	153
Toelichting 37 - Gebeurtenissen na balansdatum	154

Toelichting 1 - Samenvatting van de belangrijkste waarderingsregels

1.1. Presentatiebasis en conformiteitsverklaring

De geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep per 31 december 2017 werd opgesteld in overeenstemming met de "IFRS" (International Financial Reporting Standards) zoals deze goedgekeurd werden door de Europese Unie en conform de op, deze datum, gepubliceerde standaarden van de International Accounting Standards Board "IASB" en interpretaties van "IFRIC" (International Financial Reporting Interpretations Committee),

Deze geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld volgens de volgende waarderingsregels waarbij:

- bepaalde financiële vaste activa en passiva opgenomen worden tegen hun reële waarde: afgeleide financiële instrumenten, financiële activa aangehouden voor verkoop, financiële activa tegen reële waarde via het netto-resultaat en financiële verplichtingen tegen reële waarde via het netto-resultaat;
- bepaalde elementen van het patrimonium opgenomen worden op basis van hun contante waarde: langlopende schulden en vorderingen waarbij er geen of een niet-marktconforme interest aangerekend wordt, evenals langlopende voorzieningen. De gebruikte disconteringsvoet is gebaseerd op de IRS-curve in functie van de onderliggende looptijd, met uitzondering van de schulden als gevolg van de toepassing van IAS 19 voor dewelke de toegepaste disconteringsvoet gebaseerd is op het marktrendement op de afsluitingsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, overeenkomstig hun looptijd;
- andere balanselementen opgenomen worden volgens het kostprijsmodel met uitzondering van bepaalde herwaarderingen van bepaalde materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen voor dewelke de NMBS Groep geopteerd heeft voor de waardering tegen reële waarde op de datum van overgang naar IFRS (1 januari 2014) en het gebruik van deze reële waarde als veronderstelde kostprijs op deze datum van overgang (voornamelijk terreinen).

De volgende nieuwe standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties zijn voor het eerst verplicht van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2016 maar zijn nog niet goedgekeurd door de Europese Unie:

- Wijzigingen aan de standaard IFRS 14 'Wettelijke uitgestelde rekeningen' laat toe dat entiteiten die voor het eerst IFRS toepassen hun waarderingsregels onder hun vorige algemeen aanvaarde boekhoudkundige principes kunnen blijven toepassen wat betreft de boeking van prijsreguleringen. Deze norm is niet van toepassing binnen de onderneming.
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 10 'De geconsolideerde jaarrekening' en IAS 28 'Investerings in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures' waarvan de datum van inwerkingstreding nog moet worden bepaald. Deze wijzigingen zijn met name bedoeld om de discrepanties tussen de bepalingen van IFRS 10 en IAS 28 met

betrekking tot de verkoop of de inbreng van activa tussen een investeerder en een geassocieerde deelneming of een joint venture te verminderen. Het belangrijkste gevolg van deze wijzigingen is dat een realisatieresultaat volledig wordt opgenomen wanneer de transactie een onderneming betreft in de zin van IFRS 3 (indien het een dochteronderneming betreft of niet). Een gedeeltelijk resultaat wordt geboekt wanneer de transactie betrekking heeft op activa die geen onderneming zijn in de zin van IFRS 3 (inclusief in het geval van een dochteronderneming). De goedkeuring van dit amendement is facultatief omdat het voor onbepaalde tijd is uitgesteld. Het is momenteel niet van toepassing in de NMBS-Groep.

De volgende nieuwe standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties zijn voor het eerst verplicht van toepassing voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2017 maar zijn nog niet goedgekeurd door de Europese Unie:

- Wijzigingen aan de standaard IAS 12 'Winstbelastingen' betreffende de erkenning van uitgestelde belastingen voor niet-gerealiseerde verliezen en de vereenvoudiging van de boekhoudkundige verwerking van uitgestelde belastingvorderingen voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde. Deze wijzigingen wijzigen de huidige manier waarop de uitgestelde belastingen voor niet-gerealiseerde verliezen binnen de NMBS groep verwerkt worden niet.
- Wijzigingen aan de standaard IAS 7 'Kasstroomoverzicht' die een bijkomende toelichting introduceren met betrekking tot de veranderingen in verplichtingen afkomstig van financieringsactiviteiten. Wij hebben deze bijkomende informatie opgenomen in de financiële staten per 2017 van de NMBS groep en wij verwijzen naar de betreffende toelichting (Toelichting 11 Financiële afgeleide instrumenten, Toelichting 19 Financiële schulden en Toelichting 26 Overige schulden);
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS standaarden 2014-2016 die kleine wijzigingen met zich meebrengen voor de periode vanaf 1 januari 2018 en betreffen: IFRS 1 'Eerste toepassing van de IFRS standaarden' en IAS 28 'Investerings in geassocieerde deelnemingen en belangen in joint ventures'. Ze hebben geen impact op de financiële geconsolideerde staten van de NMBS groep.

De volgende nieuwe standaarden en wijzigingen aan standaarden, gepubliceerd door de IASB en goedgekeurd door de Europese Unie zijn nog niet verplicht van toepassing zijn voor het boekjaar startend op 1 januari 2019.

- IFRS 16 'Leaseovereenkomsten'. De standaard vervangt de huidige standaard IAS 17 en bezit een grote verandering in de boekhoudkundige verwerking van leaseovereenkomsten door de leasingnemer. Deze verplicht de leasingnemer een schuld te erkennen op de balans gelijk aan de toekomstige leasebetalingen en een 'right-of-use asset' voor vrijwel alle leaseovereenkomsten. Voor leasinggevers, blijft de boekhoudkundige verwerking bijna geheel hetzelfde mogelijks worden leasinggevers ook geïmpacteerd door de nieuwe standaard. De inwerkingtreding is voorzien vanaf 1 januari 2019 en ze zal tegen deze datum toegepast worden binnen de NMBS groep vanaf deze datum. De analyse van de impact op de geconsolideerde financiële staten is momenteel aan de gang maar de uitkomst is nog niet met zekerheid vast te stellen.

- IFRS 9 'Financiële instrumenten'. De standaard behandelt de classificatie, waardering en het niet langer in de balans opnemen van financiële activa en verplichtingen evenals van hedge accounting wat niet van toepassing is binnen de NMBS groep. De inwerkingtreding is voorzien voor 1 januari 2018. Ze zal eveneens op deze datum worden toegepast. De NMBS Groep raamt de negatieve impact van deze nieuwe standaard op de geconsolideerde eigen vermogen op 1 januari 2018 op ongeveer - 4,3 miljoen EUR dat overeenkomen met waardeverminderingen op vorderingen.
- IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten aangaan met klanten' (effectief 1 januari 2018). De standaard zal resulteren in een betere financiële verslaggeving van opbrengsten en een betere globale vergelijkbaarheid van de opbrengsten die gerapporteerd worden in de jaarrekening. De inwerkingtreding is voorzien voor 1 januari 2018. Ze zal eveneens op deze datum worden toegepast. Op basis van een eerste analyse, zal deze standaard geen impact hebben op de manier waarop de Groep reeds haar inkomsten boekt.

Nieuwe standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties, die werden gepubliceerd door de IASB, maar nog niet werden goedgekeurd door de Europese Unie. Ze zijn nog niet verplicht voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2017:

- Wijzigingen aan de standaard IAS 40 'Vasgoedbeleggingen' (van toepassing vanaf 1 januari 2018) met betrekking tot de overboekingen van vastgoedbeleggingen. Ze verduidelijken dat de overboeking van een onroerend goed van (of naar) de categorie "vastgoedbeleggingen" enkel kan gebeuren indien er een indicatie van gewijzigd gebruik bestaat. Een gewijzigd gebruik betekent een erkenning of stopzetting als erkenning als vastgoedbelegging. Deze wijziging moet ondersteund worden door bewijzen. Deze wijzigingen hebben geen impact op de huidige verwerking van de vastgoedbeleggingen van de NMBS groep.
- Wijzigingen aan de standaard IFRS 2 'Op aandelen gebaseerde betalingen' (datum inwerkingtreding 1 januari 2018) die de waarderingmethode verduidelijkt voor een op aandelen gebaseerde betaling. Deze wijzigingen zijn niet van toepassing binnen de NMBS groep.
- Interpretatie IFRIC 22 'Transacties uitgedrukt in vreemde munten en vooruitbetalingen' (inwerkingtreding 1 januari 2018) die de boekhoudkundige verwerking verduidelijkt in het geval van één of meerdere vooruitbetalingen of – ontvangsten. Deze is momenteel niet van toepassing voor de NMBS groep.
- IFRS 9 'Financiële instrumenten' (inwerkingtreding 1 januari 2018) die bepaalde terugbetaalbare financiële activa vergelijkt met een negatieve vergoeding tegen geamortiseerde kostprijs of reële waarde via de resultatenrekening aangezien ze anders niet zouden voldoen aan de SPPI-test. Deze wijzigingen verduidelijken ook hoe rekening moet worden gehouden met de wijze waarop een financiële verplichting geboekt dient te worden Een analyse wordt momenteel uitgevoerd. De datum van inwerkingtreding is voorzien voor 1 januari 2018;
- Wijzigingen aan IAS 28, 'Lange termijn belangen in geassocieerde entiteiten en joint ventures' (effectief 1 januari 2019). Verduidelijking met betrekking tot de behandeling

van lange termijn belangen in een geassocieerde entiteit of joint venture waarop de vermogensmutatiemethode niet wordt toegepast, onder IFRS 9. Meer in het bijzonder, of de waardering en waardevermindering van dergelijke belangen zouden moeten gebeuren met behulp van IFRS 9, IAS 28 of een combinatie van beide. Deze wijziging is momenteel niet van toepassing binnen de NMBS groep.

- Wijzigingen aan IFRIC 23, 'Onzekerheid over de behandeling van inkomstenbelastingen' (effectief vanaf 1 januari 2019). Deze interpretatie verduidelijkt de boekhoudkundige behandeling van onzekerheden met betrekking tot inkomstenbelastingen. Het is mogelijk dat de NMBS groep impact ondervindt van deze wijziging, een analyse is momenteel aan de gang.
- Jaarlijkse verbeteringen aan de volgende IFRS normen (cyclus 2015-2017) van toepassing vanaf 1 januari 2019: IFRS 3 'Bedrijfscombinaties', IFRS 11 'Gezamenlijke overeenkomsten', IAS 23 'Borrowing Costs', *de amendementen verduidelijken dat als één van de leningen blijft openstaan nadat het hiermee betrokken actief klaar is voor zijn vooropgesteld gebruik of verkoop, deze leningen zal behoren tot de fondsen die een entiteit normaal leent wanneer de kapitalisatierentevoet op algemene leningen berekend wordt* en IAS 12 'Income Taxes', *de amendementen verduidelijken dat alle gevolgen van dividenden op de inkomstenbelastingen dienen erkend te worden in de winst- en verliesrekening, ongeacht hoe deze belasting ontstaat*. Deze verbeteringen hebben geen belangrijke impact op de geconsolideerde rekeningen van de NMBS groep.

Het geconsolideerde eigen vermogen van de NMBS Groep per 31 december 2017 is negatief ten bedrage van -256.766.061,70 EUR. De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld volgens het continuïteitsbeginsel van de voornaamste activiteiten van de NMBS Groep. De NMBS Groep beschikt over de mogelijkheid om beroep te doen op een garantie van de Belgische Staat van maximum 1.138 miljoen EUR (de NMBS Groep heeft geen beroep gedaan op deze Staatsgarantie en heeft momenteel niet de intentie om hierop een beroep te doen). Op 21 november 2017 heeft Moody's de A-rating op lange termijn bevestigd met een 'stable' perspectief en op 30 november 2017 de rating op korte termijn bevestigd op P-1. Op 30 maart 2018 heeft de Raad van Bestuur de financiële planning voor 2018 goedgekeurd waarin geen enkel financieringsprobleem opduikt. We constateren eveneens dat de kapitaalsubsidies (6.710.049.651,27 EUR per 31 december 2017), die bijna de volledige investeringen van de NMBS Groep financieren, geboekt worden als schulden volgens de IFRS-normen.

1.2. Consolidatie

1.2.1. Dochterondernemingen

De activa, passiva, rechten en verplichtingen, baten en lasten van de NMBS en de dochterondernemingen waarover zij zeggenschap uitoefenen worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening volgens de integrale consolidatiemethode. Zeggenschap is de macht om het financiële en operationele beleid van een entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten. Deze zeggenschap wordt verondersteld te bestaan indien de NMBS Groep meer dan de helft van de stemrechten bezit. Deze veronderstelling kan worden weerlegd indien er tastbaar bewijs is van het tegenovergestelde. Er wordt rekening gehouden met het bestaan van uitoefenbare of onmiddellijk converteerbare potentiële

stemrechten bij de beoordeling of er wel of geen zeggenschap is. Het aspect “zeggenschap” werd beoordeeld volgens de norm IFRS 10.

Een dochteronderneming wordt geconsolideerd vanaf de overnamedatum, namelijk de datum waarop de zeggenschap overgedragen wordt aan de overnemende partij. Vanaf deze datum neemt de moedermaatschappij (de overnemende partij) het resultaat van de dochteronderneming op in het geconsolideerd gerealiseerd en niet-gerealiseerd resultaat en neemt zij de activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen verworven tegen hun reële waarde, met inbegrip van een eventuele goodwill voortvloeiend uit de overname, op in de geconsolideerde balans. Een dochteronderneming wordt niet langer geconsolideerd vanaf de datum waarop de NMBS Groep niet langer de zeggenschap heeft.

“Common control” transacties worden verwerkt volgens de boekhoudmethode van de voorganger.

Voor consolidatiedoeleinden dienen de intra-groepsaldi en -transacties volledig geëlimineerd te worden. De niet-gerealiseerde intra-groepswinsten en -verliezen worden herwerkt.

De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld gebruikmakend van homogene waarderingsregels voor de transacties of andere gelijkaardige gebeurtenissen binnen de NMBS Groep.

1.2.2. Entiteiten waarover gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend en geassocieerde deelnemingen

De entiteiten waarover de NMBS Groep samen met één of meerdere partijen gezamenlijke zeggenschap uitoefent, krachtens een contractuele afspraak met deze partijen, evenals de geassocieerde deelnemingen waarover de NMBS Groep een invloed van betekenis uitoefent zonder zeggenschap uit te oefenen, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

1.2.3. Goodwill en negatieve consolidatieverschillen

In het geval van een overname van een entiteit, wordt het verschil op de overnamedatum tussen de kostprijs van het belang en de reële waarde van de identificeerbare verworven activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen, opgenomen als goodwill onder de activa (in het geval van een positief verschil) of onmiddellijk opgenomen in het netto-resultaat (in het geval van een negatief verschil).

Goodwill wordt niet afgeschreven maar wordt jaarlijks onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingverliezen.

1.2.4. Omrekening van de jaarrekeningen van dochterondernemingen opgesteld in vreemde valuta

Alle monetaire en niet-monetaire activa en passiva worden omgerekend in de geconsolideerde jaarrekening gebruikmakend van de slotkoersmethode. De baten en lasten worden omgerekend gebruikmakend van de gemiddelde koers voor de beschouwde periode. De omrekeningsverschillen worden geboekt in de niet-gerealiseerde resultaten.

1.2.5. Minderheidsbelangen

Belangen die geen aanleiding geven tot zeggenschap vertegenwoordigen het gedeelte van het resultaat en de netto-activa niet in het bezit van de NMBS Groep en worden apart voorgesteld in de geconsolideerde jaarrekening en de geconsolideerde balans, onder het

eigen vermogen, in een andere rubriek dan het eigen vermogen toerekenbaar aan de NMBS Groep. Het aspect “zeggenschap” werd beoordeeld volgens de norm IFRS 10.

De NMBS Groep beschouwt transacties met minderheidsaandeelhouders als transacties met aandeelhouders van de NMBS Groep. Voor aankopen uit minderheidsbelangen wordt het verschil tussen de prijs die betaald werd en het overeenstemmende verworven aandeel tegen de boekwaarde van de netto-activa van de dochteronderneming opgenomen in het eigen vermogen.

1.3. Transacties in vreemde valuta

De jaarrekening van elke entiteit van de NMBS Groep wordt voorgesteld in de valuta van de primaire economische omgeving in dewelke de entiteit haar activiteiten uitoefent (functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep wordt uitgedrukt in de functionele valuta van de moedermaatschappij, te weten de euro, die de presentatievaluta van de geconsolideerde jaarrekening is.

De transacties in vreemde valuta worden omgezet in de functionele valuta van de entiteiten, gebruikmakend van de wisselkoers van kracht op de datum van de transacties. De wisselkoersverschillen die voortvloeien uit de afwikkeling van dergelijke transacties en uit de omrekening van monetaire activa en passiva uitgedrukt in vreemde deviezen aan de wisselkoersen van toepassing bij de afsluiting, worden erkend in het netto-resultaat.

1.4. Immateriële activa

Een immaterieel actief wordt opgenomen in de balans indien de volgende voorwaarden zijn vervuld:

1. het actief is identificeerbaar, dit betekent dat het ofwel afscheidbaar is (indien het individueel verkocht, verplaatst of verhuurd kan worden), ofwel voortvloeit uit contractuele of juridische rechten;
2. het is waarschijnlijk dat het actief economische voordelen zal genereren voor de NMBS Groep;
3. de NMBS Groep heeft zeggenschap over het actief;
4. de kostprijs van het actief kan betrouwbaar bepaald worden.

De immateriële activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de lineaire geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen.

De initiële kostprijs van de immateriële activa:

- die **afzonderlijk verworven** zijn omvat kosten die direct toerekenbaar zijn aan de transactie (aankoopprijs na aftrek van handelskortingen en andere kortingen), met uitsluiting van de indirecte kosten;
- die **intern gegenereerd** worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 38, namelijk vanaf het moment dat de NMBS Groep kan aantonen (1) dat het project technisch uitvoerbaar is, (2) dat er een intentie is om het actief te gebruiken of te verkopen, (3) hoe het actief toekomstige economische voordelen

genereert, (4) dat er adequate middelen bestaan om het project te voltooien en (5) dat de uitgaven betrouwbaar gewaardeerd kunnen worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is).

Wat de intern gegenereerde software betreft, worden enkel de ontwikkelingskosten geactiveerd. De onderzoekskosten worden onmiddellijk opgenomen in het nettoresultaat. De ontwikkelingskosten omvatten enkel: (a) het ontwerp (functionele en technische blueprint), (b) het programmeren en configureren, (c) het ontwikkelen van interfaces, (d) technische documentatie voor intern gebruik, (e) de integratie van de hardware en (f) het testen.

Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het nettoresultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien;

- die **verworven worden als onderdeel van een bedrijfscombinatie** is de reële waarde op de overnamedatum.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de immateriële activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de NMBS Groep, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

Immateriële activa worden lineair afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur. Het af te schrijven bedrag omvat de kost, waarbij de restwaarde aan nul wordt gelijkgesteld. De weerhouden gebruiksduren zijn:

Categorieën	Waarschijnlijke gebruiksduur
Ontwikkelingskosten ERP	10 jaar
Ontwikkelingskosten overige software	5 jaar
Websites	3 jaar
Software verworven van derden	5 jaar
Goodwill	NVT, jaarlijkse bijzondere waardeverminderingstest

De afschrijving vangt aan vanaf het ogenblik dat het actief beschikbaar is voor gebruik.

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van immateriële activa met een beperkte gebruiksduur worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegenereerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de

gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang van het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De immateriële activa zijn onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen indien er indicaties zijn die erop wijzen dat de boekwaarde mogelijk niet kan gerealiseerd worden uit hun gebruik of hun verkoop. De immateriële activa die nog niet klaar zijn voor gebruik worden jaarlijks ten laatste op de balansdatum onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingen.

1.5. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel, zijnde aan initiële kostprijs verminderd met de lineaire geaccumuleerde afschrijvingen en de eventuele geaccumuleerde bijzondere waardevermindervingsverliezen. De initiële kostprijs omvat:

- de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de aankooptransactie na aftrek van handelskortingen en andere kortingen;
- de rechtstreeks toerekenbare kosten om het actief op de locatie en in de staat te krijgen die noodzakelijk is om te functioneren op de door de NMBS Groep beoogde wijze;
- de initiële schatting van de kosten van ontmanteling en verwijdering van het actief of het herstel van het terrein waar het actief zich bevindt (verplichting dat de NMBS Groep deze kosten oploopt hetzij bij de aankoop hetzij bij de vervaardiging).

De kostprijs omvat dus niet de studiekosten en de kosten van haalbaarheidsstudies opgelopen in het kader van de vervaardiging van materiële vaste activa (stations, sites, enz.), de kosten van de directie en algemene administratie evenals de salariskosten en andere werkingskosten die niet kunnen toegerekend worden aan een investeringsactiviteit.

De initiële kostprijs van de materiële vaste activa die intern gegenereerd worden is gelijk aan de som van de uitgaven gedaan vanaf het moment dat de activa voor het eerst voldoen aan de opnamecriteria zoals voorzien in IAS 16, namelijk indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de NMBS Groep zullen vloeien en indien de kost van het actief betrouwbaar kan bepaald worden. Deze uitgaven omvatten de directe kosten evenals de werkingskosten van de operationele diensten (uitgezonderd de afschrijvingen van gesubsidieerde activa). In de berekening van het uurtarief wordt rekening gehouden met alle kosten van kortetermijnpersoneelsbeloningen, met uitzondering van opleidingskosten en de kosten met betrekking tot de veiligheid, evenals met alle kosten van andere langetermijnpersoneelsbeloningen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen (voor zover ze betrekking hebben op personeel dat nog deeltijds in dienst is). Bovendien worden de latere uitgaven na de initiële opname opgenomen in het netto-resultaat, behalve indien men kan aantonen dat er nieuwe belangrijke economische voordelen uit voortvloeien.

De kosten van onderhoud en herstellingen die de waarde van de materiële vaste activa enkel handhaven, en deze niet verhogen, worden opgenomen in het netto-resultaat. De kosten van groot onderhoud en grote herstellingen die de toekomstige economische voordelen dat het actief genereert verhogen, worden echter geïdentificeerd als een afzonderlijk onderdeel van de kostprijs. De kostprijs van de materiële vaste activa wordt gesplitst over substantiële componenten. Deze substantiële (sub)componenten, die vervangen worden met regelmatige tussenpozen, en die bijgevolg een gebruiksduur hebben

verschillend van die van het hoofdactief, worden afgeschreven over hun specifieke gebruiksduur. In het geval van een vervanging, wordt het actief niet langer opgenomen in de balans en wordt het nieuwe actief afgeschreven over zijn eigen gebruiksduur.

De waarde van het actief omvat bovendien financieringskosten indien de materiële vaste activa pas na één jaar klaar zijn voor gebruik of verkoop. Het activeringspercentage is ofwel gelijk aan dat van een specifieke lening, ofwel gelijk aan het gewogen gemiddelde van de financieringskosten die van toepassing zijn op de uitstaande leningen van de NMBS Groep, met uitsluiting van de leningen die specifiek aangegaan zijn.

De materiële vaste activa worden volledig afgeschreven over hun waarschijnlijke gebruiksduur, volgens de lineaire afschrijvingsmethode. Het af te schrijven bedrag is meestal gelijk aan de kostprijs. De weerhouden gebruiksduren zijn de volgende:

Materiële vaste activa	Waarschijnlijke gebruiksduur
Terreinen	Niet van toepassing
Administratieve gebouwen	60 jaar
Componenten van administratieve gebouwen	10 tot 30 jaar
Industriële gebouwen	50 jaar
Componenten van industriële gebouwen	15 tot 20 jaar
Woningen	50 jaar
Componenten van woningen	15 tot 20 jaar
Stations	100 jaar
Componenten van stations	10 tot 40 jaar
Parkings	100 jaar
Componenten van parkings	10 tot 20 jaar
Sporen en hun bijhorende componenten	25 tot 100 jaar
Kunstwerken en hun bijhorende componenten	20 tot 120 jaar
Overwegen en hun bijhorende componenten	10 tot 25 jaar
Signalisatie infrastructuur	7 tot 35 jaar
Diverse spoorweginfrastructuur	7 tot 50 jaar
Rollend spoorwegmaterieel, exclusief wagons	25 tot 60 jaar
Wagons	15 tot 30 jaar
Component "Mid-life" van het rollend spoorwegmaterieel	30 jaar
Wagons	9 jaar
Revisie van wagons	4 tot 30 jaar
Overige installaties en diverse uitrustingen	10 jaar
Meubilair	4 tot 10 jaar
ICT	2 tot 10 jaar
Wegvoertuigen	Zie Toelichting 1.6.2.
Verbeteringswerken van gehuurde materiële vaste activa	

De gebruiksduur en de afschrijvingsmethode van materiële vaste activa worden jaarlijks op de balansdatum herzien. De wijzigingen in de geschatte gebruiksduur of in de verwachte consumptie van de toekomstige economische voordelen gegenereerd door het actief worden in rekening gebracht bij het wijzigen van de gebruiksduur of de afschrijvingsmethode, naargelang van het geval, en worden behandeld als schattingswijzigingen.

De concessies in de stations worden opgenomen onder de materiële vaste activa.

1.6. Leaseovereenkomsten

1.6.1. Transacties van alternatieve financiering

Verscheidene financieringsstructuren ("sale and leaseback"-transacties, "sale and rentback"-transacties, "lease and leaseback"-transacties, "rent and rentback"-transacties of "concession and concessionback"-transacties) worden door de NMBS Groep hoofdzakelijk voor de aankoop van rollend materieel opgezet. Deze transacties worden opgenomen op basis van hun economische substantie volgens de bepalingen van SIC 27. De materiële vaste activa blijven opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de NMBS Groep. De investeringsrekeningen en de betalingsverplichtingen ten opzichte van de geldschieters worden opgenomen in de geconsolideerde balans, met uitzondering van de investeringsrekeningen aangaan met een overheid met een superieure kredietwaardigheid, met een organisme met een superieure kredietwaardigheid, of met de tegenpartij van de transacties. De verkregen commissies in het kader van deze transacties worden gespreid over de duur van deze transacties.

1.6.2. Leaseovereenkomsten waarvoor de Vennootschap leasingnemer is

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een financiële lease als de NMBS Groep nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkrijgt. De NMBS Groep neemt deze financiële leases op de actiefzijde en de passiefzijde op tegen bedragen die gelijk zijn aan de reële waarde van het geleasede actief of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De leaseschulden worden opgenomen onder de 'Financiële schulden'.

Elke leasebetaling wordt deels opgenomen als financieringskost en deels als aflossing van de schuld. De financieringskost wordt gespreid over de verschillende periodes van de leaseovereenkomst zodanig dat dit resulteert in een constante periodieke rente over het resterende saldo van de schuld met betrekking tot elke periode. De materiële vaste activa die het object uitmaken van een financiële lease worden afgeschreven over de leaseperiode of over de gebruiksduur indien deze laatste korter is indien de NMBS groep niet redelijk zeker is dat ze eigenaar wordt van het actief op het einde van de huurperiode.

Een leaseovereenkomst wordt geboekt als zijnde een operationele lease indien niet nagenoeg alle risico's en voordelen die aan de eigendom verbonden zijn verkregen worden door de leasingnemer. De leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden lineair opgenomen als kosten in het netto-resultaat gedurende de leaseperiode.

1.6.3. Leaseovereenkomsten waarvoor de NMBS Groep leasinggever is

Financiële leases worden, in hoofde van de leasinggever, geboekt als een overdracht gepaard met een financiering. Het actief wordt uitgeboekt uit de balans (met meer- of minderwaarde geboekt in het netto-resultaat) en er wordt een vordering, die de te ontvangen kasstromen die de terugbetaling van het kapitaal en intresten vertegenwoordigen,

opgenomen. De leasevorderingen worden opgenomen onder de 'Handelsvorderingen en overige debiteuren'.

Activa die het onderwerp zijn van een operationele lease worden opgenomen als materiële vaste activa. Ze worden afgeschreven op basis van hun waarschijnlijke gebruiksduur. De huurgelden worden lineair opgenomen over de looptijd van het contract.

1.7. Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging is een onroerend goed (terrein of gebouw) dat wordt aangehouden (door de eigenaar of leasingnemer op grond van een financiële lease) om huuropbrengsten of een waardestijging te realiseren, en niet voor:

- gebruik in de productie of de levering van goederen of diensten of voor bestuurlijke doeleinden; of
- verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering.

IAS 40 is enkel van toepassing op de vastgoedbeleggingen voor gemengd gebruik in het geval dat:

- het deel aangehouden met het oog op het realiseren van huuropbrengsten of waardestijgingen en het deel aangehouden voor eigen gebruik afzonderlijk verkoopbaar zijn;
- het deel aangehouden voor eigen gebruik minder dan 5% van het geheel bedraagt.

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd volgens het kostprijsmodel. Alle waarderingsregels met betrekking tot de materiële vaste activa zijn dus eveneens van toepassing op de vastgoedbeleggingen.

1.8. Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

De entiteiten waarover de NMBS Groep samen met één of meerdere partijen gezamenlijke zeggenschap uitoefent, krachtens een contractuele afspraak met deze partijen, evenals de geassocieerde deelnemingen waarover de NMBS Groep een invloed van betekenis uitoefent zonder zeggenschap uit te oefenen, worden opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

Een bijzonder waardevermindingsverlies op de investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode wordt geboekt van zodra de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. De investeringen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode worden onderworpen aan een test op bijzondere waardevermindingsverliezen op het niveau van het individueel actief (met inbegrip van de goodwill betaald om de investering te verwerven), indien er een objectieve indicatie bestaat dat het belang mogelijk een bijzonder waardevermindingsverlies heeft ondergaan.

1.9. Bijzondere waardevermindingsverliezen op activa

Een bijzondere waardevermindingsverlies op immateriële activa (met inbegrip van goodwill) en op materiële vaste activa wordt opgenomen zodra de boekwaarde van een

actief hoger is dan zijn realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is de hoogste waarde van:

1. de reële waarde minus verkoopkosten (zijnde het bedrag dat de NMBS Groep zou ontvangen bij verkoop van het actief); en
2. de bedrijfswaarde (zijnde het bedrag dat de NMBS Groep zou genereren door het actief verder te gebruiken).

Wanneer mogelijk wordt deze test uitgevoerd op het niveau van elk individueel actief. Indien dit actief echter geen onafhankelijke instroom van kasmiddelen genereert, dient de test uitgevoerd te worden op het niveau van de kasstroomgenererende eenheid ("cash generating unit" of "CGU") waartoe het actief behoort (CGU = de kleinste identificeerbare groep activa die een instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa/CGU's).

Indien goodwill toegerekend wordt aan een CGU, dient jaarlijks een test op bijzondere waardevermindingsverliezen uitgevoerd te worden, of wanneer er een indicatie is die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. In het geval er geen goodwill toegerekend is aan de CGU, dient er enkel een test op een bijzonder waardevermindingsverlies uitgevoerd te worden indien er een indicatie is die wijst op een bijzonder waardevermindingsverlies. In een bedrijfscombinatie verworven goodwill wordt toegerekend aan de verworven dochterondernemingen en, indien het geval zich voordoet, aan de CGU's die naar verwachting voordeel zullen halen uit de synergiën in de bedrijfscombinatie.

Als er een bijzonder waardevermindingsverlies wordt vastgesteld, wordt dit eerst toegerekend aan de goodwill. Het eventuele surplus hierna dient toegerekend te worden aan de andere materiële vaste activa van de CGU naar rato van hun boekwaarde, maar dit enkel voor zover dat de toerekening de boekwaarde van de activa niet verder verlaagt dan de reële waarde minus verkoopkosten. Een bijzonder waardevermindingsverlies op goodwill mag nooit in een latere periode worden teruggenomen. Een bijzonder waardevermindingsverlies op materiële vaste activa wordt teruggenomen indien de omstandigheden dit rechtvaardigen.

Het is mogelijk een bijzonder waardevermindingsverlies op te nemen indien er met betrekking tot dit individueel actief een indicatie van bijzonder waardevermindingsverlies is (bijvoorbeeld ten gevolge van een beschadiging), ongeacht of het actief al dan niet (volledig of gedeeltelijk) gesubsidieerd is.

Er kunnen geen bijzondere waardevermindingsverliezen opgenomen worden met betrekking tot activa die deel uitmaken van een volledig gesubsidieerde CGU. Indien er bijzondere waardevermindingsverliezen worden vastgesteld met betrekking tot CGU's die gedeeltelijk gesubsidieerd zijn, dienen deze proportioneel aan alle activa (en de daaraan verbonden kapitaalsubsidies) te worden toegewezen.

1.10. Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of tegen de opbrengstwaarde indien deze lager is.

De kostprijs van vervangbare voorraden wordt bepaald door de methode van de gewogen gemiddelde prijs toe te passen. De voorraden die van minder belang zijn en waarvan de waarde en samenstelling stabiel blijft gedurende de periode worden opgenomen in de balans tegen een vaste waarde.

De kostprijs van de voorraden omvat de aanschaffingsprijs alsook alle kosten die nodig zijn om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De kostprijs van geproduceerde voorraden omvat de directe en indirecte productiekosten, met uitzondering van de financieringskosten en de overheadkosten die niet bijdragen tot het brengen van de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat.

Een waardevermindering wordt opgenomen indien de opbrengstwaarde van een element van de voorraad op de balansdatum lager is dan de kostprijs. De reserveonderdelen die traag roteren zijn onderhevig aan waardeverminderingen op basis van de technische en economische criteria.

1.11. Handelsvorderingen en overige debiteuren

De vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen nominale waarde en na de initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk de contante waarde van de te ontvangen kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De vorderingen worden individueel gewaardeerd. Waardeverminderingen worden opgenomen indien de kasinning, volledig of deels, dubieus of onzeker is.

De voorafbetalingen, sommen betaald als waarborg en verworven opbrengsten, met uitzondering van deze verbonden aan overige financiële activa of afgeleide financiële instrumenten, worden tevens onder deze rubriek opgenomen.

1.12. Afgeleide financiële instrumenten

De NMBS Groep maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (renteswaps, deviezenswaps, termijncontracten, opties,...) om mogelijk ongewenste evoluties van de rentevoeten, wisselkoersen, inflatie of energieprijzen af te dekken. De NMBS Groep maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

Afgeleide financiële instrumenten worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen reële kostprijs en opgenomen in de balans als actief of passief. Toerekenbare transactiekosten worden als last in het netto-resultaat opgenomen wanneer zij worden gemaakt. Na de eerste opname worden afgeleide financiële producten tegen reële waarde gewaardeerd op iedere balansdatum. De wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in het netto-resultaat. De afgeleide financiële instrumenten worden ingedeeld als langlopend of kortlopend op basis van hun finale vervaldag.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten wordt bepaald op basis van waarderingstechnieken zoals de waarderingsmodellen weerhouden voor opties of door gebruik te maken van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De reële waarden die rekening houden met de veronderstellingen gebaseerd op marktgegevens, zoals gedefinieerd in de paragrafen 81 en 82 van IFRS 13, vastgesteld op de balansdatum behoren tot niveau 2 van de waarderingshiërarchie. De reële waarden die deels gebaseerd zijn op niet-waarneembare gegevens behoren tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie.

De NMBS Groep heeft beslist geen gebruik te maken van de boekhoudkundige verwerking van afdekkingstransacties (hedge accounting).

1.13. Overige financiële activa

Overige financiële activa omvatten investeringen in aandelen van ondernemingen waarover de NMBS Groep noch zeggenschap, noch een invloed van betekenis uitoefent, vastrentende effecten, deposito's en bepaalde vorderingen op de Staat.

De overige financiële activa worden initieel aan de reële waarde gewaardeerd van datgene dat werd uitgegeven om ze te verwerven en dit, met uitzondering voor de financiële activa die tegen reële waarde worden verwerkt in de resultatenrekening, met inbegrip van de transactiekosten.

De overige financiële activa worden vervolgens ondergebracht in verschillende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:

1. Financiële activa die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten (a) financiële activa die worden aangehouden voor handelsdoeleinden en (b) de activa waarvoor de NMBS Groep heeft beslist om ze op vrijwillige basis te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
2. Financiële activa genoteerd op een actieve markt die worden aangehouden tot einde looptijd met vaste te innen bedragen op vastgelegde datums en waarvan de NMBS Groep de intentie heeft deze aan te houden tot einde looptijd. Deze activa worden gewaardeerd aan hun geamortiseerde kostprijs.

3. Leningen en vorderingen zijn financiële vaste activa met vaste of bepaalde ontvangsten die niet zijn genoteerd op een actieve markt. Leningen en vorderingen worden in de balans geboekt aan verdisconteerde kost volgens de effectieve-rentemethode.
4. De financiële activa 'beschikbaar voor verkoop' zijn een residuele categorie die financiële activa omvat die niet in één van de vorige categorieën werden ondergebracht. Het betreft hier activa waarvan de NMBS Groep de intentie noch de mogelijkheid heeft deze tot einde looptijd aan te houden. Deze activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde. De eventuele waardeveranderingen worden hierbij in de niet-gerealiseerde resultaten geboekt, tot bij de realisatie van deze activa. Bij de verkoop worden de eerdere winsten of verliezen die in de niet-gerealiseerde resultaten werden geboekt, overgeboekt naar het netto-resultaat.

De overige financiële activa worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die vervallen binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van de aandelen wordt bepaald in functie van financiële criteria die het meest aansluiten bij de eigen situatie van elke onderneming. Algemeen aanvaarde criteria zijn de marktwaarde of het aandeel in het eigen vermogen en de uitzichten op rentabiliteit bij gebrek aan beschikbare marktwaarde. De reële waarde van de aandelen behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13. De reële waarde van beleggingen wordt geëvalueerd aan de hand van marktgegevens, rentecurves en creditspreads van elke uitgever van aandelen zoals gedefinieerd in de paragrafen 76 (niveau 1 van de parameters), 81 en 82 (niveau 2 van de parameters) van IFRS 13. De reële waarden van de beleggingen behoren tot niveau 1 en 2 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

Een financieel actief dat niet opgenomen wordt tegen reële waarde via het netto-resultaat wordt op elke balansdatum getest om te bepalen of er een objectieve indicatie bestaat die wijst op een bijzonder waardeverminderverslies. Een bijzonder waardeverminderverslies wordt opgenomen indien er een objectieve indicatie bestaat die erop wijst dat een ongunstige gebeurtenis heeft plaatsgevonden na de initiële opname van het actief, en dat deze gebeurtenis een negatieve impact heeft op de toekomstige geschatte kasstromen van het actief, die op een betrouwbare wijze geschat kan worden.

De genormaliseerde aan- en verkoop van financiële activa worden verwerkt op de datum van betaling.

1.14. Geldmiddelen en kasequivalenten

Deze rubriek omvat de kas, banktegoeden, te incasseren vervallen waarden, kortlopende beleggingen (met een initiële looptijd van ten hoogste 3 maanden); uiterst liquide, kortetermijnbeleggingen, die eenvoudig omzetbaar zijn in een gekend geldbedrag en die nauwelijks onderhevig zijn aan waardeveranderingen; evenals de bankvoorschotten in rekening-courant. Deze laatste worden opgenomen onder de financiële schulden op de passiefzijde van de balans.

De geldmiddelen en kasequivalenten worden in de balans opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

1.15. Vaste activa aangehouden voor verkoop

Een vast actief (of een groep activa) wordt geclassificeerd als aangehouden voor verkoop indien de boekwaarde ervan hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik. Dit betekent dat het actief onmiddellijk beschikbaar is voor verkoop in zijn huidige staat en dat de verkoop zeer waarschijnlijk is (officiële beslissing tot verkoop, actieve zoektocht naar een koper, verkoop hoogstwaarschijnlijk binnen de 12 maanden).

Het actief wordt op het moment van de classificatie als aangehouden voor verkoop gewaardeerd aan de laagste waarde van de boekwaarde en de reële waarde minus verkoopkosten. Het actief wordt eveneens niet langer afgeschreven.

De groepen vaste activa aangehouden voor uitkeringen aan eigenaren in het kader van een transactie onder gezamenlijke zeggenschap worden geboekt aan hun boekwaarde.

1.16. Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een activiteit die ofwel voldoet aan de criteria om geclassificeerd te worden als aangehouden voor verkoop, ofwel afgestoten is, en die daarnaast voldoet aan de volgende criteria:

- de kasstromen van deze activiteit kunnen onderscheiden worden als operationeel enerzijds, en voor de financiële verslaggeving anderzijds;
- deze activiteit is belangrijk op operationeel of geografisch gebied;
- ze maakt deel uit van één enkel gecoördineerd plan tot verkoop of wordt aangekocht met de bedoeling te worden verkocht.

1.17. Kapitaal en uitgiftepremies

De gewone aandelen worden geclassificeerd onder de rubriek 'Kapitaal'. Het kapitaal bestaat uit twee categorieën:

- geplaatst kapitaal, bestaande uit de bedragen waartoe de aandeelhouders zich verbonden hebben om deze te volstorten;
- niet-opgevraagd kapitaal, het gedeelte van het geplaatst kapitaal dat door de raad van bestuur van één van de consoliderende entiteiten nog niet opgevraagd werd.

1.18. Personeelsbeloningen

1.18.1. Kortetermijnsperoneelsbeloningen

De kortetermijnsperoneelsbeloningen zijn personeelsbeloningen (met uitzondering van ontslagvergoedingen) die naar verwachting volledig vereffend zullen zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht. De kortetermijnsperoneelsbeloningen worden in kosten opgenomen naar rato van de door de personeelsleden gepresteerde diensten.

1.18.2. Vergoedingen na uitdiensttreding

De vergoedingen na uitdiensttreding zijn personeelsbeloningen (andere dan ontslagvergoedingen en kortetermijnsperoneelsbeloningen) die verschuldigd zijn na de voltooiing van het dienstverband.

De vergoedingen na uitdiensttreding kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën:

- toegezegde-bijdragenregelingen: het zijn regelingen waarbij de NMBS Groep bijdragen afdraagt aan een aparte entiteit, en de NMBS Groep geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om bijkomende bijdragen te betalen. Deze bijdragen worden opgenomen in kosten over de periodes waarin de diensten verricht worden door de personeelsleden. Indien er bijdragen op voorhand betaald werden (nog niet gestort werden) worden deze opgenomen op de actiefzijde (respectievelijk passiefzijde) van de balans;
- toegezegd-pensioenregelingen: dit zijn alle regelingen die geen toegezegde-bijdragenregelingen zijn.

De vergoedingen na uitdiensttreding die behoren tot de categorie toegezegd-pensioenregelingen worden gewaardeerd volgens een actuariële waarderingsmethode. Ze worden opgenomen (verminderd met eventuele tegoeden in de regeling) voor zover de NMBS Groep een verplichting heeft de kosten te dragen die voortvloeien uit de prestaties verricht door de personeelsleden. Deze verplichting kan voortvloeien uit een wet, contract of uit de verworven rechten door een gedragslijn in het verleden (feitelijke verplichting). De weerhouden actuariële waarderingsmethode is de methode van de geprojecteerde kredieteenheden.

De verdisconteringsvoet die gebruikt wordt is gebaseerd op het marktrendement op de berekeningsdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie, met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen. De overige actuariële hypothesen (sterftcijfer, toekomstige niveaus van lonen, inflatie, enz.) geven de beste schattingen van de NMBS Groep weer.

Aangezien er gebruik gemaakt wordt van actuariële hypothesen om deze verbintenissen te waarderen, ontstaan er onvermijdelijk actuariële verschillen, deze resulteren uit wijzigingen in de actuariële hypothesen van het ene boekjaar naar het volgende, alsook uit verschillen tussen de gebruikte actuariële hypothesen en de werkelijkheid. De actuariële verschillen van de vergoedingen na uitdiensttreding worden opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten.

1.18.3. Andere langetermijnpersoneelsbeloningen

De andere langetermijnpersoneelsbeloningen zijn personeelsbeloningen (andere dan vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen) die naar verwachting niet vereffend zullen zijn binnen twaalf maanden na het einde van de jaarlijkse verslagperiode waarin de werknemers de gerelateerde prestaties hebben verricht.

Het bedrag dat opgenomen wordt in de balans is gelijk aan de contante waarde van de verplichting, desgevallend verminderd met de marktwaarde van de fondsbeleggingen op de balansdatum. De berekeningen worden gedaan volgens de methode van de geprojecteerde kredieteenheden. De actuariële verschillen worden opgenomen in het netto-resultaat.

1.18.4. Ontslagvergoedingen

De ontslagvergoedingen zijn de vergoedingen die betaalbaar zijn omwille van een beslissing van de NMBS Groep om het arbeidscontract van één of meerdere personeelsleden op te zeggen voor de normale pensioendatum, of omwille van een beslissing van een personeelslid om vrijwillig de NMBS Groep te verlaten in ruil voor deze vergoedingen.

Een schuld, gewaardeerd op actuariële basis, wordt opgenomen voor deze vergoedingen voor zover de NMBS Groep een manifeste verbintenis heeft. De schuld wordt verdisconteerd indien ze betaalbaar is na twaalf maanden.

Voor al deze personeelsbeloningen (met uitzondering van de kortetermijnpersoneelsbeloningen), vertegenwoordigt de rentekost het tijdsverloop. Deze wordt opgenomen onder de financiële kosten.

1.19. Voorzieningen

Een voorziening wordt enkel opgenomen indien:

1. de NMBS Groep een bestaande verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk) heeft om uitgaven te maken ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden;
2. het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen vereist zal zijn; **en**
3. het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien significant (voornamelijk voor voorzieningen op lange termijn) dient de voorziening verdisconteerd te worden. Het effect van de tijdswaarde van geld op de voorziening wordt opgenomen in de financiële kosten. De verdisconteringsvoet is de IRS-voet volgens de looptijd van de toekomstige kasstromen.

Een voorziening voor verplichtingen met betrekking tot het milieu (bodemsanering, enz.) wordt enkel opgenomen indien de NMBS Groep een feitelijke of juridische verplichting heeft.

Indien de NMBS Groep een verlieslatend contract heeft, wordt er een voorziening aangelegd. Voordat een voorziening voor verlieslatende contracten opgenomen wordt, neemt de NMBS Groep de eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen op ten aanzien van de activa, die gebruikt worden bij de uitvoering van het betreffende contract. Voorzieningen voor toekomstige exploitatieverliezen zijn verboden.

Een voorziening voor reorganisatiekosten wordt enkel opgenomen indien aangetoond kan worden dat de NMBS Groep een feitelijke verplichting heeft om te reorganiseren en dit ten laatste op de balansdatum. Deze verplichting dient aangetoond te worden door:

- het bestaan van een gedetailleerd formeel plan waarin de belangrijkste kenmerken van de reorganisatie geïdentificeerd worden; **en**
- het begin van de uitvoering van het plan of de mededeling van de belangrijkste kenmerken van het plan aan de betrokken personen.

1.20. Financiële schulden

De financiële schulden omvatten bankleningen, uitgegeven obligatieleningen, schulden uit financiële leases, financiële schulden aangegaan bij andere dan financiële instellingen en bankvoorschotten in rekening-courant.

De schulden worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde verminderd met, voor de schulden anders dan deze gewaardeerd tegen reële waarde via het nettoresultaat, de uitgiftekosten verbonden aan schulden. De financiële schulden worden vervolgens ondergebracht in één van de volgende categorieën, die elk een eigen waarderingsbeginsel kennen:

1. De financiële schulden die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat omvatten de financiële schulden waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis heeft beslist ze te classificeren onder deze rubriek op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking.
2. De andere financiële schulden zijn een residuele categorie. Na initiële opname worden deze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rente-methode, met afschrijving van uitgiftepremies of disagio via het netto-resultaat.

De financiële schulden worden ingedeeld als langlopend met uitzondering van deze die opeisbaar zijn binnen 12 maand en ingedeeld worden als kortlopend.

De reële waarde van financiële schulden gewaardeerd tegen de reële waarde wordt bepaald door gebruik te maken van waarderingstechnieken zoals de waarderingsmodellen die van toepassing zijn voor opties of door het gebruik van de methode van de verdisconteerde kasstromen. De modellen nemen hypothesen in aanmerking die gebaseerd zijn op marktgegevens, vastgesteld op balansdatum, en op gegevens die niet waarneembaar zijn op de markten. Het gebruik van gegevens die niet waarneembaar zijn op de markten maakt dat de reële waarde van de financiële schulden behoort tot niveau 3 van de waarderingshiërarchie zoals gedefinieerd in IFRS 13.

1.21. Winstbelastingen – Uitgestelde belastingvorderingen – en schulden

De winstbelastingen omvatten zowel de courante als de uitgestelde belastingen. De courante belasting bestaat uit de te betalen (te recupereren) belastingen op het belastbaar resultaat van het afgelopen boekjaar, evenals elke aanpassing aan de betaalde (te recupereren) belastingen met betrekking tot voorafgaande boekjaren.

De uitgestelde belasting op de tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van een actief of passief en de boekwaarde in de geconsolideerde IFRS-jaarrekening, wordt berekend volgens de balansmethode "*liability method*". De uitgestelde belasting wordt gewaardeerd op basis van de verwachte belastingsvoet bij realisatie van het actief of afwikkeling van het passief. In de praktijk wordt meestal de belastingsvoet toegepast die van kracht is op de balansdatum.

Niettemin zijn er geen uitgestelde belastingen op:

1. de initiële opname van goodwill die niet fiscaal afschrijfbaar is,
2. de initiële opname van activa en passiva (uitgezonderd de verwerving van dochterondernemingen) die geen invloed hebben op de boekhoudkundige winst noch de fiscale winst, en
3. de tijdelijke verschillen verband houdend met deelnemingen in dochterondernemingen en joint ventures voor zover dat het niet waarschijnlijk is dat er dividenden zullen uitgekeerd worden in de nabije toekomst.

Uitgestelde belastingvorderingen worden enkel opgenomen in zoverre het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het bestaande verrekenbare tijdelijke verschil kan worden verrekend in toekomstige rapporteringsperioden, bijvoorbeeld diegene die resulteren uit recupereerbare fiscale verliezen. Dit criterium wordt op elke balansdatum getoetst.

Zowel de courante als de uitgestelde belastingen worden berekend op het niveau van iedere fiscale entiteit. De uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belastingschulden die toebehoren aan de verschillende dochterondernemingen mogen niet gecompenseerd worden.

1.22. Handelsschulden

De handelsschulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.23. Sociale schulden

De sociale schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

1.24. Subsidies

De kapitaalsubsidies, verworven in het kader van investeringen in immateriële activa en materiële vaste activa, worden opgenomen op de passiefzijde van de balans en worden erkend in de bedrijfsinkomsten (rubriek kapitaalsubsidies) a rato van de afschrijvingen op de activa waarvoor ze verkregen werden. In geval van verkoop van een gesubsidieerd actief, zullen de hieraan verbonden subsidies geannuleerd worden via het bedrijfsresultaat en vervolgens opnieuw geboekt worden als niet toegewezen subsidies eveneens via het bedrijfsresultaat. Daarenboven zal een interest berekend worden ten behoeve van de investeringen van de niet toegewezen subsidies en de niet toegewezen voorschotten aan dochterondernemingen.

De exploitatiesubsidies worden opgenomen in het gerealiseerd en niet-gerealiseerd resultaat onder de rubriek van de “Bedrijfsinkomsten vóór de kapitaalsubsidies”.

De financiële subsidies verworven in het kader van leningen worden opgenomen onder de over te dragen opbrengsten en worden in mindering van de financiële kosten gebracht.

1.25. Overige schulden

De overige schulden worden initieel gewaardeerd tegen de nominale waarde, en na initiële opname tegen geamortiseerde kostprijs, namelijk tegen de contante waarde van de toekomstige te betalen kasstromen (behalve indien de impact van de verdiscontering niet significant is).

De dividenden die de NMBS Groep moet uitkeren aan haar aandeelhouders worden opgenomen onder de ‘Overige schulden’ in de loop van de periode waarin ze goedgekeurd werden. De sommen ontvangen als waarborg en de over te dragen opbrengsten, dit wil zeggen het aandeel van de vooraf ontvangen opbrengsten tijdens het boekjaar of tijdens een vorig boekjaar, met uitzondering van deze verbonden aan afgeleide financiële instrumenten of financiële schulden, worden eveneens opgenomen onder de ‘Overige schulden’.

1.26. Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

De opbrengsten voortvloeiend uit het verrichten van diensten worden opgenomen in het resultaat naar rato van het stadium van voltooiing van de diensten op de balansdatum.

De opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen van derden worden erkend in het netto-resultaat wanneer de risico's en voordelen eigen aan het eigendom van het goed overgegaan zijn van de verkoper naar de koper.

De compensatietoelagen ontvangen van de Staat als vergoeding voor de uitvoering van de opdrachten van openbare dienst die toebehoren aan de NMBS Groep worden opgenomen in

de omzet in de periode waarin de dienstverlening heeft plaatsgevonden. De opbrengsten uit de verhuur van vastgoedbeleggingen en concessies in de stations, worden opgenomen in de omzet.

De opbrengsten en kosten uit hoofde van onderhanden projecten in opdracht van derden dienen respectievelijk te worden opgenomen als opbrengsten en kosten naar rato van het stadium van voltooiing. In het geval van een verwachte negatieve marge, dient een last opgenomen te worden ten belope van de totale verwachte verliezen. De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de tot dat moment in het kader van de verrichte prestaties gemaakte kosten in verhouding tot de totale geschatte kosten van het project.

De kosten verbonden aan de levering van diensten of de verkoop van goederen worden opgenomen onder de bedrijfskosten.

1.27. Financiële opbrengsten en financiële kosten

De financiële opbrengsten omvatten de interestopbrengsten op geïnvesteerde gelden (inclusief de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa) en afgeleide financiële instrumenten, winsten op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd aan de reële waarde, terugnames van bijzondere waardevermindingsverliezen, de winsten uit wisselkoersverschillen, de ontvangen dividenden en overige financiële opbrengsten.

De financiële kosten omvatten de interestkosten op financiële verplichtingen (inclusief afgeleide financiële instrumenten en de schulden verbonden aan personeelsbeloningen), verliezen op financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde, bijzondere waardevermindingsverliezen, de verliezen uit wisselkoersverschillen en overige financiële kosten.

De opbrengsten voortvloeiend uit interesten worden opgenomen in het netto-resultaat zodra ze verworven worden gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De dividenden worden opgenomen in het netto-resultaat vanaf het moment dat de NMBS Groep het recht verwerft om de betalingen te innen. De financieringskosten die niet onmiddellijk toewijsbaar zijn aan de aanschaffing, vervaardiging of productie van een in aanmerking komend actief worden opgenomen in het netto-resultaat gebruikmakend van de effectieve-rentemethode. De winsten en verliezen uit wisselkoersverschillen worden opgenomen op netto-basis.

1.28. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De rechten en verplichtingen die niet opgenomen worden in de balans worden vermeld per categorie indien deze een belangrijke invloed kunnen hebben op de jaarrekening.

Het betreft hier rechten en verplichtingen voortvloeiend uit gemaakte of ontvangen bestellingen, termijnovereenkomsten, borgsommen, waarborgen of garanties, zakelijk of niet, aangegaan door de NMBS Groep ten gunste van derden, voor ontvangst in bewaargeving of onder garantie van waarden die eigendom zijn van derden.

1.29. Kasstroomoverzicht

De kasstromen verbonden aan de operationele activiteiten worden volgens de indirecte methode getoond, waarbij het netto-resultaat wordt aangepast via het effect van transacties zonder kasstroombeweging, de bewegingen met betrekking tot het bedrijfskapitaal en de elementen van opbrengsten of kosten verbonden aan de kasstromen met betrekking tot investerings- en financieringsactiviteiten.

Toelichting 2 - Beheer van de middelen

2.1. Beheer van de middelen

De politiek van de NMBS Groep op het vlak van het beheer van de middelen bestaat erin om een financiële structuur te verzekeren die voldoende is voor het behoud van een goede rating bij de internationale ratingagentschappen en die haar toelaat om een kwaliteitsvolle service aan haar cliënteel te blijven leveren. Daartoe heeft de NMBS Groep zich tot doel gesteld om haar schuldpositie te verminderen met het oog op het realiseren van een optimale kapitaalstructuur die een strategische financiële flexibiliteit waarborgt voor haar toekomstige groei. Met het oog hierop volgt de NMBS Groep van nabij het niveau van haar netto-schuldpositie en van haar economische schuld.

Onder netto-schuldpositie verstaat de NMBS Groep:

- 1) saldo van de nominale waarde van de schulden en vorderingen (inclusief de afgeleide financiële instrumenten) bij een financiële instelling of verhandeld op de kapitaalmarkten en de beschikbare kasmiddelen.
- 2) minus het saldo van de "Back-to-Back" transacties zoals beschreven in het Koninklijk Besluit van 30 december 2004 – Bijlage 4 bij het Belgisch Staatsblad van 31 december 2004.

De netto-schuldpositie per 31 december 2017 en 2016 is als volgt:

<i>Netto-schuldpositie</i>		31/12/2017	31/12/2016
Balansrubriek	Toelichting		
Afgeleide financiële instrumenten	11	41.262.573,46	-524.022,71
Overige financiële activa	2.1	602.726.292,51	571.132.952,42
Subtotaal van de vaste activa		643.988.865,97	570.608.929,71
Afgeleide financiële instrumenten	11	0,00	0,00
Overige financiële activa	2.1	9.373.802,23	30.004.599,79
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.1	208.000.918,63	81.975.405,12
Subtotaal van de vlottende activa		217.374.720,86	111.980.004,91
Vaste activa aangehouden voor verkoop		0,00	0,00
Totaal activa		861.363.586,83	682.588.934,62
Financiële schulden	21	2.772.341.639,75	2.819.663.481,23
Afgeleide financiële instrumenten	11	84.353.249,20	38.171.755,31
Subtotaal langlopende verplichtingen		2.856.694.888,95	2.857.835.236,54
Financiële schulden	21	499.711.517,19	634.966.029,86
Afgeleide financiële instrumenten	11	-83.408,53	0,00
Subtotaal kortlopende verplichtingen		499.628.108,66	634.966.029,86
Verplichtingen in verband met vaste activa aangehouden voor verkoop		0,00	0,00
Totaal verplichtingen		3.356.322.997,61	3.492.801.266,40
Netto-schuldpositie		2.494.959.410,78	2.810.212.331,78
Wijzigingen in de netto-schuldpositie		-315.252.921,00	

Economische schuld

De netto-schuldpositie geeft echter niet altijd een correct economisch beeld van de schuld van de NMBS Groep. Om tot een correct economisch beeld van de financiële schuld van de NMBS Groep te komen worden een aantal elementen toegevoegd aan de netto-schuldpositie. Het betreft hier:

- de niet aangewende voorschotten (cofinancieringen) en investeringssubsidies (FOD) waarvoor de NMBS Groep zich geëngageerd heeft om deze in de nabije toekomst aan te wenden minus de vorderingen (cofinancieringen) in het geval de NMBS Groep reeds meer heeft uitgegeven dan zij als voorschotten heeft ontvangen;
- de courante handelsschulden die de NMBS Groep verplicht is te betalen minus de courante handelsvorderingen die de Vennootschap denkt te ontvangen;
- de waarborgen betaald of ontvangen door de NMBS Groep in het kader van CSA-overeenkomsten; en
- de netto vorderingen betreffende de exploitatiesubsidies (FOD) waarvoor de Belgische Staat zich geëngageerd heeft maar die de NMBS Groep nog niet ontvangen heeft.

De onderstaande tabel geeft de reconciliatie van de netto-schuldpositie met de economische schuld per 31 december 2017 en 2016 weer:

<i>Economische schuld</i>	2017	2016
Netto-schuldpositie	2.494.959.410,78	2.810.212.331,78
Regionale cofinancieringen	-13.910.301,12	-37.947.215,94
Niet aangewende ontvangen investeringstoelagen FOD	542.675.631,30	296.044.624,96
Netto saldo handelsschulden en -vorderingen	217.398.434,80	190.602.229,66
Netto saldo verworven exploitatiesubsidies FOD	-499.280.003,74	-394.142.412,81
Netto saldo waarborgen (CSA)	-282.839.368,00	-284.539.106,00
Totaal van de economische correcties	-35.955.606,76	-229.981.880,13
Economische schuld	2.459.003.804,02	2.580.230.451,65

Reconciliatie van de netto-schuldpositie met de balansposten

De bedragen opgenomen in de berekening van de netto-schuldpositie zijn de nominale bedragen ('hoofdsom') van de financiële instrumenten en dus exclusief reële waarde aanpassingen en gelopen interesten. De onderstaande tabellen laten toe de reconciliatie te maken tussen de verschillende balansrubrieken en de bedragen weerhouden voor de berekening van de netto-schuldpositie.

- Overige financiële activa:

-

Overige financiële activa		31/12/2017					TOTAAL
		Netto schuldpositie			Andere		
		Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere	
Vaste activa	Toelichting						
Vorderingen		347.247.999,95	3.552.873,50	8.554.976,42	0,00	0,00	359.355.849,87
Back-to-Back		255.478.292,56	0,00	741.316,47	0,00	0,00	256.219.609,03
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.885.762,55	51.885.762,55
Subtotaal van de vaste activa		602.726.292,51	3.552.873,50	9.296.292,89	0,00	51.885.762,55	667.461.221,45
Vlottende activa							
Vorderingen		9.373.802,23	0,00	363.669,88	0,00	0,00	9.737.472,11
Back-to-Back		0,00	0,00	-6.991,70	0,00	0,00	-6.991,70
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal vlottende activa		9.373.802,23	0,00	356.678,18	0,00	0,00	9.730.480,41
Totaal overige financiële activa		612.100.094,74	3.552.873,50	9.652.971,07	0,00	51.885.762,55	677.191.701,86

Overige financiële activa		31/12/2016					TOTAAL
		Netto schuldpositie			Andere		
		Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere	
Vaste activa	Toelichting						
Vorderingen		340.009.875,12	4.882.092,01	7.877.016,18	0,00	0,00	352.768.983,31
Back-to-Back		231.123.077,30	0,00	704.426,88	0,00	0,00	231.827.504,18
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	51.274.180,31	51.274.180,31
Subtotaal van de vaste activa		571.132.952,42	4.882.092,01	8.581.443,06	0,00	51.274.180,31	635.870.667,80
Vlottende activa							
Vorderingen		30.004.599,79	0,00	1.512.650,28	0,00	0,00	31.517.250,07
Back-to-Back		0,00	0,00	-5.638,68	0,00	0,00	-5.638,68
Voor verkoop beschikbare activa	12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal vlottende activa		30.004.599,79	0,00	1.507.011,60	0,00	0,00	31.511.611,39
Totaal overige financiële activa		601.137.552,21	4.882.092,01	10.088.454,66	0,00	51.274.180,31	667.382.279,19

De vorderingen, opgenomen in de netto-schuldpositie, omvatten hoofdzakelijk de financiële beleggingen verricht door de NMBS Groep in het kader van de transacties van alternatieve financiering. Deze werden aangegaan, hetzij op vraag van de investeerder, hetzij in het kader van het beheer van de financiële kasstromen. Deze activa compenseren, in economische betekenis, de financiële schulden aangegaan in het kader van deze operaties.

De lijn "back-to-back" omvat het uitstaande saldo van de vorderingen op de Staat ontstaan uit de overname van de schuld op 1 januari 2005.

- Geldmiddelen en kasequivalenten:

Geldmiddelen en kasequivalenten		31/12/2017					TOTAAL
		Netto-schuldpositie			Andere		
		Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere	
Thesauriebew ijzen		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termijnrekeningen		0,00	0,00	0,00	180.743.277,62	0,00	180.743.277,62
Zichtrekeningen		205.548.636,83	0,00	0,00	9,08	0,00	205.548.645,91
Contanten en cheques		2.452.281,80	0,00	0,00	0,00	64.605,66	2.516.887,46
Totaal		208.000.918,63	0,00	0,00	180.743.286,70	64.605,66	388.808.810,99

	31/12/2016					TOTAAL
	Netto-schuldpositie			Andere		
	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Fondsen beheerd voor rekening derden	Andere	
Thesauriebew ijzen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termijnrekeningen	737.902,50	0,00	2.487,94	224.061.602,00	0,00	224.801.992,44
Zichtrekeningen	78.875.086,31	0,00	0,00	117,64	0,00	78.875.203,95
Contanten en cheques	2.362.416,31	0,00	0,00	0,00	62.323,10	2.424.739,41
Totaal	81.975.405,12	0,00	2.487,94	224.061.719,64	62.323,10	306.101.935,80

De kolom 'Fondsen beheerd voor rekening van derden' omvat de beleggingen geïnvesteerd in het kader van het GEN Fonds voor rekening van de Belgische Staat. Het GEN Fonds werd opgericht door de Belgische Staat in 2001 met als objectief de financiering van de werken voor de aanleg van het 'Gewestelijk Expresnet' (GEN). In het beheerscontract van de ex-NMBS Holding voor de jaren 2005-2008, heeft de Belgische Staat het beheer van de financiële middelen, beschikbaar in het GEN Fonds, toevertrouwd aan de NMBS. Het geheel van de middelen waarvan het beheer is overgedragen aan de NMBS wordt door de NMBS Groep beschouwd als een schuld ten opzichte van publieke overheden (opgenomen onder de rubriek 'Overige schulden'). In uitvoering van de wet houdende diverse fiscale en financiële bepalingen van 21 december 2013 (artikelen 113 tot en met 121) worden de beschikbare gelden van het GEN Fonds aangehouden op een rekening bij een door de Staat aangewezen instelling, rechtstreeks belegd bij de Schatkist of belegd in financiële instrumenten uitgegeven door de Federale overheid.

Het detail van de afgeleide financiële instrumenten en de financiële schulden wordt gegeven in de toelichtingen 11 en 21.

2.2. Beheer van financiële risico's

Financiële instrumenten zijn overeenkomsten die leiden tot een financieel actief bij één partij en een financiële verplichting bij een andere partij. Hieronder vallen zowel traditionele financiële instrumenten (vorderingen, schulden en effecten) als afgeleide financiële instrumenten opgenomen in de financiële staten maar ook vorderingen en verplichtingen, voornamelijk met betrekking tot alternatieve financieringen, die buiten de balans opgenomen zijn.

Financiële instrumenten brengen in beginsel risico's mee. Bij de NMBS Groep gaat het voornamelijk om het marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Het risicobeleid van de NMBS Groep heeft als doel risico's waarmee de Groep zich geconfronteerd ziet in kaart te brengen en te analyseren, passende risicolimieten en -controles te bepalen en de naleving van de limieten te bewaken. De Raad van Bestuur van de NMBS wordt op regelmatige tijdstippen geïnformeerd over de verschillende risico's en ontvangt een overzicht van alle financiële instrumenten. Beleid en systemen voor financieel risicobeheer worden regelmatig geëvalueerd en, waar nodig, aangepast aan de veranderingen in de marktomstandigheden en de activiteiten van de NMBS Groep.

De Raad van Bestuur van de NMBS heeft de principes voor het beheer van de financiële risico's ('financiële politiek') gedefinieerd die van toepassing zijn op de moedermaatschappij en via de "Corporate Governance"-regels op haar dochterondernemingen. Deze principes

vallen samengevat uiteen in drie delen: het beheer van de schuldpositie, het beheer van de kasmiddelen en het beheer van de afgeleide financiële instrumenten. De toepassing en rapportering over deze principes wordt verzekerd door de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij, in samenwerking met de verschillende dochterondernemingen, terwijl de controle op de toepassing verzekerd wordt door de Interne Audit van de moedermaatschappij. Dezelfde principes zijn eveneens van toepassing op de middelen die beheerd worden voor rekening van derden (GEN Fonds) en op de instrumenten die buiten de balans opgenomen zijn. Het doorvoeren van verrichtingen met het vooruitzicht ze op korte termijn om te keren met winst is niet toegestaan.

Beheer van de schuldpositie

De schuldpositie omvat het geheel van de financiële schulden en activa, andere dan de afgeleide financiële instrumenten en de kasmiddelen, opgenomen in de netto-schuldpositie van de NMBS Groep. De NMBS Groep doet hierbij beroep op de uitgifte van bankleningen, obligatieleningen en alternatieve financieringen, en de verwerving van termijndeposito's en vastrentende effecten op verschillende termijnen en in verschillende munten.

Het beheer van de schuldpositie, rekening houdende met de impact van de afgeleide financiële instrumenten, vereist dat:

- In de mate van het mogelijke, de netto-schuldaflossingen afgestemd worden op de verwachte evolutie van de toekomstige kasstromen met als doel het zo goed als mogelijk beperken van kassaldi.
- De langlopende netto-schuldpositie van de NMBS Groep voor 65% tot 75% wordt aangegaan met instrumenten aan een vaste rentevoet en voor 25% tot 35% met instrumenten aan een variabele rentevoet. Elke overschrijding van deze maximale drempelwaarden moet goedgekeurd worden door de beheersorganen.
- De gewogen gemiddelde resterende looptijd van de langlopende netto-schuldpositie van de NMBS Groep minimum 5 jaar bedraagt.
- De vervaltermijnen van de netto-schuldpositie worden gespreid in de tijd in functie van het liquiditeits- en intereestrisico.
- Elke aangegane schuld of belegging waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, onmiddellijk en volledig omgezet wordt naar EUR, om zowel het wisselkoersrisico op de hoofdsom als op de interesten te elimineren.
- De kasstromen van elke aangegane schuld of belegging uitsluitend samengesteld zijn uit betalingen van de hoofdsom en rente op de uitstaande hoofdsom. Beleggingen in risicodragend kapitaal zijn niet toegestaan.
- Plaatsingslimieten worden gerespecteerd voor de aangegane beleggingen.

Beheer van de kasmiddelen

Het beheer van de kasmiddelen omvat het gecentraliseerd thesauriebeheer van de kasstromen op minder dan één jaar van de NMBS Groep.

Voornaamste punten van het beheer van de kasmiddelen:

- Alle structureel overtollige kasmiddelen dienen, in de mate van het mogelijke, aangewend te worden om de netto-schuldpositie te verminderen.
- Het structureel tekort aan kasmiddelen dient gefinancierd te worden door langlopende leningen.
- De kasoverschotten dienen aan marktconforme voorwaarden (“at arm’s length”) bij voorkeur belegd te worden bij dochterondernemingen met kastekorten.
- Plaatsingslimieten dienen gerespecteerd te worden indien er tijdelijk overtollige kasmiddelen zijn nadat middelen aangewend werden voor leasingtransacties.
- Elke significante kaspositie waaraan een wisselkoersrisico verbonden is moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR om het wisselkoersrisico te elimineren zowel op de hoofdsom als op de interesten.
- Om de resterende kastekorten te financieren, doet de NMBS Groep een beroep op kredietlijnen (geconfirmeerde, niet-geconfirmeerde en zogenaamde “evergreen” kredietlijnen) en geeft ze thesauriebewijzen in EUR of soortgelijke instrumenten op korte termijn uit.

Beheer van afgeleide financiële instrumenten

De NMBS Groep gebruikt de volgende afgeleide financiële instrumenten voor het beheer van haar risico’s: swaps, opties en wisseltermijncontracten met als onderliggend element interestvoeten, wisselkoersen, inflatie, energieproducten of een krediet.

Voornaamste punten van het beheer van de afgeleide producten:

- Iedere verrichting op afgeleide financiële instrumenten moet op gelijk welk ogenblik kunnen gesteld worden tegenover een bestaande financiële schuld, belegging, commercieel contract of vordering op de Belgische Staat en/of de Gewesten in het kader van een prefinanciering.
- Het kredietrisico op de tegenpartijen moet gespreid en systematisch afgedekt worden door het afsluiten van CSA’s (“Credit Support Annex”).

Instrumenten die niet beantwoorden aan de definitie van financieel instrument

De analyses in deze toelichting beperken zich tot de instrumenten die beantwoorden aan de definitie van financieel instrument: *“Activa (zoals vooruitbetaalde lasten) waarvan een toekomstig economisch voordeel bestaat uit de ontvangst van goederen of afname van diensten, en niet zozeer het recht om geldmiddelen of een ander financieel actief te ontvangen zijn geen financiële activa” (IAS 32 – TL 11) “Verplichtingen of activa die niet uit een contract voortvloeien, zoals winstbelastingen die ontstaan als gevolg van door overheden opgelegde wettelijke vereisten, zijn geen financiële verplichtingen of financiële activa” (IAS 32 – TL 12).* De totalen hernomen per de rubriek in de tabellen komen dus niet noodzakelijk overeen met de totalen van de balansrubrieken.

De onderstaande tabellen geven de reconciliatie tussen de totalen van de verschillende balansrubrieken en de saldi van de instrumenten weerhouden in de verschillende analyses.

	31/12/2017		Totaal
	IFRS 7	Niet IFRS 7	
Financiële activa			
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.877.576.202,54	330.826.024,08	2.208.402.226,62
Afgeleide financiële instrumenten	254.565.239,76	0,00	254.565.239,76
Overige financiële activa	677.191.701,86	0,00	677.191.701,86
Geldmiddelen en kasequivalenten	388.808.810,99	0,00	388.808.810,99
Totaal financiële activa	3.198.141.955,15	330.826.024,08	3.528.967.979,23
Financiële verplichtingen			
Financiële schulden	3.336.973.981,33	0,00	3.336.973.981,33
Afgeleide financiële instrumenten	406.584.097,73	0,00	406.584.097,73
Handelsschulden	396.340.724,24	31.824.180,02	428.164.904,26
Overige schulden	259.000.003,73	170.408.003,17	429.408.006,90
Totaal financiële verplichtingen	4.398.898.807,03	202.232.183,19	4.601.130.990,22
31/12/2016			
	IFRS 7	Niet IFRS 7	Totaal
Financiële activa			
Handelsvorderingen en overige debiteuren	2.017.745.319,53	323.640.205,28	2.341.385.524,81
Afgeleide financiële instrumenten	299.438.765,61	0,00	299.438.765,61
Overige financiële activa	667.382.279,19	0,00	667.382.279,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	306.101.935,80	0,00	306.101.935,80
Totaal financiële activa	3.290.668.300,13	323.640.205,28	3.614.308.505,41
Financiële verplichtingen			
Financiële schulden	3.532.535.287,03	0,00	3.532.535.287,03
Afgeleide financiële instrumenten	466.098.716,49	0,00	466.098.716,49
Handelsschulden	373.606.826,12	32.140.695,49	405.747.521,61
Overige schulden	334.146.406,23	161.110.379,39	495.256.785,62
Totaal financiële verplichtingen	4.706.387.235,87	193.251.074,88	4.899.638.310,75

2.2.1. Marktrisico: wisselkoersrisico's

De wisselkoersrisico's waaraan de NMBS Groep onderhevig is vinden hun oorsprong hoofdzakelijk in de financieringsactiviteiten in deviezen, en meer bepaald in de transacties van alternatieve financiering.

Elke significante schuldtransactie, zelfs op korte termijn, waaraan een wisselkoersrisico verbonden is, moet onmiddellijk en volledig omgezet worden naar EUR (hoofdsom en interesten) door het gebruik van afgeleide financiële producten. De omzetting in EUR is niet verplicht indien de terugbetaling van de kasstromen uit de schuld verzekerd worden door een instroom van kasmiddelen in vreemde deviezen. De afgedekte positie kan gepaard gaan met een vaste of variabele interestvoet. De passiva en activa verbonden aan alternatieve

financieringen zijn in een aantal gevallen in USD, maar de NMBS Groep is niet blootgesteld aan de hieraan verbonden wisselkoersrisico's.

Met het oog op het minimaliseren van de wisselkoersrisico's dienen de dochterondernemingen alle significante wisselkoersrisico's af te dekken via de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij die deze op haar beurt afdekt op de financiële markten. Behoudens uitzonderingen goedgekeurd door het Directiecomité van de NMBS, is het de dochterondernemingen niet toegestaan financiële producten te onderschrijven.

a. Financiële instrumenten per munteenheid

	31/12/2017			Totaal
	EUR	USD	Andere	
Financiële activa				
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.877.362.929,31	0,00	213.273,23	1.877.576.202,54
Afgeleide financiële instrumenten	142.665.426,34	111.899.813,42	0,00	254.565.239,76
Overige financiële activa	446.673.577,97	230.518.123,89	0,00	677.191.701,86
Geldmiddelen en kasequivalenten	388.613.918,86	142.867,55	52.024,58	388.808.810,99
Totaal financiële activa	2.855.315.852,48	342.560.804,86	265.297,81	3.198.141.955,15
Financiële verplichtingen				
Financiële schulden	3.047.640.451,07	289.333.530,26	0,00	3.336.973.981,33
Afgeleide financiële instrumenten	372.273.517,71	34.310.580,02	0,00	406.584.097,73
Handelsschulden	396.087.862,86	22.062,35	230.799,03	396.340.724,24
Overige schulden	259.000.003,73	0,00	0,00	259.000.003,73
Totaal financiële verplichtingen	4.075.001.835,37	323.666.172,63	230.799,03	4.398.898.807,03
Afdekkingsverschil		18.894.632,23	34.498,78	
	31/12/2016			Totaal
	EUR	USD	Andere	
Financiële activa				
Handelsvorderingen en overige debiteuren	2.013.046.387,61	0,00	4.698.931,92	2.017.745.319,53
Afgeleide financiële instrumenten	168.058.880,10	131.379.885,51	0,00	299.438.765,61
Overige financiële activa	415.111.962,48	252.270.316,71	0,00	667.382.279,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	304.481.081,97	40.624,39	1.580.229,44	306.101.935,80
Totaal financiële activa	2.900.698.312,16	383.690.826,61	6.279.161,36	3.290.668.300,13
Financiële verplichtingen				
Financiële schulden	3.204.147.805,68	328.387.481,35	0,00	3.532.535.287,03
Afgeleide financiële instrumenten	432.045.739,31	33.950.681,03	102.296,15	466.098.716,49
Handelsschulden	373.180.212,79	62.560,19	364.053,14	373.606.826,12
Overige schulden	334.128.820,54	7.091,77	10.493,92	334.146.406,23
Totaal financiële verplichtingen	4.343.502.578,32	362.407.814,34	476.843,21	4.706.387.235,87
Afdekkingsverschil		21.283.012,27	5.802.318,15	

Het hierboven getoonde detail toont de blootstelling in deviezen van de financiële activa en passiva van de NMBS Groep. Behalve de euro vormt de Amerikaanse Dollar het belangrijkste devies voor de NMBS Groep. De blootstelling in USD vloeit voort uit de alternatieve financieringstransacties. Het hieraan verbonden wisselkoersrisico in USD werd afgedekt met swap-overeenkomsten zoals getoond in punt b hierna. Het getoonde afdekkingsverschil in USD is het gevolg van een verschil in

waarderingmethode van de derivaten (reële waarde) en de ermee afgedekte financiële activa en schulden (geamortiseerde kostprijs).

b. Wisselkoersderivaten

	31/12/2017		31/12/2016	
	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde	Totale marktwaarde	Totale nominale waarde
Aangekochte deviezen				
USD	115.563.816,67	73.102.433,30	135.482.106,67	80.841.847,95
Overige	0,00	0,00	0,00	0,00
Aangekochte deviezen - Totaal	115.563.816,67	73.102.433,30	135.482.106,67	80.841.847,95
Verkochte deviezen				
USD	37.974.583,27	34.568.165,60	38.052.902,19	33.244.781,78
Overige	0,00	0,00	102.296,15	1.744.948,83
Verkochte deviezen - Totaal	37.974.583,27	34.568.165,60	38.155.198,34	34.989.730,61
Opties				
USD	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige	0,00	0,00	0,00	0,00
Opties - Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00

De wisselkoersderivaten afgesloten door de NMBS Groep zijn swap-overeenkomsten die uitsluitend worden afgesloten in het raam van de schulden en vorderingen met betrekking tot alternatieve financieringstransacties. Deze overeenkomsten werden afgesloten met het oog op het beheer van de kasstromen in deviezen. De NMBS Groep heeft evenwel de keuze gemaakt om geen 'hedge accounting' toe te passen in de zin van IAS 39 en de afgeleide instrumenten worden bijgevolg niet als afdekkingsinstrument erkend. De afgeleide financiële instrumenten worden erkend tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat.

c. Gevoeligheidsanalyse

IFRS 7 vereist een gevoeligheidsanalyse om de impact te illustreren van theoretische variaties in de wisselkoersen op netto-resultaat en het eigen vermogen. De gevoeligheidsanalyse werd uitgevoerd door de NMBS Groep op het einde van de verslagperiode. Voor wat betreft het wisselkoersrisico gaat de gevoeligheidsanalyse de impact op de IFRS jaarrekening na van een wijziging met +/- 10% van de slotkoers voor de wisselkoersen van de USD en de GBP (of andere significante munten) tegenover de EUR.

Variatie wisselkoersen	Impact op het netto-resultaat	Impact op de niet-gerealiseerde resultaten
2017		
USD + 10%	2.099.403,58	0,00
USD - 10%	-1.717.693,84	0,00
2016		
USD + 10%	2.364.779,14	0,00
USD - 10%	-1.934.819,30	0,00

2.2.2. Marktrisico: interestvoetrisico

a. Interestvoetrisico

De NMBS Groep wordt geconfronteerd met 3 types interestvoetrisico. Een eerste type houdt verband met het effect van wijzigingen in de variabele rentevoeten op de *kasstromen*. Dit risico wordt constant gemonitord voor de netto-schuldpositie waarbij, al dan niet via het gebruik van renteswaps, wordt getracht dit te laten evolueren binnen de goedgekeurde risicolimieten. Het Directiecomité van de NMBS kan voorzien in afwijkingen van deze limieten indien deze verantwoord worden door specifieke (markt)omstandigheden. Een tweede type houdt verband met effect van wijzigingen in de actualisatierentvoeten op de *reële waarde*. Aangezien de NMBS Groep steeds de intentie heeft om haar vorderingen en schulden af te wikkelen op de voorziene vervaldagen, wordt hier geen specifieke afdekking voor voorzien. De wijzigingen in de actualisatierentvoeten kunnen een significante impact hebben op de allocatie van het resultaat voor een bepaalde periode maar hebben geen invloed op het resultaat over de volledige duurtijd van de transactie. Een derde type risico is het *herfinancieringsrisico*. Via een spreiding van de vervaldagen van de vastrentende financieringen in de tijd tracht de NMBS Groep haar blootstelling aan plotse wijzigingen in de marktvoorwaarden te beperken.

Per 31 december 2017 was gemiddeld 49,46% (2016: 53,13%) van de rentedragende netto financiële verplichtingen (voor impact van de afgeleide financiële instrumenten) van de NMBS Groep aangegaan tegen variabele interestvoeten en 50,54% (2016: 46,87%) door middel van vaste interestvoeten. Indien rekening wordt gehouden met de afgesloten afgeleide financiële instrumenten wordt de ratio variabel-vast per 31 december 2017 14,63%/85,38% (2016: 17,00%/83,00%).

	Boekwaarde 31/12/2017	Boekwaarde 31/12/2016
Vaste interestvoet		
Financiële activa	1.137.265.305,60	1.153.948.061,97
Handelsvorderingen en overige debiteuren	801.056.548,47	806.406.054,63
Overige financiële activa	336.208.757,13	347.542.007,34
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	0,00
Financiële verplichtingen	-2.015.663.924,95	-2.053.862.990,15
Financiële schulden	-2.015.686.807,01	-2.034.949.453,57
Handelsschulden	0,00	-213.914,23
Overige schulden	22.882,06	-18.699.622,35
Afgeleide financiële instrumenten	-636.545.353,97	-753.223.557,62
Rentesw aps	-669.511.782,02	-805.123.007,29
Deviezensw aps	32.966.428,05	51.899.449,67
Totaal vaste interestvoet	-1.514.943.973,32	-1.653.138.485,80
Vlottende interestvoet		
Financiële activa	668.621.281,19	743.799.481,99
Handelsvorderingen en overige debiteuren	309.363.000,87	337.341.475,36
Overige financiële activa	178.515.002,70	181.656.014,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	180.743.277,62	224.801.992,44
Financiële verplichtingen	-1.528.412.002,48	-1.764.062.640,81
Financiële schulden	-1.321.268.314,89	-1.497.548.564,35
Handelsschulden	0,00	0,00
Overige schulden	-207.143.687,59	-266.514.076,46
Afgeleide financiële instrumenten	600.274.763,82	681.665.513,19
Rentesw aps	648.823.560,29	735.464.107,88
Deviezensw aps	-48.548.796,47	-53.798.594,69
Totaal variabele interestvoet	-259.515.957,47	-338.597.645,63
Totaal	-1.774.459.930,79	-1.991.736.131,43

Ingevolge de overname van de schuld door de Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De gekapitaliseerde interesten en de verworven opbrengsten onder deze swapovereenkomsten worden samen met de "Back-to-Back" vorderingen geboekt in de rubriek 'Overige financiële activa'. Omwille van de consistentie wordt de impact van deze swapovereenkomsten eveneens opgenomen onder de andere swapovereenkomsten in bovenstaande tabel.

De voornaamste blootstellingen aan interestvoeten voor de NMBS Groep zijn het gevolg van financieringen in EUR en USD.

De gevoeligheid aan renterisico's in de punten b. en c. wordt bepaald op basis van een theoretische parallelle verschuiving van de rentecurve met 100 basispunten.

b. Gevoeligheidsanalyse van de kasstromen

Een stijging met 100 basispunten van de variabele interestvoeten (afgeleide financiële instrumenten inbegrepen) zou leiden tot een stijging met 846.574,93 (2016: 336.787,46 EUR) van de netto interesten betaald door de NMBS Groep in 2017.

c. Gevoeligheidsanalyse van de reële waarde

De evolutie van de interestvoeten op de markt beïnvloedt zowel de reële waarde van de niet-afgeleide financiële instrumenten, die de NMBS Groep heeft aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat, als de afgeleide instrumenten. De gevoeligheidsanalyse van het netto-resultaat houdt rekening met deze evolutie.

De gevoeligheidsanalyse van de reële waarde werd door de NMBS Groep uitgevoerd op het einde van de verslagperiode. Een stijging met 100 basispunten leidt tot een positieve verandering met 44.680.148,09 EUR (2016: 52.469.873,64 EUR) van het resultaat op 31 december 2017, waarvan 0,00 EUR (2016: 0,00 EUR) via de niet gerealiseerde resultaten. Deze positieve verandering wordt voornamelijk veroorzaakt door het karakter van de rentederivaten afgesloten door de NMBS Groep waarbij een vaste rente betaald wordt, en een vlottende rente ontvangen wordt.

2.2.3. Marktrisico: prijsrisico's grondstoffen

Op het vlak van grondstoffen is de NMBS Groep voornamelijk blootgesteld aan prijsrisico's op de energieprijzen (elektriciteit, aardgas en gasolie). Binnen de NMBS Groep is elke maatschappij afzonderlijk verantwoordelijk voor de inkoop van energie. Aangezien de voornaamste blootstelling aan prijsrisico's afkomstig is aan de inkoop van energie voor tractiedoeleinden valt het prijsrisico van de NMBS Groep grotendeels samen met dit van de moedermaatschappij.

De moedermaatschappij maakte historisch gebruik van standaardovereenkomsten aan vaste prijs (aardgas), aan de dagprijs (gasolie) of aan een gemiddelde prijs al dan niet in combinatie met de dagprijs (elektriciteit) voor de volledige duur van de overeenkomsten. Met het doel om prijsrisico's beter te kunnen spreiden in de tijd en om in te kunnen spelen op markkopportunities werd de inkoopstrategie van de verschillende energieproducten in 2014 gestroomlijnd. In de contracten wordt, één voor één en waar mogelijk, een clickstelsel ingevoerd waarbij de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd. De Raad van Bestuur keurt voor elk contract de limietwaarden van de betreffende strategie goed. Binnen de NMBS werd een energiecomité opgericht dat toeziet op de correcte uitvoering van deze goedgekeurde strategieën. De Raad van Bestuur van de NMBS wordt op regelmatige basis geïnformeerd over de resultaten hiervan.

Voor wat betreft elektriciteit treedt de infrastructuurbeheerder (Infrabel) op als "lead-buyer". De NMBS heeft mandaat gegeven aan Infrabel voor het afsluiten van raamovereenkomsten tot en met 2020 voor het contract 'tractie' (alle elektriciteit afgenomen via tractieonderstations, voornamelijk voor tractie rollend materieel) en voor het contract 'distributie' (voor alle elektriciteit niet afgenomen via tractieonderstations). In het contract 'tractie' zal vanaf het leveringsjaar 2018 door de NMBS worden gewerkt met een clickstelsel (vrije prijsclicks), in combinatie met 'forward' prijzen en de 'spot-' of dagprijs

(dagdagelijkse clicks). In het contract 'distributie' wordt om technische redenen enkel gewerkt met een combinatie van gemiddelde prijzen en de dagprij.

Voor wat betreft aardgas (verwarming) en gasolie (tractie en verwarming) treedt de NMBS op als "lead-buyer" voor een aantal deelnemende vennootschappen binnen het Belgische spoorweglandschap maar buiten de consolidatieperimeter. De prijzen worden hierbij onderhandeld door de NMBS in naam van de deelnemende vennootschappen, maar de facturatie van de ingekochte energie geschiedt rechtstreeks aan de individuele vennootschappen. De NMBS hanteert hierbij volgende strategieën:

- Aardgas: Toepassing van het clickstelsel waarbij, binnen limietwaarden, goedgekeurd door de Raad van Bestuur de prijs op verschillende tijdstippen wordt vastgelegd voor een gedeelte van het volume. De finale prijs is het gemiddelde van de verschillende aankoopmomenten in combinatie met de 'spot-' of dagprij voor het resterende volume. Op deze manier wordt het risico gespreid, kan zelf bepaald worden wanneer een deel van de prijs wordt vastgelegd, en kan ingespeeld worden op marktopportunities. Om de bevoorrading te verzekeren besliste de Raad van Bestuur van de NMBS om raamovereenkomsten af te sluiten tot en met 2020. De NMBS heeft de mogelijkheid om de raamovereenkomsten éénmalig te hernieuwen, tot en met 2021.
- Gasolie: Het clickstelsel kan hier niet worden toegepast. Daarom combineert de NMBS combineert hier de inkoop van gasolie aan dagprij met het afsluiten van afgeleide financiële instrumenten (dieselswaps). Het gebruik van de afgeleide financiële instrumenten biedt de mogelijkheid om in te spelen op marktopportunities en de onzekerheid betreffende de toekomstige kasstromen te verminderen. De Raad van Bestuur van de NMBS beslist om, voor 2015 en tot en met 2017, een maximaal volume af te dekken gebaseerd op 55% van het gemiddeld geschatte verbruik voor de betreffende jaren.

De kosten verbonden aan de levering van energie worden opgenomen onder de bedrijfskosten. De wijzigingen in de reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten (dieselswaps) worden opgenomen als financiële opbrengsten en kosten. Het effect van het clickstelsel wordt niet gescheiden van het basiscontract gelet op het nauw verband tussen de economische kenmerken en risico's van het in contract besloten derivaat en de economische kenmerken en risico's van het basiscontract.

2.2.4. Marktrisico: prijsrisico's 'Overige financiële activa'

De beleggingen (deposito's en vastrentende effecten) opgenomen in de rubriek 'Overige financiële activa' worden door de Vennootschap uitsluitend aangehouden met het oog op het innen van de contractuele kasstromen en maken deel uit van de afdekking van de contractuele verplichtingen voortvloeiende uit de 'Financiële schulden' (hoofdzakelijk alternatieve financieringen). Sommige van deze activa worden op vrijwillige basis gewaardeerd aan reële waarde om een inconsistentie in de opname te elimineren. De Vennootschap besluit dat zij bijgevolg niet onderhevig is aan het marktrisico op deze activa.

2.2.5. Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financieel verlies voor de NMBS Groep indien een handelspartner of tegenpartij van een financieel instrument de aangegane contractuele verplichtingen niet nakomt. De kredietrisico's van de NMBS Groep vloeien voort uit

vorderingen op klanten, beleggingen, 'voor verkoop beschikbare' financiële activa en afgeleide financiële instrumenten. De Vennootschap maakt momenteel geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten om kredietrisico's af te dekken.

Ouderdomsanalyse van financiële activa

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de financiële activa tussen deze die niet-ervallen en deze die vervallen zijn op het einde van de rapporteringsperiode met een detail van de ouderdom van deze die vervallen zijn.

	Netto boekwaarde	NIET afgeschreven activa							Afgeschreven activa
		Niet vervallen	sinds 0-1 maand	sinds 1-3 maanden	sinds 3-6 maanden	sinds 6-12 maanden	sinds 1-2 jaar	sinds meer dan 2 jaar	
31 december 2017									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.877.576.202,54	1.830.917.336,27	20.625.535,94	7.026.482,00	607.789,36	624.855,14	-131.390,39	3.975.173,27	13.930.420,95
Afgeleide financiële instrumenten	254.565.239,76	254.565.239,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	677.191.701,86	677.191.701,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	388.808.810,99	388.808.810,99	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.198.141.955,15	3.151.483.088,88	20.625.535,94	7.026.482,00	607.789,36	624.855,14	-131.390,39	3.975.173,27	13.930.420,95
31 december 2016									
Handelsvorderingen en overige debiteuren	2.017.745.319,53	1.980.462.387,81	7.949.343,04	12.247.233,01	2.864.772,90	5.087.129,45	14.593.574,28	-5.014.882,41	-444.238,55
Afgeleide financiële instrumenten	299.438.765,61	299.438.765,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige financiële activa	667.382.279,19	667.382.279,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Geldmiddelen en kasequivalenten	306.101.935,80	306.101.935,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	3.290.668.300,13	3.253.385.368,41	7.949.343,04	12.247.233,01	2.864.772,90	5.087.129,45	14.593.574,28	-5.014.882,41	-444.238,55

Geografische spreiding

De financiële activa aangehouden door de NMBS Groep zijn als volgt verdeeld over de verschillende geografische zones:

	België	Eurozone	Europa - overige	Verenigde Staten	Rest van de wereld	Totaal
31 december 2017						
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.511.392.249,80	357.357.498,35	4.893.550,55	3.916.063,80	16.840,04	1.877.576.202,54
Afgeleide financiële instrumenten	196.364.958,02	10.162.852,67	45.922.844,68	2.114.584,39	0,00	254.565.239,76
Overige financiële activa	275.363.208,14	30.123.146,37	263.584.536,55	75.877.273,85	32.243.536,95	677.191.701,86
Geldmiddelen en kasequivalenten	388.807.776,77	0,00	374,03	660,19	0,00	388.808.810,99
Totaal	2.371.928.192,73	397.643.497,39	314.401.305,81	81.908.582,23	32.260.376,99	3.198.141.955,15
31 december 2016						
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.554.085.287,89	362.968.057,76	84.940.448,43	5.101.173,40	10.650.352,05	2.017.745.319,53
Afgeleide financiële instrumenten	217.755.876,78	10.291.483,55	71.391.405,28	0,00	0,00	299.438.765,61
Overige financiële activa	249.901.098,50	33.710.997,08	269.846.728,52	79.218.214,56	34.705.240,53	667.382.279,19
Geldmiddelen en kasequivalenten	304.623.491,40	83.528,33	740.629,01	588,89	653.698,17	306.101.935,80
Totaal	2.326.365.754,57	407.054.066,72	426.919.211,24	84.319.976,85	46.009.290,75	3.290.668.300,13

Kredietrisico op de handelsvorderingen en overige debiteuren

De handelsvorderingen en overige debiteuren betreffen in 2017 voor 63,24% (2016: 59,21%) de vorderingen op de Belgische Staat ingevolge de prefinanciering van investeringen, de vorderingen betreffende de kapitaalsubsidies en de netto vorderingen betreffende de exploitatiesubsidies (FOD) en voor 16,47% (2016: 16,20%) de waarborgen betaald aan financiële instellingen in het kader van CSA-overeenkomsten. De overige

handelsvorderingen en overige debiteuren (2017: 20,29%; 2016: 24,59%) zijn gespreid over een veelvoud van derden.

Kredietrisico van de beleggingen

De NMBS Groep beperkt haar kredietrisico op beleggingen (deposito's en vastrentende effecten) door uitsluitend te beleggen bij tegenpartijen die voldoen aan de criteria van de financiële politiek. De beleggingen moeten een leningskarakter hebben en mogen niet in risicodragend kapitaal gebeuren. Beleggingen zijn onderworpen aan strikte voorwaarden aangaande de minimale kredietwaardigheid van de tegenpartijen, in functie van de duurtijd van de belegging. De NMBS Groep heeft plaatsingslimieten opgesteld per tegenpartij. Deze limieten gelden niet met betrekking tot beleggingen in instrumenten met een AAA/Aaa rating of uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Gezien de kredietwaardigheid van de tegenpartijen verwacht de NMBS Groep dat de tegenpartijen aan de verplichtingen zullen voldoen. De beleggingen worden continu opgevolgd en jaarlijks wordt aan de Raad van Bestuur een beslissing gevraagd over het al dan niet vervangen tegenpartijen die niet langer voldoen aan de gestelde criteria.

De NMBS Groep beschouwt de boekwaarde van haar beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde als een correcte inschatting van de maximale blootstelling aan het kredietrisico. In de onderstaande tabel wordt, voor de beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde, het onderscheid getoond tussen de contractuele waarde (nominaal en verkregen opbrengsten) en de reële waarde aanpassing.

De 'voor verkoop beschikbare' financiële activa waarin de NMBS Groep geïnvesteerd heeft betreffen hoofdzakelijk operationele deelnemingen in ondernemingen die niet voldoen aan de criteria van dochteronderneming, joint venture of geassocieerde onderneming. Voor een meer gedetailleerde analyse van deze activa wordt verwezen naar toelichting 12.

De 'Geldmiddelen en kasequivalenten' waarin de NMBS Groep belegt heeft betreffen hoofdzakelijk tegoeden aangehouden op zichtrekeningen en termijndeposito's op minder dan drie maand bij Belgische financiële instellingen of de Belgische schatkist en financiële instrumenten uitgegeven door Belgische federale of regionale overheden.

De aandelen, vastrentende effecten en deposito's waarin de NMBS Groep heeft geïnvesteerd genieten van de volgende kredietwaardigheid ("Standard & Poor's"):

Rating	31/12/2017					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	695.785.616,44	9.373.802,23	-37.620.687,88	9.296.292,89	356.678,18	677.191.701,86
AA+	88.309.549,43	5.353.558,30	3.004.695,28	2.058.016,73	6.072,24	98.731.891,98
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	88.309.549,43	5.353.558,30	3.004.695,28	2.058.016,73	6.072,24	98.731.891,98
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	285.973.752,37	0,00	0,00	2.489.393,61	-6.991,70	288.456.154,28
Financieel	30.495.459,81	0,00	0,00	1.748.077,14	0,00	32.243.536,95
Overheid	255.478.292,56	0,00	0,00	741.316,47	-6.991,70	256.212.617,33
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	115.900.894,97	4.020.243,93	0,00	60.973,72	67.478,52	120.049.591,14
Financieel	115.900.894,97	4.020.243,93	0,00	60.973,72	67.478,52	120.049.591,14
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	94.055.532,41	0,00	548.178,22	4.687.908,83	251.075,50	99.542.694,96
Financieel	94.055.532,41	0,00	548.178,22	4.687.908,83	251.075,50	99.542.694,96
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	111.545.887,26	0,00	-41.173.561,38	0,00	39.043,62	70.411.369,50
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	18.486.563,33	0,00	0,00	0,00	39.043,62	18.525.606,95
Aandelen en deelnemingen	93.059.323,93	0,00	-41.173.561,38	0,00	0,00	51.885.762,55
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2017					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	388.808.810,99	0,00	0,00	0,00	388.808.810,99
A-1+	0,00	180.743.277,62	0,00	0,00	0,00	180.743.277,62
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	180.743.277,62	0,00	0,00	0,00	180.743.277,62
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	208.065.533,37	0,00	0,00	0,00	208.065.533,37
Financieel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Corporate	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zichtrekeningen	0,00	205.548.645,91	0,00	0,00	0,00	205.548.645,91
Contanten en cheques	0,00	2.516.887,46	0,00	0,00	0,00	2.516.887,46

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Overige financiële activa	664.080.908,09	30.004.599,79	-36.791.683,35	8.581.443,06	1.507.011,60	667.382.279,19
AA+	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	73.539.349,89	0,00	4.778.541,83	900.322,84	0,00	79.218.214,56
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA	263.939.070,66	0,00	0,00	2.585.522,43	-5.638,68	266.518.954,41
<i>Financieel</i>	32.815.993,36	0,00	0,00	1.881.095,55	0,00	34.697.088,91
<i>Overheid</i>	231.123.077,30	0,00	0,00	704.426,88	-5.638,68	231.821.865,50
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
AA-	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
<i>Financieel</i>	113.820.330,25	0,00	0,00	121.603,42	0,00	113.941.933,67
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A+	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
<i>Financieel</i>	33.244.781,78	0,00	103.550,18	0,00	253.379,77	33.601.711,73
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A-	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
<i>Financieel</i>	68.797.924,28	30.004.599,79	0,00	4.973.994,37	976.783,07	104.753.301,51
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	110.739.451,23	0,00	-41.673.775,36	0,00	282.487,44	69.348.163,31
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	17.791.495,56	0,00	0,00	0,00	282.487,44	18.073.983,00
<i>Aandelen en deelnemingen</i>	92.947.955,67	0,00	-41.673.775,36	0,00	0,00	51.274.180,31
<i>Andere</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Rating	31/12/2016					
	Nominaal		Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten		Totaal
	Vaste activa	Vlottende activa		Vaste activa	Vlottende activa	
Geldmiddelen en kasequivalenten	0,00	306.099.447,86	0,00	0,00	2.487,94	306.101.935,80
A-1+	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	224.061.602,00	0,00	0,00	0,00	224.061.602,00
<i>Corporate</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	82.037.845,86	0,00	0,00	2.487,94	82.040.333,80
<i>Financieel</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Overheid</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Corporate</i>	0,00	737.902,50	0,00	0,00	2.487,94	740.390,44
<i>Zichtrekeningen</i>	0,00	76.297.087,42	0,00	0,00	0,00	76.297.087,42
<i>Contanten en cheques</i>	0,00	5.002.855,94	0,00	0,00	0,00	5.002.855,94

De bedragen hierboven opgenomen als "Corporate" zonder rating (NR) zijn uitsluitend verbonden aan ondernemingen binnen de invloedssfeer van de NMBS Groep. De zichtrekeningen betreffen voornamelijk zichtrekeningen aangehouden bij financiële instellingen gevestigd in België met A-1 of A-2 als korte termijn rating.

Afdekking van het kredietrisico op afgeleide financiële instrumenten

Het kredietrisico op tegenpartijen waarmee afgeleide financiële instrumenten werden afgesloten dient systematisch verdeeld en afgedekt te worden door het afsluiten van CSA's ("Credit Support Annex"). Bij overeenkomsten van dit type wordt er op regelmatige basis een berekening gemaakt van het netto bedrag dat, hetzij door de NMBS Groep, hetzij door de tegenpartij verschuldigd is, in het geval dat het geheel van de afgeleide financiële instrumenten tussen de verschillende partijen vereffend zou worden. In uitvoering van de afgesloten CSA's heeft de NMBS Groep waarborgen gestort aan en ontvangen van tegenpartijen waarvan de reële waarde van de portefeuille van afgeleide financiële instrumenten de vooraf bepaalde drempelwaarden hebben overschreden. Deze drempelwaarden worden, in functie van de kredietwaardigheid ("rating") van elke tegenpartij afzonderlijk, gedefinieerd in de afgesloten CSA's.

Met tegenpartijen die een negatieve "credit watch" status hebben mogen geen nieuwe overeenkomsten worden afgesloten gedurende de periode van negatieve "credit watch". De betaalde en ontvangen waarborgen in het kader van de CSA's worden opgenomen in respectievelijk de rubrieken 'Handelsvorderingen en overige debiteuren' en 'Overige schulden'.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de blootstellingen aan kredietrisico's op afgeleide financiële instrumenten voor en na toepassing van de gestorte waarborgen. Zoals blijkt uit de onderstaande tabellen heeft de NMBS Groep slechts op een beperkt aantal tegenpartijen een blootstelling.

<i>Afdekking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten 2017</i>			
Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte w aarborgen	Ontvangen w aarborgen
152	19.803.065,23	0,00	-26.400.000,00
154	-352.758.189,98	305.339.368,00	0,00
155	168.398,12	0,00	0,00
156	-1.950.093,44	0,00	0,00
158	10.001.916,76	0,00	0,00
159	-3.756.619,50	3.900.000,00	0,00
160	-11.858.965,75	0,00	0,00
161	-13.959.551,48	0,00	0,00
162	-3.430.130,29	0,00	0,00
163	-4.675.148,19	0,00	0,00
Met CSA	-362.415.318,52	309.239.368,00	-26.400.000,00
Belgische Staat	194.112.661,51	0,00	0,00
Eurofima	16.283.799,04	0,00	0,00
Zonder CSA	210.396.460,55	0,00	0,00
Totaal	-152.018.857,97	309.239.368,00	-26.400.000,00

Afdekking kredietrisico afgeleide financiële instrumenten 2016

Tegenpartij	Kredietrisico	Gestorte w waarborgen	Ontvangen w waarborgen
152	38.349.169,42	0,00	-42.300.000,00
154	-369.963.596,06	317.939.106,00	0,00
155	0,00	0,00	0,00
156	-5.038.094,44	0,00	0,00
158	10.123.660,52	0,00	0,00
159	-5.056.364,84	5.100.000,00	0,00
160	-27.170.376,15	0,00	0,00
161	-25.641.750,50	1.100.000,00	0,00
162	-9.746.204,75	0,00	0,00
163	-12.640.898,65	2.700.000,00	0,00
Met CSA	-406.784.455,45	326.839.106,00	-42.300.000,00
Belgische Staat	214.651.228,20	0,00	0,00
Eurofima	25.473.276,37	0,00	0,00
Zonder CSA	240.124.504,57	0,00	0,00
Totaal	-166.659.950,88	326.839.106,00	-42.300.000,00

2.2.6. Kaderovereenkomsten en soortgelijke

De NMBS Groep sluit al haar afgeleide financiële instrumenten af onder de “International Swaps and Derivatives (ISDA)” kaderovereenkomst. Onder deze overeenkomsten is het mogelijk om alle wederzijdse verplichtingen in een gegeven munt en dag te salderen tot één bedrag verschuldigd door één partij aan de andere partij. Onder bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld wanneer zich een kredietgebeurtenis voordoet zoals een faillissement, worden alle transacties onder de kaderovereenkomst beëindigd en wordt er één te betalen of ontvangen bedrag bepaald tot voldoening van alle wederzijdse verplichtingen.

De ISDA-kaderovereenkomst voldoet niet aan de criteria tot saldering van financiële activa en verplichtingen. Dit omwille van het feit dat de NMBS Groep momenteel niet over een juridisch afdwingbaar recht beschikt om de erkende bedragen te salderen. Dit recht is enkel afdwingbaar nadat een toekomstige gebeurtenis, zoals een faillissement, zich voordoet.

De bruto bedragen van de afgeleide financiële instrumenten per type contract worden getoond in toelichting 11. De netto bedragen per tegenpartij en rekening houdende met de ontvangen en betaalde waarborgen worden getoond onder punt 2.2.5 hierboven.

De NMBS Groep maakt, samen met andere Europese spoorwegondernemingen, deel uit van een multilateraal compensatiemechanisme (BCC). Deze organisatie bepaalt periodiek, op basis van de aan haar aangemelde wederzijdse vorderingen en verplichtingen, de bedragen die door elke partij verschuldigd of opeisbaar zijn tot voldoening van alle wederzijdse verplichtingen. Zodra de BCC deze bedragen heeft meegedeeld aan haar leden, beschikken deze over een afdwingbaar juridisch recht om deze bedragen te salderen.

De onderstaande tabel geeft het detail van de bedragen van het erkende saldo alsmede van de vorderingen en verplichtingen met de andere leden van de organisatie die nog niet werden aangemeld op 31 december 2017.

	Carrying amount Boekwaarde
Gesaldeerde bedragen	230.341,92
Handelsvorderingen en overige debiteuren	1.017.769,80
Overige schulden	-787.427,88
Bedragen die in aanmerking komen voor saldering	-2.102.373,42
Handelsvorderingen en overige debiteuren	3.275.446,87
Overige schulden	-5.377.820,29
Totaal	-1.872.031,50

2.2.7. Liquiditeitsrisico's

Het risico dat de NMBS Groep niet aan haar financiële verplichtingen kan voldoen, is beperkt omdat de NMBS Groep:

- Over voldoende liquide middelen beschikt. De NMBS Groep beschikt eind 2017 over 208.065.524,29 EUR (2016: 82.040.216,16 EUR) die niet beheerd worden voor derden.
- Over voldoende geconfirmeerde (2017: 375 miljoen EUR; 2016: 375 miljoen EUR) en niet-geconfirmeerde kredietlijnen (2017: 35 miljoen EUR; 2016: 35 miljoen EUR) beschikt aangevuld met (niet-geconfirmeerde) Commercial Paper programma's (2017: 4 miljard EUR; 2016: 4 miljard EUR).
- Een kredietlijn (2017: 600 miljoen EUR; 2016: 200 miljoen EUR) heeft afgesloten met de Europese Investeringsbank die haar toelaat langlopende financieringen af te sluiten.
- De mogelijkheid heeft om de Staatswaarborg te vragen voor financieringen uitgegeven door de moedermaatschappij voor een bedrag van 1.138.007.506,22 EUR.
- Een spreiding in de tijd van de aflossing van haar netto-schulden voorziet overeenkomstig haar financiële politiek. Overeenkomstig deze laatste mag maximaal 20% van de schuld geconcentreerd zijn in hetzelfde jaar met een maximum van 10% van de schuld per trimester.

Op het einde van 2017 heeft de NMBS Groep 350.057.888,33 EUR (2016: 445.071.113,62 EUR) opgenomen onder haar Commercial Paper programma's en heeft zij geen beroep gedaan op de beschikbare kredietlijnen (2016: 0,00 EUR).

De NMBS Groep verwacht de investeringsverplichtingen en de netto-verplichtingen op langere termijn te financieren uit de verwachte kasstromen uit operationele-, investerings- en financieringsactiviteiten. De in het beheerscontract van de NMBS voorziene exploitatie- en kapitaalsubsidies spelen hierbij een belangrijke rol voor de financiering van de operationele- en investeringsactiviteiten van de moedermaatschappij. De NMBS Groep beheert haar kasmiddelen op basis van een periodiek opgebouwde liquiditeitsprognose. Op basis van die prognoses worden voor de ondernemingen binnen de NMBS Groep financieringslimieten gedefinieerd. Deze liquiditeitsprognose stelt de dienst Thesaurie van de moedermaatschappij in staat de kasstromen optimaal te beheren (beperken van overtollige kasmiddelen of kastekorten).

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de niet-geactualiseerde contractueel overeengekomen terugbetaling van de financiële verplichtingen, inclusief de geschatte rentebetalingen en rekening houdende met de kasstromen uit beleggingen, de "Back-to-Back"- vordering, terugbetalingen door de Staat voor specifiek overeengekomen operaties, en afgeleide financiële instrumenten. De bedragen opgenomen in de lijn 'Geldmiddelen en kasequivalenten' betreffen de Fondsen beheerd voor derden die aangewend mogen worden voor de verbonden 'Overige schulden'.

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
* interesten inbegrepen							
31 december 2017							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	548.136.235,70	749.034.174,70	26.358.174,70	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	524.937.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	254.565.239,76	41.541.049,58	-1.033.308,06	-4.848.850,37	-6.112.964,91	74.037.988,13	-20.501.815,21
Overige financiële activa	606.780.332,36	1.032.894.989,71	2.510.844,62	10.419.532,71	13.153.608,26	216.290.392,74	790.520.611,38
Geldmiddelen en kasequivalenten	180.743.286,70	180.743.286,70	180.743.286,70	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.590.225.094,52	2.004.213.500,69	208.578.997,96	35.605.682,34	48.966.643,35	416.106.380,87	1.294.955.796,17
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.336.973.981,33	3.926.888.511,33	393.645.650,22	141.894.147,84	261.544.979,21	1.240.478.822,60	1.889.324.911,46
Afgeleide financiële instrumenten	406.584.097,73	430.698.018,97	286.528,29	27.347.442,07	-48.979.854,59	138.156.373,75	313.887.529,45
Handelsschulden	396.340.724,24	396.340.724,24	394.493.335,98	176.911,45	920.279,22	750.197,59	0,00
Overige schulden	259.000.003,73	258.836.596,59	108.520.941,46	58.738.985,88	54.488.490,62	34.792.948,22	2.295.230,41
Totaal financiële verplichtingen	4.398.898.807,03	5.012.763.851,13	896.946.455,95	228.157.487,24	267.973.894,46	1.414.178.342,16	2.205.507.671,32
Totaal	-2.808.673.712,51	-3.008.550.350,44	-688.367.457,99	-192.551.804,90	-219.007.251,11	-998.071.961,29	-910.551.875,15

	Boekwaarde	Contractuele kasstromen*	< 6 maanden	6 - 12 maanden	1 - 2 jaar	2 - 5 jaar	> 5 jaar
* interesten inbegrepen							
31 december 2016							
Financiële activa							
Handelsvorderingen en overige debiteuren	562.213.635,53	784.083.068,00	19.481.068,00	30.035.000,00	41.926.000,00	125.778.000,00	566.863.000,00
Afgeleide financiële instrumenten	299.438.765,61	-327.603,92	3.306.132,30	3.037.812,59	5.874.585,90	-15.373.369,02	2.827.234,31
Overige financiële activa	598.034.115,88	1.043.097.401,73	31.353.293,07	280.545,29	7.617.131,36	133.096.101,47	870.750.330,54
Geldmiddelen en kasequivalenten	224.061.719,64	224.061.719,64	224.061.719,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal financiële activa	1.683.748.236,66	2.050.914.585,45	278.202.213,01	33.353.357,88	55.417.717,26	243.500.732,45	1.440.440.564,85
Financiële verplichtingen							
Financiële schulden	3.532.535.287,03	4.172.115.733,75	644.471.427,87	26.206.351,24	164.044.525,80	924.594.242,58	2.412.799.186,26
Afgeleide financiële instrumenten	466.098.716,49	417.366.149,90	5.868.398,14	35.356.065,79	38.179.756,82	-44.887.118,84	382.849.047,99
Handelsschulden	373.606.826,12	373.118.065,18	370.312.952,74	2.132.058,59	392.410,80	-11.153,00	291.796,05
Overige schulden	334.146.406,23	384.679.748,79	120.892.138,71	42.976.435,34	76.055.168,17	75.960.427,48	68.795.579,09
Totaal financiële verplichtingen	4.706.387.235,87	5.347.279.697,62	1.141.544.917,46	106.670.910,96	278.671.861,59	955.656.398,22	2.864.735.609,39
Totaal	-3.022.638.999,21	-3.296.365.112,17	-863.342.704,45	-73.317.553,08	-223.254.144,33	-712.155.665,77	-1.424.295.044,54

2.2.8. « Fair value » risico

De tabel hieronder verdeelt de financiële instrumenten die opgenomen tegen hun reële waarde volgens de drie niveaus van de waarderingshierarchie. Deze zijn als volgt gedefinieerd:

Niveau 1: noteringen/marktprijzen voor identieke activa of verplichtingen in een actieve markt.

Niveau 2: andere gegevens dan noteringen/marktprijzen opgenomen onder niveau 1, welke rechtstreeks (bijvoorbeeld prijzen) of onrechtstreeks (bijvoorbeeld, informatie afgeleid van een prijs) voor de activa of verplichtingen waarneembaar zijn.

Niveau 3: gegevens over activa en verplichtingen welke niet onderbouwd zijn door waarneembare marktgegevens (niet observeerbare data).

	31/12/2017		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	70.517.643,31	30.013.861,02	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	240.133.837,11	14.431.402,64
Overige vorderingen	0,00	110.705.812,36	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.885.762,55
Totaal	70.517.643,31	380.853.510,49	66.317.165,19
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	127.859.616,34
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	408.436.494,13	-1.852.396,40
Overige financiële verplichtingen	0,00	0,00	0,00
Totaal	0,00	408.436.494,13	126.007.219,94

	31/12/2016		
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Deposito's	0,00	0,00	0,00
Vastrentende effecten	79.218.214,56	33.601.711,73	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	276.042.433,77	23.396.331,84
Overige vorderingen	0,00	87.113.868,18	0,00
Voor verkoop beschikbare financiële activa	0,00	0,00	51.274.180,31
Totaal	79.218.214,56	396.758.013,68	74.670.512,15
Verplichtingen			
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat			
Financiële schulden	0,00	0,00	148.968.925,58
Afgeleide financiële instrumenten	0,00	468.175.661,02	-2.076.944,53
Overige financiële verplichtingen	0,00	2.076.676,41	0,00
Totaal	0,00	470.252.337,43	146.891.981,05

De vastrentende effecten (en schulden) gewaardeerd aan reële waarde omvatten de beleggingen (en financieringen) waarvoor de NMBS Groep op het moment van de initiële boekhoudkundige verwerking beslist heeft deze op vrijwillige basis te classificeren als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat'. De overige vorderingen gewaardeerd aan reële waarde omvatten de gekapitaliseerde en gelopen interesten op swapovereenkomsten met de Belgische Staat als onderdeel van de "Back-to-Back" vorderingen die samen met de afgeleide financiële instrumenten de financiële instrumenten vormen die aangehouden worden voor handelsdoeleinden.

Als gevolg van de reorganisatie van 1 januari 2014 beschikt de NMBS Groep niet langer over een representatief aantal genoteerde vastrentende effecten (obligaties). De NMBS Groep beschikt sindsdien niet langer over rechtstreeks waarneembare data op de markten, zoals gedefinieerd in paragraaf 81 en 82 van IFRS 13, om de schulden die op vrijwillige basis geclassificeerd werden als 'tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat' en de afgeleide financiële instrumenten die niet het voorwerp uitmaken van een CSA, te waarderen aan hun reële waarde. De reële waarden van deze instrumenten wordt bijgevolg vanaf 1 januari 2014 ingedeeld als niveau 3 van de waarderingshierarchie onder IFRS 13. Op basis van periodieke marktbevragingen vormt de NMBS Groep zich een beeld van de kredietmarge die op haar van toepassing is ten opzichte van de financieringskost van de Belgische Staat en die haar toelaten een realistische inschatting te maken van de waarderingcurve voor deze instrumenten.

Wijzigingen in de financiële instrumenten van Niveau 3

EUR

Activa

Per 1 januari 2017	74.670.512,15
Overdrachten	-8.151,62
Betalingen	339.718,68
Inlastname op de resultatenrekening	-9.304.647,88
Transferten tussen actief en passief	0,00
Overdracht naar een andere post	619.733,86
Per 31 december 2017	66.317.165,19

Verplichtingen

Per 1 januari 2017	146.891.981,05
Betalingen	-96.638,94
Inlastname op de resultatenrekening	-20.788.122,17
Transferten tussen actief en passief	0,00
Per 31 december 2017	126.007.219,94

Toelichting 3 - Significante inschattingen en beoordelingen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met de IFRS-normen houdt in dat de NMBS Groep op een oordeelkundige wijze inschattingen en veronderstellingen moet toepassen die een invloed hebben op de toepassing van de waarderingsregels evenals op de bedragen opgenomen als activa, verplichtingen, baten en lasten en die bij voorbaat een bepaalde mate van onzekerheid met zich meebrengen. Deze inschattingen zijn gebaseerd op ervaringen en veronderstellingen waarbij door de NMBS Groep wordt aangenomen dat ze redelijk zijn in de desbetreffende omstandigheden. Per definitie kunnen en zullen de uiteindelijke resultaten vaak afwijken van de gemaakte inschattingen. Herzieningen van de boekhoudkundige inschattingen worden opgenomen in de verslagperiode waarop de herzieningen betrekking hebben en op alle toekomstige betrokken verslagperiodes. Inschattingen en veronderstellingen hebben voornamelijk betrekking op de volgende domeinen:

3.1. Bijzondere waardeverminderingen op vaste activa

De realiseerbare waarde van elk actiefbestanddeel of CGU wordt bepaald hetzij als de hoogste waarde van de reële waarde van het actief of CGU minus de verkoopkosten, hetzij als de bedrijfswaarde van een actief of een CGU, indien deze hoger is. Deze berekeningen maken gebruik van inschattingen en veronderstellingen zoals disconteringsvoeten, groeipercentages, toekomstige kapitaalbehoeftes en toekomstige operationele resultaten.

Bepaalde vaste activa van de NMBS Groep, evenals bepaalde vastgoedbeleggingen van de NMBS Groep, werden gewaardeerd aan reële waarde tijdens overgang naar IFRS op 1 januari 2014. De vaste activa worden onderworpen aan een test op bijzondere waardeverminderingverliezen indien er een indicatie is dat ze een bijzonder waardeverminderingverlies geleden hebben. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt geboekt indien de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van terreinen komt overeen met de reële waarde min de verkoopkosten.

In 2016 zijn er impairment testen uitgevoerd op de terreinen die tegen reële waarde werden geboekt op 1 januari 2014. Bijzonder waardeverminderingverliezen werden vastgesteld aangezien de boekwaarde hoger was dan de marktwaarde en werden geboekt in het resultaat van 2016 voor een bedrag van 145,9 miljoen euro. Deze geboekte bijzondere waardeverminderingverliezen zijn hoofdzakelijk het resultaat van verduidelijkingen en verfijningen van de toegepaste methodes tijdens de impairment testen van 1 januari 2014. De test op bijzondere waardeverminderingen is afhankelijk van enkele onzekerheden inherent aan deze testen, zoals het gebruik van een steekproef, de extrapolatie van de resultaten op alle geherwaardeerde terreinen en de schatting van de marktprijzen.

Deze analyse werd voortgezet in 2017 en er werden impairment testen uitgevoerd op bepaalde terreinen, met inbegrip van terreinen rond stations waarvoor ontwikkelingsprojecten bestaan. Deze laatste zijn geëvalueerd door een externe partij. Hun reële waarde is over het algemeen hoger dan de boekwaarde, met uitzondering van twee projecten waarvoor een bijzondere waardevermindering van 3,5 miljoen euro werd geboekt op 31 december 2017. Wij verwijzen naar Toelichting 6.1 Materiële Vaste Activa.

Indien de marktwaarde hoger lag dan de boekwaarde werd geen positieve herwaardering geboekt.

3.2. Reële waarde van afgeleide producten en andere financiële instrumenten

De reële waarde van financiële producten die niet verhandeld worden op een actieve markt (zoals de “over the counter” verhandelde afgeleide producten) is bepaald met behulp van waarderingstechnieken. De NMBS Groep kiest methodes en weerhoudt veronderstellingen die haar het meest aangepast lijken, zich voornamelijk steunend op de bestaande marktomstandigheden bij het einde van elke verslagperiode. De NMBS Groep maakt voor verschillende financiële activa aangehouden voor verkoop en die niet verhandeld worden op een actieve markt gebruik van een verdisconteerde kasstroommethode.

Wij verwijzen naar toelichting 2.2.2.b. en c. voor de sensitiviteitsanalyse van interestvoet, cash flow en reële waarde van de financiële instrumenten.

3.3. Personeelsbeloningen

De schuld voor personeelsbeloningen is op actuariële basis vastgesteld waarbij er gebruik gemaakt wordt van een aantal financiële en demografische veronderstellingen. Elke wijziging van de toegepaste veronderstellingen heeft een impact op deze schuld. Een belangrijke veronderstelling, met een grote impact op de schuld, is de verdisconteringsvoet. Bij elke balansdatum wordt deze verdisconteringsvoet door de NMBS Groep vastgelegd op basis van het markttrendement op balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties, dewelke een gelijkaardige looptijd hebben als de verplichtingen. De voornaamste andere veronderstellingen zijn gebaseerd op marktgegevens of geven de best mogelijke inschatting van de NMBS Groep weer.

3.4. Reële waarde verminderd met de verkoopkosten van vaste activa aangehouden voor verkoop

De vaste activa aangehouden voor verkoop worden gewaardeerd aan de laagste waarde van hun boekwaarde en hun reële waarde verminderd met de verkoopkosten. De reële waarde op 31 december 2017 en op 31 december 2016 wordt bepaald op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Deze berekeningen gebruiken schattingen en veronderstellingen betreffende groeipercentages, verdisconteringsvoeten en toekomstige kasstromen.

3.5. Gebruiksduur van materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit rollend spoorwegmaterieel, spoorweginfrastructuur en stations. Afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode vanaf de datum van ingebruikname en dit over de verwachte economische gebruiksduur. De verwachte economische gebruiksduur van een actief wordt door de directie bepaald naargelang de periode gedurende dewelke een actief naar verwachting voor de NMBS Groep beschikbaar is voor gebruik. De verwachte gebruiksduur houdt rekening met het verwachte gebruik van het actief door de NMBS Groep, de verwachte fysieke slijtage die afhangt van operationele factoren zoals het onderhoudsprogramma, de technische of economische veroudering en de juridische of soortgelijke beperkingen (bijvoorbeeld de looptijd van financiële leases). Voor meer informatie aangaande de verwachte gebruiksduur van de materiële vaste activa verwijzen we naar toelichting 1.5. De werkelijke gebruiksduur kan omwille van verschillende factoren afwijken, wat kan leiden tot een kortere of langere gebruiksduur. Indien de geschatte gebruiksduur niet correct lijkt, of indien de omstandigheden op een dusdanige wijze veranderen dat de geschatte gebruiksduur dient herzien te worden, kan er een bijzonder waardeverminderverslies of een verhoogde of verlaagde afschrijvingskost opgenomen worden in de toekomstige periodes. De gebruiksduur wordt bij elke jaarafsluiting nagekeken en indien nodig toekomstgericht aangepast.

3.6. Uitgestelde belastingen: recupereerbaarheid van uitgestelde belastingvorderingen

De uitgestelde belastingvorderingen worden slechts opgenomen voor verrekening van de tijdelijke verschillen en de overdraagbare verliezen als het waarschijnlijk is dat belastbare winsten beschikbaar zullen zijn die kunnen worden aangewend om die verschillen en verliezen te compenseren en als de fiscale verliezen beschikbaar zullen blijven, rekening houdend met hun oorsprong, de periode waarin ze voorkomen, en hun conformiteit met de wetgeving met betrekking tot hun recupereerbaarheid. De capaciteit van de NMBS Groep om de uitgestelde belastingvorderingen te recupereren wordt beoordeeld aan de hand van een analyse die onder meer gebaseerd is op ondernemingsplannen, op onvoorziene omstandigheden verbonden aan de economische conjunctuur en op onzekerheden van de markten waarop de NMBS Groep tussenkomt. Gezien de verschillende onzekerheden zoals hierboven omschreven, heeft de NMBS Groep zich in haar analyse gebaseerd op een tijdshorizon van drie jaar. De onderliggende veronderstellingen van deze analyse worden jaarlijks herzien.

3.7. Voorzieningen

Voorziening voor bodemsanering

De voorziening voor bodemsanering dekt de kosten die de NMBS Groep juridisch gezien of met het oog op haar algemeen beleid moet dragen om bodemattesten te leveren of om de saneringsverplichtingen na te komen. Deze voorziening wordt uitgesplitst naar aard van uitgaven en per terrein en wordt berekend op basis van technieken die gebruikt worden voor de sanering van het milieu en op basis van de best mogelijke ramingen van de NMBS Groep in termen van verplichte kosten en timing van de realisatie.

Voorziening voor juridische geschillen

De voorziening voor juridische geschillen komt overeen met de contante waarde van de beste schatting van de uitstroom van middelen die economische voordelen met zich meebrengen als gevolg van juridische geschillen aangespannen tegen de NMBS Groep. Ze wordt aangepast op de afsluitingsdatum op basis van een herschatting door de juridische dienst van de NMBS Groep van de risico's gelopen in het kader van lopende geschillen en van de geactualiseerde waarde van de verwachte toekomstige stromen volgens de IRS curve.

Toelichting 4 - Consolidatiekring van de NMBS Groep

De dochterondernemingen van de NMBS Groep zijn de volgende:

Naam	Quotum van de Groep in het stemrecht in %		Quotum in het stemrecht voor de houders van deelnemingen die geen controle uitoefenen in de stemrechten in %		Netto (geconsolideerd) resultaat toegewezen aan de houders van de deelnemingen die geen controle uitoefenen		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016		
Blue Mobility	(*) 51,83	51,83	(*) 48,17	48,17	23.222,93	22.388,63	Antwerpen	BE 0832.369.965
B-Parking	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0899.438.834
De Leeuw e ll	100,00	100,00	0,00	0,03	0,00	-20,97	Brussel	BE 0476.491.021
Eurogare	75,00	75,00	25,00	25,00	66.478,10	65.641,27	Luik	BE 0451.150.562
Eurostation	100,00	99,97	0,00	0,03	0,00	4.616,87	Brussel	BE 0446.601.757
Publifer	100,00	-	0,00	-	0,00	0,00		BE 0402.695.993
Railtour	95,44	95,44	4,56	4,56	6.107,40	6.382,43	Brussel	BE 0402.698.765
Schelde-Landschapspark (SLP)	50,00	50,00	50,00	50,02	2.398,65	1.542,06	Bornem	BE 0824.816.833
SOBRU	100,00	100,00	0,00	0,03	0,00	23,55	Brussel	BE 0830.459.758
SPV LLN	-	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0826.478.107
Train World	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0632.739.017
Transurb	-	92,00	-	8,00	(**) 5.307,85	-27.057,23	Brussel	BE 0413.393.907
YPTO	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0821.220.410

(*) Dochteronderneming geclassificeerd als vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden op 31 december 2017

(**) Aandeel in het resultaat tot 20 juli 2017 verkoopdatum van de 82%

De volgende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden binnen de NMBS Groep in 2017 en hebben betrekking op de volgende dochterondernemingen van de groep:

- Op 17 februari 2017 kocht, op vraag van de NMBS om de reclameactiviteiten in de spoorwegsector de internaliseren, de NMBS 50% van de aandelen van de andere aandeelhouder in Publifer en werd zo de enige aandeelhouder in deze dochteronderneming. Deze deelneming, opgenomen volgens vermogensmutatiemethode op basis van een controlebelang van 50% tot en met 31 december 2016, werd volledig geconsolideerd vanaf 2017. Zie Toelichting 16. Bedrijfscombinaties.
- Op 21 maart 2017 werd een overeenkomst getekend tussen Transurb, Infrabel en de NMBS voor de aankoop door de NMBS van het belang in Tuc Rail in Eurostation (wat overeenkomt met 0,03% van het kapitaal van Eurostation), waardoor het belang in Eurostation 100% werd. Dit aandeel werd doorverkocht op 13 februari 2018 aan B-Parking.
- Op 30 juni 2017 werd een overeenkomst gesloten tussen de NMBS en CMI voor de overname door CMI van 82% van Transurb, voor 92% een dochteronderneming van de NMBS. Het contract voorzien in een put-optie van de resterende 10% die de NMBS kan uitoefenen vanaf 30 juni 2020 tot 5 jaar na de sluitingsdatum. Gezien deze verkoop een verlies van controle inhoudt en met toepassing van IFRS 5 wordt deze deelneming overgeboekt naar de vaste activa aangehouden voor verkoop. Onmiddellijk na de overboeking (op 20 juli 2017) werd de verkoop van de 82% aan CMI voltooid (zie toelichting 15 Vaste activa aangehouden voor verkoop). De NMBS

behoudt een deelneming van 10% (619.733,83 EUR) geboekt onder Overige Financiële Activa (zie Toelichting 12. Overige Financiële Activa.

- De dochteronderneming Blue Mobility, waarvan de NMBS 51,83% van het kapitaal bezit, is geboekt als Vast actief aanhouden voor verkoop per 31 december 2017. De onderhandelingen zijn momenteel aan de gang.
- De NMBS ging over tot een fusie door opslorping van de SPV LLN met ingang vanaf 1 oktober 2017. De SPV LLN werd opgericht op 3 juni 2010 krachtens een contract tussen de federale staat, het Waalse gewest en de voormalige NMBS Holding om de voorfinanciering te voorzien voor de aanleg van een parking aan het station van Louvain-la-Neuve.

De ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode zijn de volgende:

Naam	Quotum in het stemrecht in % op		Quotum in het stemrecht van de houders van de deelnemingen die geen controle uitoefenen in de stemrechten in %		Netto (geconsolideerd) resultaat toegewezen aan de houders van de deelnemingen die geen controle uitoefenen		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer
	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016	31/12/2017	31/12/2016		
ATO	-	50,00	-	0,00	-	0,00	Antwerpen	BE 0882.650.114
Belgian Mobility Card	(*) 25,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0822.658.483
Belgorail	-	33,33	-	2,67	(**) -1.557,90	9.762,03	Brussel	BE 0865.739.846
BeNe Rail International	50,00	50,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0479.863.354
Eurofima Joint-Stock Cie (Zwitsers recht)	9,80	9,80	0,00	0,00	0,00	0,00	Bazel	-
Groep Lineas	31,12	31,12	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0822.966.806
Hasselt stationsomgeving	50,00	50,00	0,00	0,02	0,00	87,70	Hasselt	BE 0862.570.223
K. EUR Development	50,00	50,00	0,00	0,02	0,00	-0,86	Antwerpen	BE 0651.617.195
Optimobil Belgium	24,01	24,01	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0471.868.277
Publifer	-	50,00	-	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0402.695.993
Railteam (Nederlands recht)	10,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Amsterdam	NL 818547182B01
Terminal Athus	(***) 25,42	25,42	0,00	0,00	0,00	0,00	Athus	BE 0419.149.074
Thalys International	28,00	28,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0455.370.557
THI Factory	40,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0541.696.005
Tuc Rail	-	25,00	-	2,00	-	6.506,53	Brussel	BE 0447.914.029
HR Rail	(****) 20,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Brussel	BE 0541.691.352

(*) 18,60% van het kapitaal aangehouden, maar 25% stemrechten (unanieme stemming). De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 18,60%.

(**) Aandeel in het resultaat tot 27 juli 2017 verkoopdatum van Belgorail

(***) Onderneming geclassificeerd als vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden op 31 december 2017 en 31 december 2016

(****) 49% van het kapitaal aangehouden maar 20% van de stemrechten door een aandeelhoudersovereenkomst. De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 49%

De volgende gebeurtenissen hebben plaatsgevonden binnen de NMBS Groep in 2017 en betreffen ondernemingen aangehouden volgens de vermogensmutatiemethode:

- Op 24 augustus 2017 heeft de NMBS haar 50% belang in ATO verkocht.
- Transurb verkocht zijn 33,33% belang in Belgorail.
- Na de overname door de NMBS van de aandelen van Clear Channel Belgium in Publifer is deze onderneming nu 100% eigendom van de NMBS en wordt deze volledig geconsolideerd vanaf 2017.
- Op 21 maart 2017 werd een overeenkomst gesloten tussen Transurb, Infrabel en de NMBS voor de verkoop door Transurb aan Infrabel van de aandelen die zij bezat in Tuc Rail (200 aandelen die 25% van het kapitaal van Tuc Rail vertegenwoordigen).

Toelichting 5 - Immateriële activa

5.1. Immateriële activa

	31/12/2017	31/12/2016
Goodwill	847.198,82	0,00
Immateriële activa - overige - intern gegenereerd	216.535.116,68	256.544.163,62
Immateriële activa - overige - verworven van derden	1.439.466,05	1.043.064,65
Netto boekwaarde op	218.821.781,55	257.587.228,27

Andere dan goodwill	31/12/2017	31/12/2016
Immateriële activa gesubsidieerd	207.013.061,21	246.347.005,80
Immateriële activa niet gesubsidieerd	10.961.521,52	11.240.222,47
Netto boekwaarde op	217.974.582,73	257.587.228,27

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	218.195.323,74	256.568.223,86
Dochterondernemingen	626.457,81	1.019.004,41
Netto boekwaarde	218.821.781,55	257.587.228,27

5.1.1 Immateriële activa – goodwill

	Goodwill - integrale consolidatie	Goodwill - overige	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	0,00	0,00
Individuele aanschaffingen			0,00
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00
Overdrachten			0,00
Overboekingen naar:			
activa aangehouden voor verkoop			0,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00
overige overboekingen			0,00
Bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Uit de consolidatiekring - Aanschaffingswaarde	-4.216.256,56		-4.216.256,56
Uit de consolidatiekring - Geaccumuleerde afschrijvingen	4.216.256,56		4.216.256,56
Netto boekwaarde per 31 december 2016	0,00	0,00	0,00
Netto boekwaarde per 1 januari 2017	0,00	0,00	0,00
Individuele aanschaffingen	6.302,39		6.302,39
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties	840.896,43		840.896,43
Overdrachten			0,00
Overboekingen naar:			
activa aangehouden voor verkoop			0,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00
overige overboekingen			0,00
Bijzondere waardeverminderingverliezen			0,00
Uit de consolidatiekring - Aanschaffingswaarde			0,00
Uit de consolidatiekring - Geaccumuleerde afschrijvingen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2017	847.198,82	0,00	847.198,82

De uitboeking uit de consolidatiekring in 2016 betreft de goodwill die werd geboekt naar aanleiding van de deelneming van de NMBS Foncière Rue de France, dewelke werd geabsorbeerd door de NMBS op 1 januari 2016.

De goodwill voor 840.896,43 EUR in 2017 op het belang van Publifer volgt op de aankoop van de NMBS van de deelneming van 50% aangehouden door de andere aandeelhouder in Publifer. We verwijzen naar Toelichting 16. Bedrijfscombinaties voor meer informatie over deze activiteit in fasen.

	Goodwill - integrale consolidatie	Goodwill - overige	Totaal
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	49.591.761,91		49.591.761,91
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-49.591.761,91		-49.591.761,91
Netto boekwaarde per 31 december 2016	0,00	0,00	0,00
Per 31 december 2017			
Aanschaffingswaarde	50.301.604,29		50.301.604,29
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-49.454.405,47		-49.454.405,47
Netto boekwaarde per 31 december 2017	847.198,82	0,00	847.198,82

5.1.2 Immateriële activa – overige

	Intern gegenereerd			Verworven van derden		
	Software	Overige	Totaal	Software	Overige	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	262.032.032,65	0,00	262.032.032,65	1.622.128,27	122.303,24	1.744.431,51
Individuele aanschaffingen	6.900.905,44		6.900.905,44	71.089,38	25.209,96	96.299,34
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00			0,00
Zelf geproduceerde activa	36.487.543,95		36.487.543,95	9.504,13		9.504,13
Financieringskosten			0,00			0,00
Overdrachten			0,00		-9.555,00	-9.555,00
Overboekingen naar:			0,00			0,00
activa aangehouden voor verkoop			0,00		-120.000,00	-120.000,00
andere categorie binnen deze rubriek			0,00			0,00
naar/van immateriële en materiële vaste activa	-29.881,93		-29.881,93			0,00
overige overboekingen			0,00		18.214,50	18.214,50
Bijzondere waardevermindingsverliezen	-864.850,02		-864.850,02			0,00
Terugname bijzondere waardevermindingsverliezen			0,00			0,00
Afschrijvingen tijdens het boekjaar	-47.981.586,47		-47.981.586,47	-695.829,83		-695.829,83
Netto boekwaarde per 31 december 2016	256.544.163,62	0,00	256.544.163,62	1.006.891,95	36.172,70	1.043.064,65
Netto boekwaarde per 1 januari 2017	256.544.163,62	0,00	256.544.163,62	1.006.891,95	36.172,70	1.043.064,65
Individuele aanschaffingen	6.563.040,42		6.563.040,42	223.224,28		223.224,28
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties			0,00		979.540,82	979.540,82
Zelf geproduceerde activa	24.836.357,88		24.836.357,88			0,00
Financieringskosten			0,00			0,00
Overdrachten			0,00		-16.813,85	-16.813,85
Overboekingen naar:			0,00			0,00
activa aangehouden voor verkoop			0,00	-229.820,27		-229.820,27
andere categorie binnen deze rubriek			0,00	25.209,96	-25.209,96	0,00
naar/van immateriële en materiële vaste activa			0,00	199.915,00		199.915,00
overige overboekingen			0,00		15.133,58	15.133,58
Bijzondere waardevermindingsverliezen	-19.085.194,70		-19.085.194,70			0,00
Terugname bijzondere waardevermindingsverliezen			0,00			0,00
Afschrijvingen tijdens het boekjaar	-52.323.250,54		-52.323.250,54	-598.963,11	-175.815,05	-774.778,16
Netto boekwaarde per 31 december 2017	216.535.116,68	0,00	216.535.116,68	626.457,81	813.008,24	1.439.466,05

De overdrachten voor 229.820,27 EUR naar vaste activa aangehouden voor verkoop betreffende de verkoop van de dochteronderneming Transurb (-11.352,05 EUR), waarvan alle activa (en verplichtingen) zijn geklasseerd als aangehouden voor verkoop tot de effectieve verkoop op 20 juli 2017. De overdrachten betreffen eveneens de dochteronderneming Blue Mobility (218.468,22 EUR), waarvan alle activa (en verplichtingen) zijn geklasseerd als aangehouden voor verkoop op 31 december 2017.

Andere overdrachten van immateriële vaste activa op 31 december 2017 (15.133,58 EUR) hebben betrekking op groenestroomcertificaten verkregen door de NMBS in ruil voor de installatie van fotovoltaïsche panelen. In 2017 werden 230 groenestroomcertificaten verkocht voor een totaalbedrag van 18.002 EUR, wat een meerwaarde betekende van 1.188,15 EUR.

Bijzondere waardevermindingsverliezen geboekt op intern ontwikkelde software voor 19.085.194,70 EUR betreffen voor 19.041.826,44 EUR waarvan 12.800.153,95 EUR voor het NDS project en 6.241.672,49 EUR voor het DICE project na de (gedeeltelijke) stopzetting van deze twee investeringsprojecten die in ontwikkeling waren.

Op 3 oktober 2017 besloot de NMBS om de investeringen met betrekking tot het NDS-project (New Distribution System) gedeeltelijk te beëindigen. Voor het NDS project zal voor componenten die niet langer gebruikt worden en die definitief niet verder ontwikkeld worden, een bijzonder waardevermindingsverlies geboekt worden (12.800.153,95 EUR), rekening houdend dat de uitgaven voor 2017 reeds in het resultaat zijn opgenomen (6.493.338,31 EUR). Voor de componenten van het NDS project die na 2017 nog verder worden gebruikt (10.453.890,72 EUR eind 2017), zullen vanaf 2018 worden afgeschreven op hun resterende levensduur. De NMBS heeft ook besloten om de investeringen in het DICE project (vertrekprocedure voor treinen) volledig stop te zetten. Alle DICE kosten geactiveerd tot 31

december 2016 waren onderworpen aan een bijzondere waardevermindering (6.341.672,49 via de immateriële vaste activa en 2.518.203,94 EUR via materiële vaste activa), rekening houdend dat de uitgaven voor 2017 reeds in het resultaat zijn opgenomen (3.475810,84 EUR). Omdat de NDS en DICE projecten bijna volledig zijn gesubsidieerd zijn de kapitaalsubsidies voor dezelfde bedragen in het resultaat opgenomen.

	Intern gegenereerd		Totaal	Verworven van derden		Totaal
	Software	Overige		Software	Overige	
Per 31 december 2016						
Aanschaffingswaarde	500.346.118,87	5.000,00	500.351.118,87	8.329.830,57	813.667,15	9.143.497,72
Geaccumuleerde afschrijvingen	-239.153.142,37	-5.000,00	-239.158.142,37	-6.743.087,48	-177.494,45	-6.920.581,93
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-4.648.812,88		-4.648.812,88	-579.851,14	-600.000,00	-1.179.851,14
Netto boekwaarde per 31 december 2016	256.544.163,62	0,00	256.544.163,62	1.006.891,95	36.172,70	1.043.064,65
Per 31 december 2017						
Aanschaffingswaarde	531.225.879,63	0,00	531.225.879,63	7.945.803,46	1.805.630,26	9.751.433,72
Geaccumuleerde afschrijvingen	-291.924.558,68	0,00	-291.924.558,68	-7.319.345,65	-992.622,02	-8.311.967,67
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen	-22.766.204,27		-22.766.204,27	0,00		0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2017	216.535.116,68		216.535.116,68	626.457,81	813.008,24	1.439.466,05

De NMBS Groep heeft geen immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur.

5.1.3 Immateriële activa – financiële leases

	Software	Overige	Totaal in financiële lease
Per 31 december 2016			
Aanschaffingswaarde	1.059.956,16		1.059.956,16
Geaccumuleerde afschrijvingen	-635.973,69		-635.973,69
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen	0,00		0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2016	423.982,47	0,00	423.982,47
Per 31 december 2017			
Aanschaffingswaarde	1.059.956,16		1.059.956,16
Geaccumuleerde afschrijvingen	-847.964,92		-847.964,92
Geaccumuleerde bijzondere waardevermindingsverliezen			0,00
Netto boekwaarde per 31 december 2017	211.991,24	0,00	211.991,24

De software aangehouden als financiële leases op 31 december 2016 en op 31 december 2017 betreft de dochteronderneming YPTO.

5.1.4 Bijkomende informatie aangaande immateriële activa

Boekwaarde van immateriële activa	31/12/2017	31/12/2016
Verworven dankzij subsidies		
Software - intern gegenereerd	207.013.061,21	246.333.908,30
Software verworven van derden	0,00	13.097,50
Totaal	207.013.061,21	246.347.005,80

Op 31 december 2017 is 94,6% van de immateriële activa van de NMBS Groep gesubsidieerd en betreft uitsluitend de NMBS.

De waarde van de immateriële activa die nog niet klaar zijn voor hun beoogde gebruik, bedraagt 64.489.594,12 EUR (waarvan 59.918.592,00 EUR gesubsidieerd) per 31 december 2017 en 89.093.502,73EUR per 31 december 2016 (waarvan 85.919.623,74 EUR gesubsidieerd). Ze werden onderworpen aan een bijzonder waardevermindingsverlies naar aanleiding van de NDS en DICE projecten (zie hierboven).

Toelichting 6 - Materiële vaste activa

6.1. Materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweg- infrastructuur	Rollend spoorweg- materiaal	Installaties en diverse uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	895.281.208,82	773.957.454,47	45.812.141,39	4.034.780.569,91	194.230.110,12	987.275.071,76	6.931.336.556,47
Individuele aanschaffingen		577.159,32			513.585,13	285.251.538,80	286.342.283,25
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties							0,00
Zelf geproduceerde activa					26.590,88	195.912.456,33	195.939.047,21
Financieringskosten						66.004,62	66.004,62
Overboekingen naar:							
activa aangehouden voor verkoop	-4.689.136,21	-17.995.921,81	-454.226,74	-4.073.521,68	-611.912,73	-936.465,88	-28.761.185,05
andere categorie binnen deze rubriek	227.443,07	211.566.233,78	11.454.551,01	131.689.738,73	39.860.062,62	-394.798.029,21	0,00
van/naar immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-19.971.256,68	-1.503.496,45		29.881,93	669.758,95	-6.042.537,23	-26.817.649,48
overige overboekingen					-17.873,70	8.072.473,83	8.054.600,13
Bijzondere w aardevermindingsverliezen	-86.644.172,93	-1.062.303,98	-49.495,56	-32.947.963,19	-3.153.173,60		-123.857.109,26
Terugnname bijzondere w aardevermindingsverliezen							0,00
Afschrijvingen		-45.318.678,63	-2.843.506,67	-246.110.173,63	-28.638.080,25	0,00	-322.910.439,18
Overschot		132.559,50	690.923,22		30.334,29		853.817,01
Overige bew egingen	71.012,89	7.675.816,72					7.746.829,61
Netto boekwaarde per 31 december 2016	784.275.098,96	928.028.822,92	54.610.386,65	3.883.368.532,07	202.909.401,71	1.074.800.513,02	6.927.992.755,33
Netto boekwaarde per 1 januari 2017	784.275.098,96	928.028.822,92	54.610.386,65	3.883.368.532,07	202.909.401,71	1.074.800.513,02	6.927.992.755,33
Individuele aanschaffingen		1.199.580,77			561.915,06	283.330.045,36	285.091.541,19
Aanschaffingen - bedrijfscombinaties					6.741.322,53		6.741.322,53
Aanschaffingen - financial lease					5.276.567,00		5.276.567,00
Zelf geproduceerde activa					281.395,83	195.875.227,20	196.156.623,03
Financieringskosten						134.935,18	134.935,18
Overdrachten					-46.378,79	-6.100,00	-52.478,79
Overboekingen naar:							
activa aangehouden voor verkoop	-742.410,14	-962.377,95		-265.163,57	-519.943,83	-16.141,15	-2.506.036,64
andere categorie binnen deze rubriek	959.533,20	107.730.676,57	12.909.662,98	126.454.347,66	50.778.609,58	-298.832.829,99	0,00
van/naar immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	34.667,64	-31.938.961,10			-93.625,00	-3.098.791,21	-35.096.709,67
overige overboekingen				1.875.708,14	27.375,00	306.098,88	2.209.182,02
Bijzondere w aardevermindingsverliezen	-3.488.854,60	-974.757,03	-117.636,98	-18.782.664,46	-1.854.154,13		-25.218.067,20
Terugnname bijzondere w aardevermindingsverliezen	671.871,72						671.871,72
Afschrijvingen		-47.621.454,73	-3.013.968,46	-246.847.294,77	-28.644.412,91		-326.127.130,87
Overschot		94.848,65			78.138,71		172.987,36
Netto boekwaarde per 31 december 2017	781.709.906,78	955.556.378,10	64.388.444,19	3.745.803.465,07	235.496.210,76	1.252.492.957,29	7.035.447.362,19

Op 31 december 2017 betreffen de individuele overnames (inclusief geactiveerde zelf geproduceerde activa) voornamelijk de NMBS en omvatten:

- Investerings in rollend materieel, met name grote revisies en modernisering van elektrische en dieselmotorstellen, locomotieven en wagons ten belope van 115.537.109,39 EUR, aanschaffingen M7 materieel voor 78.685.817,78 EUR, ETCS aanpassingen rollend materieel voor 12.347.739,34 EUR, de aankoop van reserveonderdelen voor 5.778.739,05 EUR en de aanpassing van 12 TRAXX locomotieven (EL28) voor 3.328.735,91 EUR.
- Investerings in onthaal (stations en parkeergarages), inclusief de voortzetting van zeer grote projecten zoals Gent-Sint-Pieters voor 15.315.488,56 EUR, Mons voor 13.611.973,73 EUR maar ook realisaties in talrijke andere stations (gebouwen, parkings, perronverhogingen, ...) waaronder Brussel-Zuid voor 3.582.975,34 EUR.
- Investerings in werkplaatsen, met name die van Melle (23.642.209,63 EUR), Kinkempois (20.478.227,95 EUR), Hasselt (11.426.658,20 EUR), Mechelen (9.367.354,05 EUR), Schaarbeek (8.327.533,04 EUR) of Salzinnes (4.833.784,57 EUR).

- Een bedrag van 11.232.380,01 EUR naar aanleiding van de dadingsovereenkomst tussen de NMBS en Infrabel van 10 november 2017. Artikel 2, lid 1 van dit contract voorziet in een overdracht van de investeringen van Infrabel aan de NMBS voor de haar betreffende projecten, na de wijzigingen in de activiteitenperimeter van deze twee bedrijven na de hervorming van 1 januari 2014. De subsidies (11.232.380,01 EUR) zijn ook overgedragen aan de NMBS.

De aanschaffingen in 2017 door bedrijfscombinatie voor 6.741.322,53 EUR hebben betrekking op Publifer. We verwijzen naar Toelichting 16. Bedrijfscombinaties voor meer informatie over deze combinaties in fasen.

Overdrachten naar vaste activa aangehouden voor verkoop in 2017 omvatten 95.415.87 EUR voor Blue Mobility en 726.896,51 EUR voor Transurb. Alle activa (en verplichtingen) van deze bedrijven zijn geboekt als aangehouden voor verkoop (vanaf 31 december 2017 voor Blue Mobility en tot 20 juli 2017 voor Transurb. We verwijzen naar Toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop en gerelateerde verplichtingen

Overdrachten binnen de rubriek tijdens 2017 omvatten een bedrag van 32.000.000 EUR (gesubsidieerd door het Waalse gewest) overgedragen van de rubriek Vaste activa in aanbouw na de voltooiing van de bouw van de parkeerplaats aan het station in Louvain-La Neuve. Op 1 oktober 2017 voerde de NMBS een fusie door opslorping uit van SPV LLN, opgericht op 3 juni 2010 op basis van een contract tussen de federale staat, het Waalse gewest en de toenmalige NMBS Holding.

De overdrachten in 2017 van materiële vaste activa (gebouwen) naar vastgoedbeleggingen hebben voornamelijk betrekking op de NMBS en zijn het gevolg van een analyse op basis van de bezettingsgraden voor eigen gebruik van gebouwen op 31 december 2017 (de belangrijkste overdrachten betreffen het spoorwegstation van Luik 18.298.347,12 EUR en het gebouw station Brussel-Zuid voor 3.769.697,96 EUR.

Overige overdrachten in 2017 betreffen een bedrag van 1.875.708,14 EUR overgedragen van de voorraden naar de rubriek Rollend spoorwagematerieel. Het betreft de NMBS en is gekoppeld aan de activering van belangrijke reserveonderdelen met betrekking tot bepaalde soorten rollend materieel die voldoen aan de activeringscriteria als materieel vast actief.

De bijzondere waardevermindingsverliezen opgenomen in 2017 omvatten 14.310.062,98 EUR voor de ontmanteling van rollend materieel van de NMBS (motorstellen, locomotieven en wagons) en 2.518.203,94 EUR voor de volledige stopzetting van het DICE project door de NMBS (zie Toelichting 5 Immateriële Vaste Activa). In 2017 zijn er impairment testen uitgevoerd op bepaalde terreinen, waaronder terreinen in de buurt van stations waarvoor ontwikkelingsprojecten bestaan. Deze laatste werden geëvalueerd door een externe partij. Hun reële waarde is over het algemeen hoger dan hun boekwaarde, met uitzondering van twee projecten waarvoor per 31 december 2017 een bijzonder waardevermindingsverlies van 3,5 miljoen EUR werd geboekt. In 2016 is een impairment test uitgevoerd door de interne experts van de NMBS op de NMBS groenden die op 1 januari 2014 onder "IFRS 1 Eerste toepassing van IFRS" tegen reële waarde zijn gewaardeerd. Na een wijziging in waarderingstechnieken werden bijzondere waardevermindingsverliezen geboekt voor 145.893.397,94 EUR op 31 december 2016 (86.644.172,93 EUR op terreinen geboekt als materiële vaste activa, 58.528.141,93 EUR op terreinen geboekt als vastgoedbeleggingen en 721.083,08 EUR op terreinen geboekt als vaste activa aangehouden voor verkoop).

	Terreinen	Gebouwen	Spoorweg- infrastructuur	Rollend spoorweg- materiaal	Installaties en diverse uitrustingen	Vaste activa in aanbouw	Totaal
Per 31 december 2016							
Aanschaffingswaarde	868.409.579,76	1.672.474.197,68	159.970.505,63	6.547.071.905,74	593.500.511,59	1.074.800.513,02	10.916.227.213,42
Geaccumuleerde afschrijvingen		-737.008.277,76	-88.116.155,77	-2.654.916.938,30	-382.560.232,92		-3.862.601.604,75
Geaccumuleerde bijzondere w aarvermindingsverliezen	-84.134.480,80	-7.437.097,00	-17.243.963,21	-8.786.435,37	-8.030.876,96		-125.632.853,34
Netto boekwaarde per 31 december 2016	784.275.098,96	928.028.822,92	54.610.386,65	3.883.368.532,07	202.909.401,71	1.074.800.513,02	6.927.992.755,33
Per 31 december 2017							
Aanschaffingswaarde	868.361.649,77	1.739.919.977,93	168.317.838,12	6.617.646.490,05	622.745.139,27	1.252.492.957,29	11.289.484.052,43
Geaccumuleerde afschrijvingen		-774.347.447,28	-87.643.470,84	-2.861.296.992,54	-379.060.131,86		-4.102.348.042,52
Geaccumuleerde bijzondere w aarvermindingsverliezen	-86.651.742,99	-10.016.152,55	-16.285.923,09	-10.546.032,44	-8.188.796,65		-131.888.647,72
Netto boekwaarde per 31 december 2017	781.709.906,78	955.556.378,10	64.388.444,19	3.745.803.465,07	235.496.210,76	1.252.492.957,29	7.035.447.362,19

Waarvan:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	7.010.363.444,71	6.887.400.470,51
Dochterondernemingen	25.083.917,48	40.592.284,82
Netto boekwaarde	7.035.447.362,19	6.927.992.755,33

Op 31 december 2017 vertegenwoordigt de NMBS 99,6% van de totale materiële vaste activa van de NMBS Groep.

Het activeringspercentage dat is toegepast bij het bepalen van het bedrag van de financieringskosten dat voor activering als materiële vaste activa in aanmerking komt, bedraagt 2,11% in het jaar 2017 en 2,30 % in 2016.

6.2. Financiële leaseovereenkomsten

De NMBS Groep heeft de volgende materiële vaste activa, opgenomen in het totaal van de materiële vaste activa, in het kader van financiële leaseovereenkomsten:

	Gebouwen	Installaties en diverse uitrustingen
Per 31 december 2016		
Aanschaffingswaarde	15.502.546,24	282.186,63
Geaccumuleerde afschrijvingen	-1.841.801,71	-282.186,63
Geaccumuleerde bijzondere w aarvermindingsverliezen	-5.959.691,46	
Netto boekwaarde per 31 december 2016	7.701.053,07	0,00
Per 31 december 2017		
Aanschaffingswaarde	15.502.546,24	5.558.753,63
Geaccumuleerde afschrijvingen	-2.079.371,27	-633.957,76
Geaccumuleerde bijzondere w aarvermindingsverliezen	-5.959.691,46	
Netto boekwaarde per 31 december 2017	7.463.483,51	4.924.795,87

6.3. Bijkomende informatie aangaande materiële vaste activa

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2017	31/12/2016
Waarvan de eigendom als zakelijk onderpand werd gegeven voor schulden	2.030.737.782,30	2.243.337.117,73
Totaal	2.030.737.782,30	2.243.337.117,73

De materiële vaste activa gegeven als zakelijk onderpand voor schulden worden aangehouden door de NMBS. Ze omvatten hoofdzakelijk rollend materieel (1.980.010.534,61 EUR in 2017, 2.191.260.886,75 EUR in 2016) en in mindere mate de administratieve gebouwen (50.727.247,69 EUR in 2017, 52.076.230,98 EUR in 2016).

Boekwaarde materiële vaste activa	31/12/2017	31/12/2016
Verworven via overheidssubsidies		
Terreinen	41.480.434,62	40.520.901,42
Gebouwen	883.020.299,38	851.000.518,16
Spoorweginfrastructuur	53.985.941,82	43.200.049,40
Rollend spoorweginfrastructuur	3.421.817.705,46	3.530.593.815,20
Installaties en diverse uitrustingen	188.822.940,04	164.923.894,20
Vaste activa in aanbouw	1.231.456.331,01	1.026.718.210,74
Totaal	5.820.583.652,33	5.656.957.389,12

Op 31 december 2017 zijn 82,7% van de materiële vaste activa gesubsidieerd (81,6% in 2016) en betreffen uitsluitend de NMBS.

Toelichting 7 - Vastgoedbeleggingen

7.1. Vastgoedbeleggingen

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
<u>Toelichting</u>			
Netto boekwaarde per 1 december 2016	368.996.434,04	79.025.121,34	448.021.555,38
Aanschaffingen	471.404,38	2.039.233,29	2.510.637,67
Zelf geproduceerde activa		5.398,60	5.398,60
Overdrachten	-101.754,96	-4.025.704,99	-4.127.459,95
Financieringskosten			0,00
Overboekingen naar:			
activa aangehouden voor verkoop	-5.245.205,19	-13.585,60	-5.258.790,79
materiële en immateriële vaste activa	19.297.843,09	7.549.688,32	26.847.531,41
andere categorie binnen deze rubriek	492,85	-492,85	0,00
overige overboekingen	719.977,19		719.977,19
Bijzondere w aardvermindingsverliezen	-58.530.822,07	-1.422,92	-58.532.244,99
Terugname bijzondere w aardvermindingsverliezen			0,00
Afschrijvingen tijdens de periode		-4.150.869,90	-4.150.869,90
Netto boekwaarde per 31 december 2016	325.608.369,33	80.427.365,29	406.035.734,62
Netto boekwaarde per 1 december 2017	325.608.369,33	80.427.365,29	406.035.734,62
Aanschaffingen		1.279.109,61	1.279.109,61
Zelf geproduceerde activa		237,29	237,29
Overdrachten	-212.505,89		-212.505,89
Financieringskosten			0,00
Overboekingen naar:			
activa aangehouden voor verkoop	-1.722.266,31	-107.646,43	-1.829.912,74
materiële en immateriële vaste activa	501.411,27	34.395.383,40	34.896.794,67
andere categorie binnen deze rubriek			0,00
overige overboekingen	236,87		236,87
Bijzondere w aardvermindingsverliezen	-2.610.435,88	-3.578,70	-2.614.014,58
Terugname bijzondere w aardvermindingsverliezen	1.800.568,71		1.800.568,71
Afschrijvingen tijdens de periode		-7.884.518,49	-7.884.518,49
Netto boekwaarde per 31 december 2017	323.365.378,10	108.106.351,97	431.471.730,07

In 2017 hebben de overdrachten van materiële vaste activa voor bijna 34.896.794,67 EUR vrijwel uitsluitend betrekking op de NMBS en zijn deze het gevolg van een analyse op basis van de bezettingsgraden voor eigen gebruik van gebouwen op 31 december 2017 (zie Toelichting 6.1 Materiële vaste activa).

De bijzondere waardevermindingsverliezen geboekt op de beleggingen in terreinen in 2016 betreffen bijna uitsluitend terreinen van de NMBS (voor 58.528.141,93 EUR). Op 31 december 2016 werden er bijzondere waardevermindingsverliezen geboekt op de terreinen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een waardering aan reële waarde op het moment van de overgang naar IFRS op 1 januari 2014 (zie toelichting 6.1 Materiële vaste activa).

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Per 31 december 2016			
Aanschaffingsw aarde	379.566.783,46	200.024.631,79	579.591.415,25
Geaccumuleerde afschrijvingen		-116.228.260,04	-116.228.260,04
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen	-53.958.414,13	-3.369.006,46	-57.327.420,59
Netto boekwaarde per 31 december 2016	325.608.369,33	80.427.365,29	406.035.734,62
Per 31 december 2017			
Aanschaffingsw aarde	378.358.612,95	235.941.659,54	614.300.272,49
Geaccumuleerde afschrijvingen		-127.078.669,87	-127.078.669,87
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen	-54.993.234,85	-756.637,70	-55.749.872,55
Netto boekwaarde per 31 december 2017	323.365.378,10	108.106.351,97	431.471.730,07

Op 31 december 2017 worden 99,5% van de vastgoedbeleggingen aangehouden door de NMBS (429.124.359,79 EUR op een totaal van 431.471.730,07 EUR). De overige worden aangehouden door de dochterondernemingen Eurostation (2.289.416,63 EUR) en Publifer (57.953,65 EUR).

7.2. Bijkomende informatie aangaande vastgoedbeleggingen

Er zijn geen vastgoedbeleggingen waarvan het eigendom als zakelijk onderpand voor de schulden gegeven worden.

Boekhoudwaarde van de vastgoedbeleggingen	31/12/2017	31/12/2016
Verw orven via overheidssubsidies		
<i>Terreinen</i>	544.262,94	499.270,55
<i>Gebouwen</i>	92.384.804,44	67.123.036,15
Totaal	92.929.067,38	67.622.306,70

Op 31 december 2017 zijn 21,5% van de vastgoedbeleggingen gesubsidieerd en betreffen uitsluitend de NMBS.

De huurinkomsten en operationele kosten geboekt in het resultaat van de NMBS Groep zijn de volgende:

Opgenomen in het resultaat van de verslagperiode	31/12/2017	31/12/2016
Huurinkomsten	22.389.289,32	25.669.067,79
Direct toew ijsbare operationele kosten aan:	10.676.289,48	11.525.408,43

De vastgoedbeleggingen van de NMBS Groep bevatten terreinen en gebouwen die volledig of gedeeltelijk verhuurd zijn in het raam van operationele leaseovereenkomsten:

	31/12/2017			31/12/2016		
	Terreinen	Gebouwen en uitrustingen van terreinen	Totaal	Terreinen	Gebouwen en uitrustingen van terreinen	Totaal
Aanschaffingskosten	211.387.907,73	215.299.453,69	426.687.361,42	195.987.284,44	85.469.639,05	281.456.923,49
Geaccumuleerde afschrijvingen per 1 januari	-22.782.679,24	-109.287.446,42	-132.070.125,66	0,00	-46.314.421,77	-46.314.421,77
Afschrijvingen tijdens het boekjaar	-2.680,14	-6.994.082,40	-6.996.762,54	0,00	-3.200.420,67	-3.200.420,67
Netto boekwaarde per 31 december	188.602.548,35	99.017.924,87	287.620.473,22	195.987.284,44	35.954.796,61	231.942.081,05

Reële waarde van de vastgoedbeleggingen

De reële waarde van de terreinen werd bepaald volgens twee belangrijke methoden. De terreinen rondom de stations en waarvoor er ontwikkelingsprojecten bestaan werden gewaardeerd ofwel op basis van een vergelijkbare marktwaarden ofwel op basis van de toekomstige geschatte verdisconteerde kasstromen, rekening houdend met het meest voordelige gebruik van de terreinen en rekening houdend met realistische en voorzichtige hypothesen wat betreft hun mogelijke bestemming. De overige terreinen werden gewaardeerd op basis van vergelijkbare marktwaarden, met andere woorden op basis van recente gerealiseerde transacties met derden. Indien de aard van de terreinen dit rechtvaardigde, werden aanpassingen uitgevoerd om het specifiek karakter van de terreinen, gebruikt voor spoorwegactiviteiten, te vatten. Met dit specifiek karakter werd niet noodzakelijk rekening gehouden in de marktprijzen afgeleid van meer algemene transacties. De uitgevoerde waarderingen zijn waarderingen van niveau 2 (gebaseerd op waarneembare marktgegevens met betrekking tot het actief) of niveau 3 (gebaseerd op niet waarneembare marktgegevens met betrekking tot het actief).

De reële waarde van het vastgoed wordt bepaald op basis van de jaarlijkse netto huurinkomsten [op dewelke een interestvoet van toepassing is] voor wat betreft de bezette (verhuurde) gebouwen, en op basis van het gemiddelde van de verkoopprijzen minus verkoopkosten van de afgelopen 5 jaren voor wat betreft de niet bezette (verhuurde) gebouwen.

	Terreinen	Gebouwen	Totaal
Reële waarde per 31 december 2016	325.608.369,33	499.318.470,04	824.926.839,37
Reële waarde per 31 december 2017	323.365.378,10	613.438.766,77	936.804.144,87

Toelichting 8 - Investerings opgenomen volgens vermogensmutatiemethode

8.1. Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Investerings in joint ventures	8.2	5.614.940,36	7.654.800,43
Investerings in geassocieerde ondernemingen	8.3	374.861.403,79	349.844.419,12
Netto boekwaarde		380.476.344,15	357.499.219,55

8.2. Investerings in joint ventures

De investeringen in joint ventures op 31 december 2017 zijn als volgt:

Naam	Quotum in het stemrecht in %		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer	Activiteit
	31.12.2017	31.12.2016			
ATO (*)	-	50,00	Antwerpen	BE 0882.650.114	Logistieke activiteiten
Belgian Mobility Card (**)	25,00	25,00	Brussel	BE 0822.658.483	Beheerder van vervoersbewijzen
BeNe Rail International	50,00	50,00	Brussel	BE 0479.863.354	ICT (distributeur internationale vervoersbewijzen)
K. EUR Development	50,00	50,00	Antwerpen	BE 0651.617.195	Projecten/studies onroerende goederen
Publifer	-	50,00	Brussel	BE 0402.695.993	Commerciële reclame op spoorwegterreinen
Thalys International	28,00	28,00	Brussel	BE 0455.370.557	Internationale transport
Tuc Rail	-	25,00	Brussel	BE 0447.914.029	Studiebureau

(*) Onderneming geïnclassificeerd als vaste activa aangehouden voor verkoop en de hieraan verbonden schulden tot de verkoop op 24 augustus 2017

(**) 18,60% van het kapitaal aangehouden, maar 25% stemrechten (unanieme stemming). De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 18,6

De tabel hieronder detailleert de bewegingen in de investeringen in joint ventures:

	31/12/2017	31/12/2016
Netto boekwaarde aan het begin van de periode	7.654.800,43	10.916.522,99
Bedrijfscombinaties	-973.266,02	
Wijzigingen van de consolidatiekring:		
toegetreten tot de consolidatiekring		250.000,00
uit de consolidatiekring	-1.167.376,61	-1.324.871,75
bijkomende inschrijvingen en verlies van of controle (BMC)		278.385,47
Betaalde dividenden		-250.000,00
Aandeel in het netto-resultaat van ondernemingen verworven volgens vermogensmutatiemethode	406.230,38	1.116.908,83
Overige wijzigingen:		
overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-305.447,82	-3.332.145,10
afrondingen		-0,01
Netto boekwaarde aan het einde van de periode	5.614.940,36	7.654.800,43

De wijziging in bedrijfscombinaties van 973.266,02 EUR betreft de deelneming in Publifer dewelke werd geboekt als joint venture en die globaal wordt geconsolideerd vanaf 2017 na de overname van de NMBS van 50% van het kapitaal van de andere aandeelhouder in Publifer. We verwijzen naar toelichting 16. Bedrijfscombinaties voor meer informatie.

Het verlaten van de consolidatiekring van 1.167.376,61 EUR heeft betrekking op de deelneming van Transurb in Tuc Rail (25%) verkocht aan Infrabel op 21 maart 2017.

De overboeking naar de vaste activa aangehouden voor verkoop van 305.447,82 EUR betreft het resultaat van ATO voor de verkoop buiten de groep op 24 augustus 2017. De waarde volgens vermogensmutatie, zijde 3.637.592,93 EUR, is geboekt als vast actief aangehouden voor verkoop (zie toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop en hieraan verbonden schulden).

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en in het resultaat van de joint ventures op 31 december 2017 is:

	31/12/2017				Totaal
	BeNe RI	K.EUR Development	Belgian Mobility Card	Thalys International	
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode					
Viottende activa	4.883.357,52	47.507.461,13	367.007,79	2.071.310,24	54.829.136,68
Vaste activa	2.548.181,15		59.767,18	139.228,89	2.747.177,22
Kortlopende verplichtingen	-3.248.366,14	-47.266.250,62	-66.363,19	-1.374.184,59	-51.955.164,54
Langlopende verplichtingen				-6.209,00	-6.209,00
Netto actief	4.183.172,53	241.210,51	360.411,78	830.145,54	5.614.940,36
WAARVAN:					
Aanvullende informatie (IFRS 12)					
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.235.623,22	836.661,09	318.880,07	1.213.323,45	3.604.487,83
kortlopende financiële verplichtingen					0,00
Langlopende financiële verplichtingen					0,00
Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode					
Opbrengsten	12.600.280,08		256.806,35	4.106.760,74	16.963.847,17
Kosten	-12.617.089,05	-5.930,78	-216.325,12	-4.023.719,66	-16.863.064,61
Netto-resultaat	-16.808,97	-5.930,78	40.481,23	83.041,08	100.782,56
Niet-gerealiseerd resultaat					0,00
WAARVAN:					
Aanvullende informatie (IFRS 12)					
Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere w aardeverminderingen	1.279.627,45		17.714,60	121.236,20	1.418.578,25
Financiële opbrengsten	158,28			378,45	536,73
Financiële kosten	8.514,00	1.695,28	60,11	3.463,46	13.732,85
Belastingen op het netto-resultaat			20.811,31	79.419,28	100.230,59

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en in het resultaat van de joint ventures op 31 december 2016 is:

	31/12/2016					Total
	BeNe RI	Publifer	Tuc Rail	Thalys International	Andere joint ventures	
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	5.947.200,88	3.321.775,70	40.952.242,92	2.137.910,20	17.214.042,56	69.573.172,26
Vaste activa	2.820.434,25	288.489,05	2.229.861,62	278.874,67	70.041,78	5.687.701,37
Kortlopende verplichtingen	-4.567.653,63	-2.636.998,73	-33.874.703,41	-1.577.167,49	-16.717.012,49	-59.373.535,75
Langlopende verplichtingen			-8.140.024,53	-92.512,92		-8.232.537,45
Netto actief	4.199.981,50	973.266,02	1.167.376,60	747.104,46	567.071,85	7.654.800,43

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Geldmiddelen en kasequivalenten	2.457.480,81	683.158,40	975.947,66	1.137.949,64	2.755.450,92	8.009.987,43
kortlopende financiële verplichtingen	250.000,00					250.000,00
Langlopende financiële verplichtingen						0,00

Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode

Opbrengsten	12.605.170,43	4.776.963,27	27.146.805,89	4.337.926,72	232.562,65	49.099.428,96
Kosten	-12.498.791,07	-4.428.482,47	-27.065.474,25	-4.248.162,00	-227.321,00	-48.468.230,79
Netto-resultaat	106.379,36	348.480,80	81.331,64	89.764,72	5.241,65	631.198,17

Niet-gerealiseerd resultaat

	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
--	------	------	------	------	------	------

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere w aardeverminderingen	1.512.038,31	37.355,54	634.472,67	181.587,48	17.478,22	2.382.932,22
Financiële opbrengsten	25,09	232,85	6.890,30	1.701,81		8.850,05
Financiële kosten	10.123,21	2.331,52	71.015,47	6.325,13	746,89	90.542,22
Belastingen op het netto-resultaat		191.921,31	224.058,66	75.800,84	2.990,57	494.771,38

8.3. Investeringen in geassocieerde ondernemingen

Naam	Quotum in het stemrecht in % op		Situering van de maatschappelijke zetel	Ondernemings- of BTW-nummer	Activiteit
	31.12.2017	31.12.2016			
Belgorail	-	33,33	Brussel	BE 0865.739.846	Controle- en certifieringsorgaan binnen de spoorsector
Eurofima Joint-Stock Cie (Zw iters recht)	9,80	9,80	Båle	-	Financieringen van rollend materieel
Hasselt stationsomgeving	50,00	50,00	Hasselt	BE 0862.570.223	Projecten/studies rond station Hasselt
HR Rail	(*) 20,00	20,00	Brussel	BE 0541.691.352	Beheer van personeel
Lineas Group	31,12	31,12	Brussel	BE0822.966.806	Fret
Optimobil Belgium	24,01	24,01	Brussel	BE 0471.868.277	Autoverhuur
Railteam (Nederlands recht)	10,00	10,00	Amsterdam	NL 818547182B01	Alliantie van Europese hogesnelheidsoperatoren
Terminal Athus	(**) 25,42	25,42	Athus	BE 0419.149.074	Logistieke activiteiten
THI Factory	40,00	40,00	Brussel	BE 0541.696.005	Internationaal transport

(*) HR Rail : 49 % aangehouden van het kapitaal maar door aandeelhoudersovereenkomst 20 % van de stemrechten. De vermogensmutatiemethode houdt rekening met het deelnemingspercentage van 49%.

(**) Onderneming geclassificeerd als vaste activa aangehouden voor verkoop en die hieraan verbonden schulden tot de verkoop op 31 december 2017

De tabel hieronder detailleert de bewegingen van de deelnemingen in de geassocieerde ondernemingen:

	31/12/2017	31/12/2016
Netto boekwaarde aan het begin van de periode	349.844.419,12	357.399.507,61
Uit de consolidatiekring	-718.457,25	-265.432,14
Betaalde dividenden	-300.000,00	-2.583.746,52
Aandeel in het netto-resultaat van ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode	26.732.501,12	-1.135.968,59
Aandeel in de niet-gerealiseerde resultaten van ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode	-33.711,21	-1.546.136,22
Overige wijzigingen:		
overgeboekt naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-663.303,00	-2.023.804,99
overige wijzigingen	-45,00	
afroondingen	0,01	-0,03
Netto boekwaarde aan het einde van de periode	374.861.403,79	349.844.419,12

Het verlaten van de consolidatiekring en betaalde dividenden betreffen Belgorail. In het kader van de verkoopsovereenkomst van Transurb aan CMI heeft Transurb zijn deelneming van 33,33% in Belgorail verkocht op 27 juli 2017.

De overboeking naar de vaste activa aangehouden voor verkoop betreft de deelneming in Terminal Athus (663.303,00 EUR) als gevolg van de aan de gang zijnde onderhandelingen voor verkoop. De waarde volgens vermogensmutatiemethode per 31 December 2017 van Terminal Athus (zijde 2.687.107,98 EUR) is geboekt als vast actief aangehouden voor verkoop (zie toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop en daaraan verbonden schulden).

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en het resultaat van de geassocieerde ondernemingen op 31 december 2017 is:

	31/12/2017					
	Lineas Group (ex B Logistics)	HR Rail	THI Factory	Eurofima	Andere geassocieerde ondernemingen	Totaal
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	45.675.281,85	238.589.955,10	48.785.066,32	152.147.086,53	692.153,84	485.889.543,64
Vaste activa	96.780.971,24	19.859.896,96	245.204.488,34	1.514.354.979,70	34.075,17	1.876.234.411,41
Kortlopende verplichtingen	-39.667.810,06	-221.043.393,07	-48.478.060,63	-2.160.793,08	-94.338,79	-311.444.395,63
Langlopende verplichtingen	-38.001.656,51	-25.762.817,02	-3.850.706,20	-1.557.304.624,93	0,00	-1.624.919.804,66
Netto actief	(*) 64.786.786,52	11.643.641,97	241.660.787,83	107.036.648,22	631.890,22	425.759.754,76

(*) De Groep B-Logistics werd geëvalueerd aan reële waarde op 7 oktober 2015, datum van het verlies van de controle. Het aandeel in het netto-activa van de Groep B-Logistics is dus niet representatief.

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

	6.940.877,32	90.954.361,17	11.106.258,22	151.468.169,18	568.113,73	261.037.779,62
Geldmiddelen en kasequivalenten						
Financiële verplichtingen kortlopend		43.398.438,75			0,00	43.398.438,75
Financiële verplichtingen langlopend				1.477.376.414,70	0,00	1.477.376.414,70

Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode

Opbredingen	168.972.902,46	976.588.955,97	201.367.005,39	55.130.853,67	416.697,28	1.402.476.414,77
Kosten	-158.945.051,46	-976.139.278,74	-186.963.923,98	-53.960.888,43	-378.630,27	-1.376.387.772,88
Netto-resultaat	10.027.851,00	449.677,23	14.403.081,41	1.169.965,24	38.067,01	26.088.641,89
Niet-gerealiseerd resultaat		-35.812,84		2.101,63		-33.711,21

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

	10.901.431,70	4.415.589,43	12.870.478,60	57.144,58	557,88	28.245.202,19
Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen						
Financiële opbrengsten	26.586,74	3.736.386,96	1.378,93	54.014.681,94	10.956,33	57.789.990,90
Financiële kosten	1.605.329,77	363.969,27	81.499,64	52.527.247,26	1.898,72	54.579.944,66
Belastingen op het netto-resultaat	-54.528,51	507.420,59	6.479.007,44		13.583,07	6.945.482,59

Het aandeel van de NMBS Groep in de balans en het resultaat van de geassocieerde ondernemingen op 31 december 2016 is:

	31/12/2016					
	B LOGISTICS	HR Rail	THI Factory	Eurofima	Andere geassocieerde ondernemingen	Totaal
Aandeel in de balans van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode						
Vlottende activa	46.027.090,76	226.792.801,64	41.581.808,32	105.803.240,31	2.695.369,66	422.900.310,69
Vaste activa	86.258.898,29	25.340.824,33	231.970.909,69	1.801.692.931,43	149.036,41	2.145.412.600,15
Kortlopende verplichtingen	-38.119.355,50	-210.768.511,20	-43.195.567,89	-6.190.380,65	-1.163.391,78	-299.437.207,02
Langlopende verplichtingen	-39.407.698,03	-30.135.337,19	-3.099.443,70	-1.795.441.209,74	-49.245,05	-1.868.132.933,71
Netto actief	(*) 54.758.935,52	11.229.777,58	227.257.706,42	105.864.581,35	1.631.769,24	400.742.770,11

(*) De Groep B-Logistics werd geëvalueerd aan reële waarde op 7 oktober 2015, datum van het verlies van de controle. Het aandeel in het netto-activa van de Groep B-Logistics is dus niet representatief.

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Geldmiddelen en kasequivalenten	11.589.935,96	56.201.359,89	7.780.111,02	105.102.216,92	1.292.726,99	181.966.350,78
Financiële verplichtingen kortlopend		40.513.647,41				40.513.647,41
Financiële verplichtingen langlopend				1.679.347.584,45		1.679.347.584,45

Aandeel in het resultaat van investeringen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode

Opbrengsten	152.013.697,40	979.799.578,99	178.821.672,18	63.830.096,00	2.655.572,71	1.377.120.617,28
Kosten	-155.846.736,63	-980.731.661,48	-177.552.926,10	-62.368.635,28	-2.228.461,18	-1.378.728.420,67
Netto-resultaat	-3.833.039,23	-932.082,49	1.268.746,08	1.461.460,72	427.111,53	-1.607.803,39
Niet-gerealiseerd resultaat	0,00	-1.263.149,48	0,00	-282.986,74	0,00	-1.546.136,22

WAARVAN:

Aanvullende informatie (IFRS 12)

Toevoegingen aan afschrijvingen en bijzondere w aardeverminderingen	10.280.938,90	4.191.888,90	5.571.355,20	86.378,84	27.461,39	20.158.023,23
Financiële opbrengsten	20.867,88	3.741.187,24	7.534,18	62.678.767,40	79,61	66.448.436,31
Financiële kosten	1.498.391,19	243.308,90	66.854,65	60.709.042,28	13.040,04	62.530.637,06
Belastingen op het netto-resultaat	-24.102,01	76.447,58			6.653,63	58.999,20

Toelichting 9 - Handelsvorderingen en overige debiteuren

9.1. Handelsvorderingen en overige debiteuren

Toelichting	31/12/2017			31/12/2016		
	Bruto waarde	Waardever - minderingen	Netto waarde	Bruto waarde	Waardever - minderingen	Netto waarde
Op lange termijn						
Handelsvorderingen	8.316.781,92	0,00	8.316.781,92	19.317.751,41	0,00	19.317.751,41
Vorderingen op de overheid 35	1.404.781,92		1.404.781,92	2.107.172,88		2.107.172,88
Vorderingen uit onderhanden projecten in opdracht van derden	0,00		0,00	10.298.578,53		10.298.578,53
Overige handelsvorderingen	6.912.000,00		6.912.000,00	6.912.000,00		6.912.000,00
Overige vorderingen	749.120.648,67	0,00	749.120.648,67	790.214.262,43	-1.291.065,97	788.923.196,46
Vorderingen op de overheid 35	648.156.525,62		648.156.525,62	683.091.170,54		683.091.170,54
Over te dragen kosten	5.040,83		5.040,83	5.500,83		5.500,83
Verkregen opbrengsten	1,32		1,32			0,00
Vorderingen uit financiële leaseovereenkomsten	100.353.579,50		100.353.579,50	106.360.628,46	-1.291.065,97	105.069.562,49
Overige vorderingen	605.501,40		605.501,40	756.962,60		756.962,60
Totaal gedeelte op lange termijn	757.437.430,59	0,00	757.437.430,59	809.532.013,84	-1.291.065,97	808.240.947,87
Op korte termijn						
Handelsvorderingen	779.657.290,57	-8.193.021,47	771.464.269,10	775.173.405,30	-10.114.724,91	765.058.680,39
Vorderingen uit onderhanden projecten in opdracht van derden 10	82.832.054,33		82.832.054,33	87.072.266,57		87.072.266,57
Vorderingen op de overheid 35	505.924.318,84	-28.376,71	505.895.942,13	401.055.331,82		401.055.331,82
Overige handelsvorderingen	190.900.917,40	-8.164.644,76	182.736.272,64	287.045.806,91	-10.114.724,91	276.931.082,00
Overige vorderingen	679.814.068,72	-313.541,79	679.500.526,93	775.165.433,02	-7.079.536,47	768.085.896,55
Vorderingen op de overheid 35	67.464.824,75		67.464.824,75	137.988.344,09		137.988.344,09
Over te dragen kosten	129.005.534,23		129.005.534,23	118.078.769,33		118.078.769,33
Verkregen opbrengsten	22.714.648,59		22.714.648,59	31.734.042,69		31.734.042,69
Vorderingen uit financiële leaseovereenkomsten	4.977.883,19		4.977.883,19	4.809.385,80		4.809.385,80
Overige vorderingen	455.651.177,96	-313.541,79	455.337.636,17	482.554.891,11	-7.079.536,47	475.475.354,64
Totaal gedeelte op korte termijn	1.459.471.359,29	-8.506.563,26	1.450.964.796,03	1.550.338.838,32	-17.194.261,38	1.533.144.576,94

Waarvan:

	31/12/2017	31/12/2016
Op lange termijn		
NMBS	749.093.164,66	799.095.232,73
Eurostation Groep	8.339.921,35	9.057.890,15
Andere dochterondernemingen	4.344,58	87.824,99
Netto boekwaarde	757.437.430,59	808.240.947,87
Op korte termijn		
NMBS	1.342.955.235,23	1.413.798.234,18
Eurostation Groep	87.989.019,19	93.868.895,64
Andere dochterondernemingen	20.020.541,61	25.477.447,12
Netto boekwaarde	1.450.964.796,03	1.533.144.576,94

De rubriek handelsvorderingen en overige debiteuren omvat op 31 december 2017 hoofdzakelijk de vorderingen op de publieke overheden voor 1.222.922.074,42 EUR (2016: 1.224.242.019,33 EUR) waarvan 1.217.947.957,25 EUR (2016: 1.220.215.358,97 EUR)

betrekking heeft op de NMBS. Het gaat hoofdzakelijk om vorderingen op de Staat en de Gewesten betreffende de te ontvangen subsidies in het kader van:

- het beheerscontract: 500.773.899,94 EUR vorderingen voor exploitatiesubsidies en 13.203.000 EUR als vorderingen voor investeringssubsidies;
- de bijzondere financieringscontracten van investeringen voor 647.943.694,02 EUR waaronder RER materiaal: 395.354.671,13 EUR, HLR 18: 110.991.288,66 EUR, Desiro: 90.917.656,66 EUR, Tekort TGV: 50.680.077,57 EUR;
- de prioritaire gewestelijke projecten: station van Bergen: 23.600.301,01 EUR en SPV LLN: 29.689.947,00 EUR. Gezien het feit dat het bestuursorgaan oordeelt dat de subsidies in het kader van de contracten van SPV LLN een vrijwel zeker karakter hebben, boekt de NMBS Groep de vorderingen alsook de kapitaalsubsidies hieraan verbonden op de balans;
- Andere publieke interventies andere dan van de staat: 1.184.408,34 EUR;
- Een vordering op de fiscale administratie voor 1.552.706,94 EUR betreffende een juridisch geschil betreffende het relanceplan. Waard te noteren: het saldo van de vordering op de staat voor 22.957.000 EUR geboekt door de NMBS in 2015 als gevolg van een fiscale controle hebben betrekking tot de algemene vrijstelling van de betaling van de bedrijfsvoorheffing (economisch relanceplan van 27 maart 2009) voor het aanslagjaar 2013 werd geïnd in 2017.

Deze rubriek omvat eveneens de andere kortlopende vorderingen van de NMBS voor een bedrag van 309.239.368,00 EUR (31 december 2016: 326.839.106,00 EUR) met betrekking tot de waarborgen betaald in contanten in het kader van de Credit Support Annex (CSA).

9.2. Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren

De nominale waarde van de handelsvorderingen en overige debiteuren die het voorwerp zijn van waardeverminderingen, bedraagt 8.506.563,26 EUR (18.485.327,35 EUR) per 31 december 2017 (2016). De tabel hierna geeft de bewegingen van de waardeverminderingen op deze vorderingen weer.

	31/12/2017	31/12/2016
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren op lange termijn		
Per 1 januari	-1.291.065,97	0,00
Toevoegingen aan waardeverminderingen		-1.291.065,97
Besteding van niet recupereerbare afgeboekte waardeverminderingen op vorderingen		
Terugname van waardeverminderingen	1.291.065,97	
Per 31 december	0,00	-1.291.065,97

31/12/2017

31/12/2016

Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren op korte termijn

Per 1 januari	-17.194.261,38	-17.426.980,64
Toevoegingen aan waardeverminderingen	-15.544.807,77	-19.437.548,02
Besteding van niet recupereerbare afgeboekte waardeverminderingen op vorderingen	7.551.886,77	18.745.991,45
Terugname van waardeverminderingen	16.099.711,38	928.017,81
Andere bewegingen	580.907,74	-3.741,98
Per 31 december	-8.506.563,26	-17.194.261,38

De andere bewegingen in 2017 betreffen de overdracht van de waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren van Transurb (voor de afsplitsing per 20 juli 2017) en van Blue Mobility naar vaste activa aangehouden voor verkoop.

De blootstelling van de NMBS Groep aan het kredietrisico en het wisselkoersrisico m.b.t. de handelsvorderingen en overige debiteuren, met uitzondering van de onderhanden projecten in opdracht van derden en de over te dragen kosten, is beschreven in toelichting 2.

9.3. Leasevorderingen

	Op minder dan één jaar	Op meer dan één jaar en minder dan vijf jaar	Meer dan vijf jaar	Totaal
Netto investeringen per 31/12/2017				
Toekomstige minimum betalingen	8.557.694,27	34.230.777,10	113.525.689,71	156.314.161,08
Niet verkregen financiële opbrengsten	-3.579.811,08	-13.481.294,75	-33.921.592,56	-50.982.698,39
Totaal	4.977.883,19	20.749.482,35	79.604.097,15	105.331.462,69
Netto investeringen per 31/12/2016				
Toekomstige minimum betalingen	8.557.694,28	34.230.777,10	122.084.244,97	164.872.716,35
Niet verkregen financiële opbrengsten	-3.748.308,48	-14.251.485,83	-36.993.973,75	-54.993.768,06
Totaal	4.809.385,80	19.979.291,27	85.090.271,22	109.878.948,29

De leasevorderingen van 105.331.462,69 EUR op 31 december 2017 hebben betrekking op NMBS en omvatten de contracten met Lineas Group, evenals de erfpachtovereenkomsten van 99 jaar met derden m.b.t. terreinen en gebouwen. De niet-gegarandeerde restwaarden die aan de NMBS zijn toe te schrijven onder de noemer financiële leases bedroegen per 31 december 2017 (2016) 4.957.137,53 EUR (4.957.998,53 EUR).

Toelichting 10 - Onderhanden projecten in opdracht van derden

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Brutobedrag verschuldigd door opdrachtgevers voor onderhanden projecten in opdracht van derden	9	82.832.054,33	97.370.845,10
Ontvangen vooruitbetalingen voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	26.325.031,36	15.582.669,26

De opbrengsten en kosten uit hoofde van onderhanden projecten in opdracht van derden dienen respectievelijk te worden opgenomen als opbrengsten en kosten naar rato van het stadium van voltooiing. In het geval van een negatieve marge, dient een last opgenomen te worden ten belope van de totale verwachte verliezen. De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de tot dat moment in het kader van de verrichte prestaties gemaakte kosten in verhouding tot de totale geschatte kosten van het project.

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van derden waarvan de opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, de tussentijdse facturatie overschrijdt, is in de financiële staten aan actiefzijde opgenomen onder de kortlopende handelsvorderingen:

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: Opgelopen kosten		193.600.099,39	202.614.945,83
Opgenomen w insten / verliezen		1.137.258,39	4.327.917,36
Geboekte w waardeverminderingen / bijzondere w waardeverminderingen		-11.454.377,72	-11.836.515,02
Cumul van: Tussentijdse facturatie		-100.450.925,73	-108.034.081,60
Overboeking van/naar handelsschulden		0,00	10.298.578,53
Brutobedrag verschuldigd door opdrachtgevers voor onderhanden projecten in opdracht van derden		82.832.054,33	97.370.845,10
	Langlopende	0,00	10.298.578,53
	Kortlopende	82.832.054,33	87.072.266,57

Het totale bedrag van de onderhanden projecten in opdracht van derden waarvan de tussentijdse facturatie de totale opgelopen kosten, verhoogd met de erkende winsten en/of verlaagd met de erkende verliezen, overschrijdt, is in de financiële staten aan passiefzijde opgenomen onder de kortlopende handelsschulden:

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Cumul van: Opgelopen kosten		1.402.549,31	13.819.061,42
Opgenomen w insten / verliezen		689.012,85	3.249.802,08
Geboekte w waardeverminderingen / bijzondere w waardeverminderingen		0,00	-1.488.588,00
Cumul van: Tussentijdse facturatie		-8.076.711,18	-21.836.892,64
Vervallen bruto bedrag voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	5.985.149,02	6.256.617,14

Het bedrag van de ontvangen vooruitbetalingen, opgenomen onder de langlopende handelsschulden op het passief, is als volgt verdeeld:

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
Ontvangen vooruitbetalingen		119.650.000,00	82.300.000,00
Overboeking naar handelsvorderingen op korte termijn	9.1	0,00	10.298.578,53
Gekapitaliseerde interesten		2.090.420,93	2.018.123,06
Cumul van: opgelopen kosten		-101.400.538,09	-85.290.649,47
Ontvangen vooruitbetalingen voor onderhanden projecten in opdracht van derden	23	20.339.882,84	9.326.052,12

Toelichting 11 - Afgeleide financiële instrumenten

11.1 Afgeleide financiële instrumenten per categorie

De reële waarde van de swaps binnen de NMBS Groep wordt opgesplitst in drie delen:

- Het nominaal: verschil tussen de nominale waarde van het ontvangende been en het betalende been, omgerekend tegen de slotkoers.
- De reële waarde aanpassing.
- De verkregen opbrengsten en de toe te rekenen kosten.

De reële waarde van de afgeleide financiële instrumenten, opgedeeld in langlopend en kortlopend en per type, wordt weergegeven in de tabel hierna:

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2017
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	41.262.573,46	213.042.036,80	0,00	254.304.610,26
Rentesw aps	43.584.201,02	195.303.723,68	0,00	238.887.924,70
Deviezensw aps	-2.321.627,56	17.593.120,91	0,00	15.271.493,35
Petroleumsw aps	0,00	145.192,21	0,00	145.192,21
Inflatiesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vaste activa	41.262.573,46	213.042.036,80	0,00	254.304.610,26
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	234.206,17	26.423,33	260.629,50
Rentesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Deviezensw aps	0,00	0,00	-8.996,70	-8.996,70
Petroleumsw aps	0,00	234.206,17	35.420,03	269.626,20
Inflatiesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	0,00	234.206,17	26.423,33	260.629,50
Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Toe te rekenen kosten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-84.353.249,20	-311.889.468,34	84.349,47	-396.158.368,07
Rentesw aps	-55.138.641,90	-303.728.303,78	-714.574,12	-359.581.519,80
Deviezensw aps	-29.214.607,30	-3.031.818,15	798.923,59	-31.447.501,86
Petroleumsw aps	0,00	-16.831,36	0,00	-16.831,36
Inflatiesw aps	0,00	-5.112.515,05	0,00	-5.112.515,05
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-84.353.249,20	-311.889.468,34	84.349,47	-396.158.368,07
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	83.408,53	-142.022,55	-10.367.115,64	-10.425.729,66
Rentesw aps	0,00	0,00	-10.586.939,03	-10.586.939,03
Deviezensw aps	83.408,53	-141.999,11	661.227,37	602.636,79
Petroleumsw aps	0,00	-23,44	0,00	-23,44
Inflatiesw aps	0,00	0,00	-441.403,98	-441.403,98
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	83.408,53	-142.022,55	-10.367.115,64	-10.425.729,66

Afgeleide financiële instrumenten				31/12/2016
Activa	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Verkregen opbrengsten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-524.022,71	299.766.368,74	0,00	299.242.346,03
Rentesw aps	-7.862.989,83	273.152.825,75	0,00	265.289.835,92
Deviezensw aps	7.338.967,12	26.613.542,99	0,00	33.952.510,11
Petroleumsw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflatiesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vaste activa	-524.022,71	299.766.368,74	0,00	299.242.346,03
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Rentesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Deviezensw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Petroleumsw aps	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58
Inflatiesw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte vlottende activa	0,00	183.210,58	13.209,00	196.419,58

Verplichtingen	Nominaal	Reële waarde aanpassing	Toe te rekenen kosten	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Rentesw aps	-4.926.973,53	-403.170.820,83	-679.048,89	-408.776.843,25
Deviezensw aps	-33.244.781,78	-4.657.036,79	941.881,19	-36.959.937,38
Petroleumsw aps	0,00	0,00	0,00	0,00
Inflatiesw aps	0,00	-7.788.172,37	0,00	-7.788.172,37
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte langlopende verplichtingen	-38.171.755,31	-415.616.029,99	262.832,30	-453.524.953,00
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt voor het beheer van de kasstromen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49
Rentesw aps	0,00	-1.200.229,70	-11.898.841,45	-13.099.071,15
Deviezensw aps	0,00	0,00	992.777,10	992.777,10
Petroleumsw aps	0,00	-0,32	-4.446,80	-4.447,12
Inflatiesw aps	0,00	0,00	-463.022,32	-463.022,32
Overige afgeleide financiële instrumenten	0,00	0,00	0,00	0,00
Andere	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal gedeelte kortlopende verplichtingen	0,00	-1.200.230,02	-11.373.533,47	-12.573.763,49

In gevolge de overname van de schuld door de Belgische Staat op 1 januari 2005 werden er swapovereenkomsten afgesloten met de Belgische Staat. De gekapitaliseerde interesten en de verworven opbrengsten onder deze overeenkomsten werden samen met de Back-to-Back vorderingen geboekt in de overige financiële activa. Op 31 december 2017 betreft het een bedrag van 110.585.179,48 EUR (2016: 86.910.077,36 EUR).

Voor meer informatie, de blootstelling van de NMBS Groep aan financiële risico's wordt voorgesteld in toelichting 2.

11.2. Mutatietabel afgeleide financiële instrumenten

De onderstaande tabel geeft een exhaustief overzicht van de wijzigingen in de afgeleide financiële instrumenten:

	Wijzigingen in de afgeleide financiële instrumenten							31.12.2017	
	31.12.2016	Netto betalingen nominaal bedrag	Netto interest betalingen	Overige netto betalingen	Netto interestlasten	Andere netto lasten	Impact w isselkoersen		Aanpassingen aan de reële waarde
Rentesw aps	-156.586.078,48	1.235.522,48	33.422.288,37		-32.145.911,18		0,00	22.793.644,68	-131.280.534,13
Deviezensw aps	-2.014.650,17	452.423,02	-1.012.910,73	-73.921,66	529.406,70		-5.999.434,69	-7.463.280,89	-15.582.368,42
Petroleumsw aps	191.972,46	0,00		-42.891,98		69.549,81	0,00	179.333,32	397.963,61
Inflatiesw aps	-8.251.194,69	0,00		774.359,85		-752.741,51	0,00	2.675.657,32	-5.553.919,03
Totaal	-166.659.950,88	1.687.945,50	32.409.377,64	657.546,21	-31.616.504,48	-683.191,70	-5.999.434,69	18.185.354,43	-152.018.857,97

De coupons betaald en/of ontvangen onder de petroleum- en inflatieswaps worden niet beschouwd als interesten.

Toelichting 12 - Overige financiële activa

12.1. Algemeenheden

De overige financiële activa binnen de NMBS Groep kunnen opgedeeld worden in vorderingen (vorderingen op de dochterondernemingen, vastrentende effecten uitgegeven door financiële instellingen en overheden en deposito's aangehouden bij banken), de "back-to-back" vordering op de Staat naar aanleiding van de overdracht van de schuld op 1 januari 2005 en de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa. Het detail van de verschillende categorieën, opgedeeld in kortlopend en langlopend, evenals van een beschrijving van de verschillende risico's kan teruggevonden worden in toelichting 2.

12.2. Overige financiële activa: voor verkoop beschikbare financiële activa

De tabel hieronder geeft de bewegingen van de jaren 2017 en 2016 weer van de 'voor verkoop beschikbare' financiële activa:

	2017	2016
Per 1 januari	51.274.180,31	51.274.180,31
Verwervingen	0,00	0,00
Wijziging in de consolidatiekring	-8.151,62	0,00
Interestopbrengsten	0,00	0,00
Verwerven interesten	0,00	0,00
Overdracht naar vaste activa aangehouden voor verkoop	619.733,86	0,00
Per 31 december	51.885.762,55	51.274.180,31
Waarvan		
op lange termijn	51.885.762,55	51.274.180,31
op korte termijn	0,00	0,00

Als gevolg van de beslissing van de NMBS om een belang van 10% van Transurb te behouden, na de verkoop van 82% aan een derde, maakt deze deelneming niet langer deel uit van de consolidatiekring en is geboekt als een financieel vast actief aangehouden voor verkoop voor een bedrag van 619.733,86 EUR. Het bedrag van 8.151,62 EUR betreft een deelneming van Transurb dewelke ze aanhoudt in het buitenland.

12.3. Financiële vaste activa in pand gegeven

De tabel hieronder geeft aan welk deel van de erkende vorderingen als onderpand werden verstrekt in het kader van transacties van alternatieve financiering:

	31/12/2017	31/12/2016
Vaste activa		
In pand gegeven	186.479.512,00	170.405.756,85
Niet in pand gegeven	172.876.337,87	212.578.105,47
Totaal vaste activa	359.355.849,87	382.983.862,32
Vlottende activa		
In pand gegeven	9.447.352,99	0,00
Niet in pand gegeven	290.119,12	32.025.879,83
Totaal vlottende activa	9.737.472,11	32.025.879,83
Totaal vorderingen	369.093.321,98	415.009.742,15

Toelichting 13 - Voorraden

13.1. Voorraden

	31/12/2017	31/12/2016
Handelsgoederen, hulpstoffen en stukken i.v.m. rollend materiaal	206.295.318,34	205.733.993,25
Grondstoffen	3.130.411,74	3.647.670,57
Goederen in bew erking	1.989.114,08	2.112.955,30
Gereed product		
Netto boekwaarde	211.414.844,16	211.494.619,12
Waarvan		
Netto boekw aarde realiseerbaar op minder dan 12 maanden	81.049.698,53	79.387.302,47
Netto boekw aarde realiseerbaar op méér dan 12 maanden	130.365.145,63	132.107.316,65

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	211.346.622,38	211.382.042,98
Andere dochterondernemingen	68.221,78	112.576,14
Netto boekwaarde	211.414.844,16	211.494.619,12

Er zijn geen voorraden geboekt tegen reële waarde verminderd met de verkoopkosten.

13.2. Waardeverminderingen op voorraden – impact op het netto-resultaat

	31/12/2017	31/12/2016
Begin van de periode	-128.464.487,73	-116.087.465,64
Toevoegingen aan waardeverminderingen	-11.417.062,38	-12.976.769,92
Besteding van waardeverminderingen op afgeboekte vorderingen w egens oninvorderbaar	789.322,44	440.864,96
Terugname van waardeverminderingen		158.882,87
Voorraden overgeboekt naar vaste activa	2.791.706,59	
Andere wijzigingen	11.640,34	
Op het einde van de periode	-136.288.880,74	-128.464.487,73

In 2017 (2016) werd een waardevermindering op voorraden van 11.417.062,39 EUR (12.817.887,05 EUR) geboekt in het netto-resultaat van de NMBS. Voor delen met betrekking tot rollend materieel zijn de geboekt waardeverminderingen gebaseerd op de afschrijvingspercentages van het rollend materieel waarop zij betrekking hebben. Een waardevermindering van verbruiksgoederen wordt geboekt indien de rotatie van de voorraad niet plaats gevonden heeft gedurende minstens een maand. Het percentage van de waardevermindering is gebaseerd op basis van de gekende voorraadrotatie.

De overdracht van 2.791.706,59 EUR aan materiële vaste activa – rollend spoorwegmaterieel – heeft betrekking op de NMBS en is gekoppeld aan de activering van de belangrijke reserveonderdelen voor bepaalde types rollend materieel, aangezien zij voldoen aan de activeringscriteria als materieel vast actief. Deze stukken werden geactiveerd in de

loop van het jaar 2017 voor een aanschaffingswaarde van 4.667.414,73 EUR en gecumuleerde afschrijvingen voor 2.791.706,59 EUR (zie toelichting 6.1).

De overige wijzingen hebben betrekking op de overdracht van de waardeverminderingen op voorraden van Transurb naar de vaste activa aangehouden voor verkoop voorafgaand aan de verkoop op 20 juli 2017.

13.3. Voorraden geboekt in het netto-resultaat

	31/12/2017	31/12/2016
Aanschaffingen	-120.045.955,08	-121.960.443,49
Wijzingen in	19.036.007,56	35.731.940,82
<i>Handelsgoederen en hulpstoffen</i>	19.502.431,84	36.635.195,10
<i>Grondstoffen</i>	-342.583,06	-376.800,78
<i>Goederen in bewerking</i>	-123.841,22	-526.453,50
Impact op het netto-resultaat	-101.009.947,52	-86.228.502,67
<i>waarvan inbegrepen in de omzet</i>	-123.841,22	-526.453,50

Toelichting 14 - Geldmiddelen en kasequivalenten

	31/12/2017	31/12/2016
<u>Toelichting</u>		
Geldmiddelen en kasequivalenten		
Termijnrekeningen en schatkistcertificaten	180.743.277,62	224.801.992,44
Bankrekeningen	205.548.645,91	78.875.203,95
Contanten	2.516.887,46	2.424.739,41
Totaal	388.808.810,99	306.101.935,80
Geldmiddelen en kasequivalenten uit kasstroomoverzicht		
Bankmiddelen aangewend voor kapitaalbehoeften	21	0,00
		0,00
	388.808.810,99	306.101.935,80

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	387.871.842,90	304.115.773,08
Andere dochterondernemingen	936.968,09	1.986.162,72
Netto boekwaarde	388.808.810,99	306.101.935,80

Het saldo van de geldmiddelen en kasequivalenten die niet beschikbaar zijn voor de NMBS Groep bedraagt 180.743.286,70 EUR (224.061.719,64 EUR) op 31 december 2017 (2016). Het betreft middelen aangehouden voor derden zoals gedetailleerd in toelichting 2.1. Zoals beschreven in de nota 2, werd het GEN Fonds opgericht door de Belgische Staat in 2001 met als objectief de financiering van de werken voor de aanleg van het 'Gewestelijk Expresnet' (GEN). In het beheerscontract van de ex-NMBS Holding voor de jaren 2005-2008, heeft de Belgische Staat het beheer van de financiële middelen, beschikbaar in het GEN Fonds, toevertrouwd aan de NMBS. Het geheel van de middelen waarvan het beheer is overgedragen aan de NMBS wordt door de NMBS Groep beschouwd als een schuld ten opzichte van publieke overheden (opgenomen onder de rubriek 'Overige schulden').

De blootstelling van de NMBS Groep aan financiële risico's wordt voorgesteld in toelichting 2.

Toelichting 15 - Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

15.1. (Vaste) activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen

Vaste activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen	31/12/2017	31/12/2016
Activa	29.818.367,45	37.193.944,99
Verplichtingen	371.353,34	0,00

De vaste activa aangehouden voor verkoop en hieraan verbonden schulden per **31 december 2017** zijn als volgt:

	Activa Blue Mobility	Opgenomen volgens vermogensmutatie methode Terminal Athus	Andere immateriële en materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	Totaal
Immateriële activa	218.468,22		120.000,00	338.468,22
Materiële vaste activa	95.415,87		22.154.699,76	22.250.115,63
Vastgoedbeleggingen			3.867.836,76	3.867.836,76
Investerings opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode		2.687.107,98		2.687.107,98
Handelsvorderingen en overige debiteuren	3.585,00			3.585,00
Vaste activa	317.469,09	2.687.107,98	26.142.536,52	29.147.113,59
Handelsvorderingen en overige debiteuren	340.057,56			340.057,56
Geldmiddelen en kasequivalenten	331.196,30			331.196,30
Vlottende activa	671.253,86	0,00	0,00	671.253,86
Totaal activa	988.722,95	2.687.107,98	26.142.536,52	29.818.367,45

De hieraan verbonden verplichtingen per **31 december 2017** zijn als volgt:

	Passiva Blue Mobility	Totaal
Langlopende verplichtingen	0,00	0,00
Handelsschulden	157.206,85	157.206,85
Sociale schulden	42.521,63	42.521,63
Overige schulden	171.624,86	171.624,86
Kortlopende verplichtingen	371.353,34	371.353,34
Totaal verplichtingen	371.353,34	371.353,34

De vaste activa aangehouden voor verkoop en eraan verbonden verplichtingen op **31 december 2016** zijn als volgt:

	31/12/2016
Immateriële vaste activa	120.000,00
Materiële vaste activa	27.590.840,32
Vastgoedbeleggingen	4.127.154,58
Investerings volgens vermogensmutatie ATO en Terminal Athus	5.355.950,09
	37.193.944,99

In 2017 verkocht de NMBS groep haar belang van 50% in ATO aan Van Moer Logistics. De waarde volgens vermogensmutatiemethode van 3.637.592,93 EUR (waarvan 3.332.145,10 EUR overgedragen naar deze rubriek in 2016 en 305.477,83 EUR van de resultaten van 2017 overgedragen in deze rubriek voor de verkoop) werd uitgevoerd op 24 augustus 2017.

De waarde volgens vermogensmutatiemethode van Terminal Athus blijft op 31 december 2017 geboekt als een vast actief aangehouden voor verkoop omdat de NMBS groep nog steeds van plan is deze deelneming te verkopen en de onderhandelingen zijn aan de gang. De waarde bedraagt 2.687.107,98 op 31 december 2017.

Blue Mobility , waarvan B-Parking 51,83% van het kapitaal bezit, is geboekt als een vast actief aangehouden voor verkoop per 31 december 2017. Onderhandelingen voor de verkoop zijn aan de gang.

Tot de verkoop van 82% van Tranurb op 20 juli 2017 en de overdracht van de overige 10% naar Overige financiële activa, werden alle activa en verplichtingen van Transurb geboekt als vaste activa aangehouden voor verkoop. De activa en verplichtingen van Transurb geboekt als vaste activa aangehouden voor verkoop zijn als volgt:

	Activa Transurb		Passiva Transurb
Immateriële activa	11.352,05	Voorzieningen	1.634.762,65
Materiële vaste activa	726.896,51	Langlopende verplichtingen	1.634.762,65
Overige financiële activa	67.216,42	Schulden uit personeelsbeloningen	9.900,96
Vaste activa	805.464,98	Handelsschulden	15.635.012,41
Voorraden	13.521.697,04	Sociale schulden	707.319,62
Handelsvorderingen en overige debiteuren	6.877.809,35	Overige schulden	512.336,83
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.219.254,35	Kortlopende verplichtingen	16.864.569,82
Vlottende activa	21.618.760,74	Totaal verplichtingen	18.499.332,47
Totaal activa	22.424.225,72		

De vaste activa aangehouden voor verkoop zijn gewaardeerd op het laagste van de boekwaarde of de reële waarde min de verkoopkosten. Op basis van de verkoopprijs en de gerealiseerde meerwaarden werd geen enkel waardeverlies geboekt aangezien de boekwaarden lager waren dan de reële waarden van de deelnemingen.

De bewegingen van de activa aangehouden voor verkoop (buiten Blue Mobility, Transurb en ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethoden) worden als volgt gepresenteerd:

	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen	TOTAAL
Netto boekwaarde per 1 januari 2016	0,00	10.706.864,80	1.127.607,57	11.834.472,37
Aanschaffingsw aarde				
Overschot		46.158,00		46.158,00
Overboekingen tijdens het boekjaar				
Aanschaffingsw aarde	750.000,00	104.406.096,73	5.846.613,51	111.002.710,24
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen		-24.553.026,17	-25.853,82	-24.578.879,99
Geaccumuleerde afschrijvingen	-630.000,00	-44.667.055,33	-408.557,69	-45.705.613,02
Overdrachten tijdens het boekjaar				
Aanschaffingsw aarde		-89.327.648,52	-2.721.900,86	-92.049.549,38
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen		15.148.900,49	112.875,66	15.261.776,15
Geaccumuleerde afschrijvingen		65.395.221,30	219.707,10	65.614.928,40
Overboekingen tijdens het boekjaar (-)				
Mutaties in activa				
Bijzondere w aardevermindingsverliezen na overboekingen naar de rubriek				
Toevoegingen		-9.564.670,98	-23.336,89	-9.588.007,87
Terugnages				
Netto boekwaarde op 31 december 2016	120.000,00	27.590.840,32	4.127.154,58	31.837.994,90
Netto boekwaarde per 1 januari 2017	120.000,00	27.590.840,32	4.127.154,58	31.837.994,90
Aanschaffingsw aarde				0,00
Overschot			413.892,00	413.892,00
Overboekingen tijdens het boekjaar:				
Aanschaffingsw aarde		49.453.643,73	2.174.775,78	51.628.419,51
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen		-12.033.547,69	-64.215,27	-12.097.762,96
Geaccumuleerde afschrijvingen		-35.736.371,78	-280.647,77	-36.017.019,55
Overdrachten tijdens het boekjaar:				
Aanschaffingsw aarde		-37.749.673,01	-2.865.803,25	-40.615.476,26
Geaccumuleerde bijzondere w aardevermindingsverliezen		12.208.429,91	43.992,99	12.252.422,90
Geaccumuleerde afschrijvingen		21.434.572,54	368.156,18	21.802.728,72
Overboekingen tijdens het boekjaar (-)		49.468,48	-49.468,48	0,00
		624,13		624,13
Bijzondere w aardevermindingsverliezen na overboekingen naar de rubriek:				
Toevoegingen		-3.063.286,87		-3.063.286,87
Terugnages				0,00
Netto boekwaarde op 30 juni 2017	120.000,00	22.154.699,76	3.867.836,76	26.142.536,52

De overdrachten in 2017 naar vaste activa aangehouden voor verkoop hebben uitsluitend betrekking op de NMBS en hebben betrekking op de vastgoedbeleggingen en gebouwen die naar deze rubriek werden overgedragen na de beslissing ze te verkopen. Bovendien werd in 2017 het rollend materieel van de NMBS verkocht voor een boekwaarde van 2.190.279,46 en terreinen en gebouwen van de NMBS voor een boekwaarde van 2.794.364,51 EUR (inclusief de verkoop van een terrein in Maasmechelen waardoor een meerwaarde van 1.535.676,06 EUR werd gerealiseerd).

	Immateriële vaste activa	Materiële vaste activa	Vastgoed-beleggingen	TOTAAL
Per 31 december 2016				
Aanschaffingsw aarde	750.000,00	139.961.262,70	4.566.660,29	145.277.922,99
Geaccumuleerde bijzondere w waardevermindingsverliezen		-17.463.560,50	-62.970,69	-17.526.531,19
Geaccumuleerde afschrijvingen	-630.000,00	-74.301.376,61	-245.944,78	-75.177.321,39
Bijzondere w waardevermindingsverliezen na overboekingen		-20.605.485,27	-130.590,24	-20.736.075,51
Netto boekwaarde per 31 december 2016	120.000,00	27.590.840,32	4.127.154,58	31.837.994,90
Per 31 december 2017				
Aanschaffingsw aarde	750.000,00	149.536.753,12	4.327.545,96	154.614.299,08
Geaccumuleerde bijzondere w waardevermindingsverliezen		-20.970.662,56	-82.174,18	-21.052.836,74
Geaccumuleerde afschrijvingen	-630.000,00	-87.639.495,72	-246.944,78	-88.516.440,50
Bijzondere w waardevermindingsverliezen na overboekingen		-18.771.895,08	-130.590,24	-18.902.485,32
Netto boekwaarde per 31 december 2017	120.000,00	22.154.699,76	3.867.836,76	26.142.536,52

15.2. Winsten en verliezen met betrekking tot vaste activa aangehouden voor verkoop die geen beëindigde bedrijfsactiviteiten zijn

	31/12/2017	31/12/2016
Toevoegen aan de bijzondere w waardeverminderingen	3.063.286,87	9.588.007,87
Minderw aarden op overdrachten	-1.351.504,06	-1.009.837,90
Meerw aarden op overdrachten	8.108.372,69	17.775.997,25

De toevoegingen en terugnames van bijzondere waardeverminderingen worden in het resultaat geboekt onder de rubriek "andere bedrijfskosten". De winst en het verlies van de periode wordt in het resultaat geboekt onder de rubrieken "andere bedrijfskosten" en "andere bedrijfsopbrengsten".

Zij omvatten de meerwaarde als gevolg van de verkoop van ATO (562.407,07 EUR) maar eveneens meer- en minderwaarden gerealiseerd als gevolg van de verkoop van rollend materieel van de NMBS en meerbepaald als gevolg van de verkoop van terreinen en gebouwen van de NMBS.

Toelichting 16 - Bedrijfscombinaties

Op 17 februari 2017 heeft de NMBS 50% van de aandelen van de andere aandeelhouder van Publifer, een bedrijf dat traditionele en digitale advertentieoplossingen biedt aan de adverteerders op de belangrijkste Belgische spoorwegstations, terug gekocht. Deze transactie verhoogt het controlepercentage van de NMBS groep in Publifer van de bestaande 50% (geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode) tot 100% (geconsolideerd volgens de globale methode), waardoor de NMBS groep de volledige zeggenschap verkrijgt over de dochteronderneming.

Na deze overname werd een goodwill van 840.896 geboekt. De overige verworven activa en overgenomen verplichtingen na de overname op 17 februari 2017 zijn als volgt:

	<i>Toelichting</i>	
Immateriële vaste activa	5.1.2.	979.541
Installaties en diverse uitrustingen	6.1.	6.741.322
Handelsvorderingen en overige debiteuren lange en korte termijn		5.699.179
Geldmiddelen en kasequivalenten		1.366.317
Uitgestelde belastingschulden	22.	-1.891.458
Overige schulden		-5.273.997
		7.620.905

Toelichting 17 - Kapitaal

De mutatie van het kapitaal is als volgt:

	Gewone aandelen	Winst aandelen	Totaal
Per 31 december 2017			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal (EUR)	249.022.345,57	0,00	249.022.345,57
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251
Per 31 december 2016			
KAPITAAL			
Geplaatst kapitaal (EUR)	249.022.345,57	0,00	249.022.345,57
Aantal aandelen	1.053.611.251	20.000.000	1.073.611.251

Het kapitaal van de NMBS bestaat uit:

- 333.754.509 gewone aandelen met een nominale waarde van 2,47893525 EUR per stuk; toegewezen aan de Belgische Staat;
- 719.856.742 gewone aandelen met een nominale waarde van 3,09866906 EUR per stuk; toegewezen aan de Belgische Staat;
- 20.000.000 winstaandelen waarvan 16.615.153 aangehouden door de Belgische Staat en 3.384.847 aangehouden door privé personen.

Elk aandeel uitgegeven door de Vennootschap geeft recht op een stem op de algemene vergadering. De Belgische Staat bezit rechtstreeks en onrechtstreeks 99,97% van de stemrechten van de Vennootschap.

Toelichting 18 - Geconsolideerde reserves

	Voor verkoop beschikbare financiële activa	Omrekenings- verschillen	Overgedragen resultaten	Totaal geconsolideerde reserves
Per 1 januari 2016	-2.677.389,75	20.027,61	-336.217.653,05	-338.875.015,19
Netto-resultaat 31-12-2016	0,00	0,00	-244.034.497,23	-244.034.497,23
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>-243.999.082,06</i>	<i>-243.999.082,06</i>
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>-35.415,17</i>	<i>-35.415,17</i>
Niet gerealiseerde resultaten 2016	-242.418,07	17.856,16	-26.496.237,17	-26.720.799,08
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>-25.174.662,86</i>	<i>-25.174.662,86</i>
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	<i>-242.418,07</i>	<i>17.856,16</i>	<i>-1.321.574,31</i>	<i>-1.546.136,22</i>
Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 2016	-242.418,07	17.856,16	-270.530.734,40	-270.755.296,31
<i>Andere bew egingen van het eigen vermogen</i>			<i>-6.533,80</i>	<i>-6.533,80</i>
<i>Afrondingen</i>			<i>-1,25</i>	<i>-1,25</i>
Per 31 december 2016	-2.919.807,82	37.883,77	-606.754.922,50	-609.636.846,55
Per 1 januari 2017	-2.919.807,82	37.883,77	-606.754.922,50	-609.636.846,55
Netto-resultaat 31-12-2017	0,00	0,00	95.892.311,92	95.892.311,92
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>68.752.022,52</i>	<i>68.752.022,52</i>
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>27.140.289,40</i>	<i>27.140.289,40</i>
Niet gerealiseerde resultaten 2017	64.816,80	-62.009,69	5.733.526,33	5.736.333,44
<i>Aandeel geconsolideerde vennootschappen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>5.770.044,65</i>	<i>5.770.044,65</i>
<i>Aandeel investeringen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode</i>	<i>64.816,80</i>	<i>-62.009,69</i>	<i>-36.518,32</i>	<i>-33.711,21</i>
Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten 2017	64.816,80	-62.009,69	101.625.838,25	101.628.645,36
<i>Andere bew egingen van het eigen vermogen</i>			<i>-300.000,00</i>	<i>-300.000,00</i>
<i>Afrondingen</i>			<i>1,10</i>	<i>1,10</i>
Per 31 december 2017	-2.854.991,02	-24.125,92	-505.429.083,15	-508.308.200,09

De voor verkoop beschikbare financiële activa en de omrekeningsverschillen hebben betrekking op Eurofima, onderneming opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode in de geconsolideerde financiële staten 2017 en 2016.

Toelichting 19 - Personeelsbeloningen

19.1. Overzicht van schulden verbonden aan personeelsbeloningen

De volgende verplichtingen voor personeelsbeloningen werden opgenomen in de balans:

	31/12/2017	31/12/2016
Op de balans opgenomen schulden uit:		
Vergoeding na uitdiensttreding	299.435.527,38	301.140.491,23
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	88.682.316,69	92.118.625,55
Ontslagvergoedingen	19.726.307,21	26.424.094,98
Korte termijn voordelen (enkel vakantiedagen)	41.674.885,51	34.926.198,09
Totaal van de op de balans opgenomen schulden:	449.519.036,79	454.609.409,85
- w aarvan kortlopend	123.444.735,57	121.212.802,15
- w aarvan langlopend	326.074.301,22	333.396.607,70

Naast de NMBS die 99,99% (449.476.643,16 EUR) van de totale schuld vertegenwoordigt, heeft Eurostation een schuld verbonden aan personeelsbeloningen geboekt. Voor Eurostation betreft het ontslagvergoedingen (42.393,63 EUR).

19.2. Omschrijving van de personeelsbeloningen

19.2.1. Vergoedingen na uitdiensttreding

De verschillende vergoedingen na uitdiensttreding aan het personeel zijn:

1. Patronale bijdragen aan de Kas van de Sociale Solidariteit

De gepensioneerde statutairen evenals hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote) en de rechthebbenden van overleden personeelsleden worden gedekt door de Kas van de Sociale Solidariteit. Deze Kas wordt gedeeltelijk gefinancierd door de NMBS Groep die als bijdrage een percentage van de ontvangen pensioenen stort.

2. Hospitalisatieverzekering

In het kader van het sociaal akkoord 2008-2010 is overeengekomen dat de de Belgische Spoorwegen de financiering zal verderzetten van de premies voor een collectieve verzekering die de kosten van een hospitalisatie in een tweepersoonskamer dekt. Deze verzekering is van toepassing voor zowel de actieve als de gepensioneerde statutaire personeelsleden en hun rechthebbenden (kinderen en echtgenoot/echtgenote), voor zover deze zijn aangesloten bij het Fonds van de Sociale Werken.

3. Vergoedingen als gevolg van een werkongeval

Aangezien de statutaire personeelsleden niet kunnen genieten van de wettelijke bescherming in geval van een arbeidsongeval, werd een systeem eigen aan de Belgische Spoorwegen ingevoerd. Hierdoor hebben de personeelsleden en hun rechthebbenden recht op een vergoeding in geval van arbeidsongevallen, zowel bij ongevallen op de plaats van het werk als op weg naar de plaats van het werk, evenals voor beroepsziektes. De vergoedingen

omvatten de terugbetaling van medische verzorging, lijfrenten, die afhankelijk zijn van de graad van arbeidsongeschiktheid, en renten en vergoedingen aan de rechthebbenden in geval van overlijden als gevolg van een arbeidsongeval. Bepaalde renten worden geïndexeerd.

4. Patronale bijdragen aan het syndicaal fonds

In het kader van het syndicaal akkoord 2006-2019 werd er met de erkende vakbondsorganisaties overeengekomen dat de Belgische Spoorwegen een jaarlijkse bijdrage van 10 EUR betalen per aangesloten gepensioneerd personeelslid.

5. Pensioenplannen

Sinds 1 januari 2007 heeft de Staat de voordien door de Belgische Spoorwegen ten laste genomen pensioenverplichtingen voor de statutaire personeelsleden overgenomen. De verplichting van de Belgische Spoorwegen is voortaan beperkt tot de storting van de werkgeversbijdragen aan de Staat. Wat betreft de contractuele personeelsleden is er voor een zeer beperkt aantal personeelsleden een pensioenplan van het type “toegezegde-bijdragenregeling” van toepassing.

In dochterondernemingen zijn overigens meerdere pensioenplannen van het type “toegezegd-pensioenregeling” van toepassing.

Met uitzondering van de hospitalisatieverzekering, die gewaarborgd is door een verzekeringsmaatschappij, worden de vergoedingen na uitdiensttreding niet in een extern financieringsfonds geprefinancierd en zijn ze dus niet door een onderliggend actief onderbouwd, noch zijn er terugbetalingsrechten.

19.2.2. Andere langetermijns personeelsbeloningen

De verschillende andere langetermijnbeloningen die aan het personeel worden toegekend zijn:

1. Anciënniteitsvergoeding

Burgerlijke eretekens worden aan het personeel toegekend na een bepaald aantal dienstjaren. De modaliteiten werden aangepast in 2017.

2. Bijkomende vakantiedagen in functie van de leeftijd

Bijkomende verlofdagen worden aan het statutair personeel toegekend op de leeftijd van 45 en 50 jaar. Een overeenkomstige schuld wordt enkel erkend voor de personeelsleden die recht hebben op deze bijkomende verlofdagen.

3. Beschikbaarheidsverlof

Onder bepaalde omstandigheden kan er beschikbaarheidsverlof toegekend worden voor een periode van één tot drie jaar. Een vergoeding zal aan de betrokken personeelsleden uitbetaald worden.

4. Kredietdagen

De aan het personeel toegekende kredietdagen mogen tot 12 maanden na afsluiting van het boekjaar overgedragen worden. Conform aan IAS 19 herzien, worden deze als andere langetermijns personeelsbeloningen aanzien.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen.

19.2.3. Ontslagvergoedingen

De volgende ontslagvergoedingen worden aan het personeel toegestaan:

1. Gedeeltelijke deeltijdse loopbaanonderbreking

De statutaire personeelsleden kunnen een beroep doen op verschillende regelingen van deeltijds “verlof ter voorbereiding van de opruststelling”. Deze regelingen zijn van toepassing op bepaalde personeelscategorieën en voorzien, voor personeelsleden die een bepaalde minimumleeftijd bereikt hebben, in aanvullende toelagen die het werktijdverlies gedeeltelijk compenseren.

Enkel vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van loopbaanonderbreking zijn toegetreden tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

2. Deeltijds werken

Voor bepaalde personeelscategorieën die geen verlof ter voorbereiding van de opruststelling kunnen genieten, bestaan er compenserende regelingen van deeltijds werk. Het gaat om regelingen van deeltijds werk op vrijwillige basis, waarbij er een aanvullende toelage voorzien is welke het werktijdverlies gedeeltelijk compenseert.

Enkel vergoedingen toegekend aan personen die tot regelingen van deeltijds werken zijn toegetreden tot 2006 (datum van aanpassing van deze regelingen) worden beschouwd als ontslagvergoedingen.

Er zijn geen onderliggende activa voor deze voordelen opgenomen, noch terugbetalingsrechten.

19.3. Schulden verbonden aan personeelsbeloningen (behalve korte termijn)

De in de balans opgenomen bedragen voor het geheel van de personeelsbeloningen zijn de volgende:

	31/12/2017			Totaal	31/12/2016			Totaal
	Na uitdienststreding	Lange termijn	Ontslag		Na uitdienststreding	Lange termijn	Ontslag	
Toestand van het plan [tekort / (overschot)]								
Contante waarde van de verplichting op de berekeningsdatum (+)	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76
Reële waarde van de fondsbeleggingen op de berekeningsdatum (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76
Waarvan: Opgenomen netto passiva	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76
Waarvan: Opgenomen netto activa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Waarvan: Niet gefinancierde plannen	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76
Waarvan: Plannen volledig of gedeeltelijk gefinancierd	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

De bedragen voor de toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in het overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	31/12/2017				31/12/2016				
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	
Toelichting									
Kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat									
Opgenomen pensioenkosten	8.856.290,46	46.083.775,24	79.215,86	55.019.281,56	10.156.899,81	45.623.051,86	2.873.977,28	58.653.928,95	
Interestkost (*)	5.123.107,68	281.717,76	142.499,04	5.547.324,48	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56	
Actuariële verschillen (langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen)	-	-245.048,09	-1.408.125,48	-1.653.173,57	-	882.671,52	-1.042.407,57	-159.736,05	
Overdrachten	329.983,26	-252.844,07	-68.977,45	8.161,74	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21	
Pensioenkosten van de verstreken tijd	0,00	302.305,04	0,00	302.305,04	0,00	0,00	0,00	0,00	
Effect van terugnames of liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Effect van de limiet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Totale kost opgenomen bij de gerealiseerde resultaat	14.309.381,40	46.169.905,88	-1.255.388,03	59.223.899,25	14.777.967,09	44.829.732,30	1.969.745,86	61.577.445,25	
<i>Waarvan</i>									
Opgenomen bij de personeelskosten	28	9.186.273,72	45.888.188,12	-1.397.887,07	53.676.574,77	8.600.249,61	44.439.110,94	1.670.012,14	54.709.372,69
Opgenomen bij de financieringskosten	29	5.123.107,68	281.717,76	142.499,04	5.547.324,48	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56
Opgenomen bij de niet-gerealiseerde resultaten		-4.346.032,77	-	-4.346.032,77	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86	

(*) Waarvan: verwacht rendement fondsbeleggingen = 0

Conform aan herziene IAS 19 norm, zijn actuariële verschillen gerelateerd aan de vergoedingen na uitdiensttreding opgenomen als onderdeel van de niet-gerealiseerde resultaten. De actuariële verschillen als gevolg van andere langetermijnpersoneelsbeloningen en ontslagvergoedingen worden opgenomen in het nettoresultaat.

Het totale bedrag van de door de NMBS Groep uitbetaalde premies in 2017 voor de "toegezegde-bijdragenregelingen" bedraagt 2.595.515,97 EUR.

De bewegingen van de contante waarde van de verplichting en de reële waarde van de onderliggende activa tijdens de verslagperiode kunnen als volgt samengevat worden:

Beweging van de contante waarde van de verplichting:

	31/12/2017				31/12/2016			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Contante waarde van de verplichting								
Per 1 januari	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
Opgenomen pensioenkosten	8.856.290,46	46.083.775,24	79.215,86	55.019.281,56	10.156.899,81	45.623.051,86	2.873.977,28	58.653.928,95
Bijdragen gestort door de deelnemers	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kost van verstreken diensttijd (wijzigingen of terugnames van het fonds)	0,00	302.305,04	0,00	302.305,04	0,00	0,00	0,00	0,00
Liquidaties	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Interestkost	5.123.107,68	281.717,76	142.499,04	5.547.324,48	6.177.717,48	390.621,36	299.733,72	6.868.072,56
Actuariële verschillen van het boekjaar	-4.346.032,77	-245.048,09	-1.408.125,48	-5.999.206,34	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81
Uitbetaalde vergoedingen	-11.658.411,52	-49.606.214,74	-5.442.399,74	-66.707.026,00	-11.455.558,54	-54.502.487,54	-2.830.531,74	-68.788.577,82
Overdrachten	329.983,26	-252.844,07	-68.977,45	8.161,74	-1.556.650,20	-2.066.612,44	-161.557,57	-3.784.820,21
Overboeking naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-9.900,96	0,00	0,00	-9.900,96	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa aangehouden voor verkoop	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting op het einde van de periode	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76

De overdracht van 9.900,96 EUR naar de vaste activa aangehouden voor verkoop in 2017 betreft de dochteronderneming Transurb voor de verkoop op 20 juli 2017.

De verdeling van de contante waarde van de verplichting met uitsplitsing voor de actieve populatie en inactieve populatie (gepensioneerden en zij die daar recht op hebben) is als volgt:

	31/12/2017				31/12/2016			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Contante waarde van de verplichting op het einde van de periode								
Verplichting betreffende activa	86.367.113,05	88.682.316,69	19.726.307,21	194.775.736,95	93.602.993,73	92.118.625,55	26.424.094,98	212.145.714,26
Verplichting betreffende gepensioneerden of inactieven (rechthebbenden, ...)	213.068.414,33	0,00	0,00	213.068.414,33	207.537.497,50	0,00	0,00	207.537.497,50
Totale verplichting op het einde van de periode	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76

De reconciliatie met de balans is als volgt:

	31/12/2017				31/12/2016			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Toestand van het fonds								
Contante waarde van de verplichting per 1 januari	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
Reële waarde van de fondsbeleggingen per 1 januari	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
Niet opgenomen bedrag volgens de limiet voor een actief	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto Passiva / (Activa) in de balans								
Per 1 januari	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76	272.643.419,82	101.791.380,79	27.284.880,86	401.719.681,47
Totaal opgenomen kosten in de winst- en verliesrekening	14.309.381,40	46.169.905,88	-1.255.388,03	59.223.899,25	14.777.967,09	44.829.732,30	1.969.745,86	61.577.445,25
Actuariële verschillen opgenomen bij de niet-gerealiseerde resultaten	-4.346.032,77	-	-	-4.346.032,77	25.174.662,86	-	-	25.174.662,86
Betaalde bijdragen en uitbetalingen gedaan door de werkgever	-11.658.411,52	-49.606.214,74	-5.442.399,74	-66.707.026,00	-11.455.558,54	-54.502.487,54	-2.830.531,74	-68.788.577,82
Overboeking naar vaste activa aangehouden voor verkoop	-9.900,96	0,00	0,00	-9.900,96	0,00	0,00	0,00	0,00
Contante waarde van de verplichting voor niet-courante activa van de beëindigde bedrijfsactiviteiten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Actuele waarde van de verplichting uit hoofde van activiteiten beschikbaar voor verkoop	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Op het einde van de periode	299.435.527,38	88.682.316,69	19.726.307,21	407.844.151,28	301.140.491,23	92.118.625,55	26.424.094,98	419.683.211,76
Geaccumuleerd bedrag van winsten en verliezen opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten	0,00	-	-	0,00	0,00	-	-	0,00

Voor 2018 verwacht de NMBS Groep dat de rechtstreeks gestorte bijdragen en uitbetalingen 11,5 miljoen EUR zullen bedragen voor de vergoedingen na uitdiensttreding, 47,5 miljoen EUR (met inbegrip van de kredietdagen) voor de langetermijnbeloningen en 2,0 miljoen EUR voor de ontslagvergoedingen.

19.4. Uitsplitsing van de actuariële verschillen

De actuariële verschillen zijn als volgt verdeeld:

	31/12/2017				31/12/2016			
	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal	Na uitdiensttreding	Lange termijn	Ontslag	Totaal
Actuariële verschillen van het boekjaar								
Verschillen als gevolg van wijzigingen in de aangenomen veronderstellingen	-1.421.153,12	23.681,47	-78.367,63	-1.475.839,28	25.507.508,03	1.278.943,01	1.011.364,93	27.797.815,97
Verschillen als gevolg van wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-719.939,37	0,00	0,00	-719.939,37	-397.449,90	5.342,99	0,00	-392.106,91
Ervaringsaanpassingen	-2.204.940,28	-268.729,56	-1.329.757,85	-3.803.427,69	64.604,73	-401.614,48	-2.053.772,50	-2.390.782,25
Totaal actuariële verschillen	-4.346.032,77	-245.048,09	-1.408.125,48	-5.999.206,34	25.174.662,86	882.671,52	-1.042.407,57	25.014.926,81

19.5. Actuariële veronderstellingen en sensitiviteitsanalyse

Actuariële veronderstellingen:

De schulden voor de personeelsbeloningen worden op een actuariële basis berekend, met behulp van de geprojecteerde kredieteenheden methode. De voornaamste onderliggende parameters (financiële en demografische veronderstellingen) die gebruikt werden bij de berekening van de schuld kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2017	31/12/2016
Verdisconteringsvoet		
Vergoedingen na uitdiensttreding	1,74%	1,71%
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	0% - 1,24%	0%-1,25%
Ontslagvergoedingen	0% - 0,71%	0%-0,66%
Verwacht rendement van de fondsbeleggingen	0,00%	0,00%
Inflatie	2,00%	2,00%
Evolutie van de medische kosten	2,00%	2,00%
Sterftcijfers	MR et MR-1 (si nés après 1950)/FR	MR et MR-1 (si nés après 1950)/FR

Op 31 december werd de verdisconteringsvoet voor het actualiseren van de verplichtingen vastgesteld door middel van het marktrendement op de balansdatum van ondernemingsobligaties van eerste categorie met een vergelijkbare looptijd als die van de verbintenissen (bron: Bloomberg).

De veronderstelde toename van de medische kosten (inclusief inflatie) werd bepaald op basis van het huidige contract. Alle veronderstellingen weerspiegelen de best mogelijk inschatting van de NMBS Groep.

Gewogen gemiddelde looptijden

	31/12/2017	31/12/2016
Vergoedingen na uitdiensttreding	16,06	15,84
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen (*)	10,96	10,67
Ontslagvergoedingen	8,00	7,80
Totale gewogen gemiddelde looptijd	15,26	14,99

(*) zonder rekening te houden met de verplichting betreffende kredietdagen

De veronderstellingen met betrekking tot de sterftcijfers zijn gebaseerd op officiële Belgische sterftcijfers en op basis van waargenomen gegevens binnen de Belgische Spoorwegen.

	Actief personeel (leversverwachting bij pensioen)	Inactieven
Mannen	20,5	15,4
Vrouwen	23,6	10,3

Sensitiviteitsanalyses

	Invloed op de contante waarde van de verplichting op 31/12/2017	
	Verhoging	Verhoging
Verdisconteringsvoet (w ijsiging met 0,5%)		
Vergoedingen na uitdiensttreding	-22.660.699,44	24.650.829,83
Overige langetermijnpersoneelsbeloningen	-1.150.396,92	1.220.662,54
Ontslagvergoedingen	-764.677,37	799.745,52
Evolutie van de medische kosten (w ijsiging met 1%)	10.197.824,72	-8.018.932,72
Sterfte (w ijsiging van de levensverwachting met 1 jaar)	19.514.562,44	-

Toelichting 20 - Voorzieningen

De wijzigingen tijdens het jaar 2017 en 2016 kunnen als volgt samengevat worden:

	Juridische geschillen	Bodemsanering	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2016	43.463.006,49	128.801.272,63	54.515.373,05	226.779.652,17
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	11.144.230,24	93.499.040,72	35.989.595,03	140.632.865,99
Op korte termijn	32.318.776,25	35.302.231,91	18.525.778,02	86.146.786,18
Opgenomen in de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				
Toevoegingen tijdens de periode	86.225.511,24	2.408.482,12	5.656.384,07	94.290.377,43
Aanwendingen tijdens de periode	-7.174.071,77	-1.084.408,12	-17.843.288,14	-26.101.768,03
Teruggenomen tijdens de periode (niet-gebruikt)	-6.169.432,57	-5.132.230,91	-1.396.479,19	-12.698.142,67
Aanpassing rentevoet	76.261,89	-1.255.901,90	53.481,98	-1.126.158,03
Verstrijken van de tijd	242.925,52	315.276,33	94.988,73	653.190,58
Andere bewegingen	108.477,72		692.038,09	800.515,81
Per 31 december 2016	116.772.678,52	124.052.490,15	41.772.498,59	282.597.667,26
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	85.358.448,23	82.960.513,79	24.804.021,06	193.122.983,08
Op korte termijn	31.414.230,29	41.091.976,36	16.968.477,53	89.474.684,18

	Juridische geschillen	Bodemsanering	Overige voorzieningen	Totaal
Per 1 januari 2017	116.772.678,52	124.052.490,15	41.772.498,59	282.597.667,26
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	85.358.448,23	82.960.513,79	24.804.021,06	193.122.983,08
Op korte termijn	31.414.230,29	41.091.976,36	16.968.477,53	89.474.684,18
Opgenomen in de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten				
Toevoegingen tijdens de periode	6.975.913,66	4.856.941,79	5.886.882,38	17.719.737,83
Aanwendingen tijdens de periode	-7.439.601,61	-1.483.897,39	-13.344.251,81	-22.267.750,81
Teruggenomen tijdens de periode (niet-gebruikt)	-8.600.693,14	-6.579.518,22	-601.848,57	-15.782.059,93
Aanpassing rentevoet	-32.740,75	-2.620.520,81		-2.653.261,56
Verstrijken van de tijd	85.138,68	118.138,72		203.277,40
Overboeking naar de vaste activa aangehouden voor verkoop			-1.634.762,65	-1.634.762,65
Per 31 december 2017	107.760.695,36	118.343.634,24	32.078.517,94	258.182.847,54
<u>Waarvan:</u>				
Op lange termijn	81.719.520,29	66.381.930,55	14.998.614,92	163.100.065,76
Op korte termijn	26.041.175,07	51.961.703,69	17.079.903,02	95.082.781,78

De voorziening voor juridische geschillen stemt overeen met de contante waarde van de beste schatting van de uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen waarvan het voorkomen waarschijnlijk is en die lopen over een periode van 20 jaar en het gevolg zijn van juridische geschillen aangegaan tegen de NMBS Groep. De voorziening voor juridische geschillen bedraagt 107.760.695,36 EUR op 31 december 2017 en betreft volledig voor de NMBS. Overeenkomstig de standaard IAS 37 wordt er geen detail gegeven met betrekking tot deze geschillen, rekening houdend met de noodzaak om de eigen belangen van de NMBS te beschermen.

De voorziening voor bodemsanering vertegenwoordigt de contante waarde van de geschatte kost van de uit te voeren werken over een periode van 20 jaar betreffende de gekende wettelijke en feitelijke verplichtingen tot sanering van de terreinen. Deze voorziening werd geboekt om het hoofd te bieden aan de lange termijn verontreiniging op basis van geschatte kosten door de technische diensten en de timing van de uitvoering van de werken alsook van

de rentecurve. Ze heeft alleen betrekking op de NMBS en bedraagt 118.343.634,24 EUR op 31 december 2017.

In het kader van het reddingsplan van de activiteit Cargo van de NMBS heeft de Staat, in december 2009, bij de Europese Commissie een dossier ingediend ter goedkeuring van de operationele, de organisationele en financiële maatregelen voorgesteld door de NMBS Groep.

De Europese Commissie heeft met de beslissing van 26/05/2010 de steunmaatregelen goedgekeurd voor de reorganisatie van de vrachtactiviteiten voor een bedrag van 145 miljoen EUR, of:

1. 30 miljoen EUR door kapitaalsverhoging van de NMBS Holding in de NMBS, de verhoging werd in januari 2011 doorgevoerd (7,5 miljoen EUR op 26/01/2011 en 22,5 miljoen EUR op 30/01/2011);
2. 30 miljoen EUR ten einde de vergoedingen van het statutair personeel gedetacheerd bij B-Logistics in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden;
3. 85 miljoen EUR ten einde de prestatiekosten van de « Station » en « Besturing » in overeenstemming te brengen met de marktvoorwaarden.

Op 31 december 2017 bedraagt de voorziening Fret opgenomen in de andere voorzieningen 14.959.092,40 EUR.

In EUR

Akkoord E.U.	145.000.000,00
Aanwendungen 02/2011 tot 31/12/2017	-130.040.907,60

Saldo hulp E.U.	14.959.092,40
------------------------	----------------------

De overboeking van 2017 van 1.634.762,65 EUR naar de vaste activa aangehouden voor verkoop betreft de onderneming Transurb voor de verkoop op 20 juli 2017.

Toelichting 21 - Financiële schulden

21.1 Financiële schulden

De onderhavige toelichting geeft informatie over de contractuele voorwaarden van de door de NMBS Groep aangegane rentedragende schulden. Voor meer informatie over de blootstelling aan en het beheer van de risico's door de NMBS Groep betreffende de financiële schulden verwijzen we naar toelichting 2.

Een detail van de financiële schulden, per type en opgedeeld in langlopend en kortlopend, wordt weergegeven in de onderstaande tabel:

Financiële schulden		31/12/2017				TOTAAL
		Netto-schuldpositie		Andere		
		Nominaal	Reële w aarde aanpassingen	Toe te rekenen kosten		
Langlopende financiële verplichtingen	Toelichting					
Bankleningen		1.761.948.202,37	0,00	3.093.125,82	0,00	1.765.041.328,19
Obligatieleningen		638.709.981,86	0,00	4.385.898,99	0,00	643.095.880,85
Schulden uit financiële leases	21.2	14.624.915,11	0,00	0,00	0,00	14.624.915,11
Overige financiële schulden		357.058.540,41	37.688.412,40	7.084.265,99	0,00	401.831.218,80
Totaal		2.772.341.639,75	37.688.412,40	14.563.290,80	0,00	2.824.593.342,95
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		121.001.230,64	0,00	3.388.605,33	0,00	124.389.835,97
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.178.662,09	0,00	8.178.662,09
Schulden uit financiële leases	21.2	1.982.158,34	0,00	59.479,21	0,00	2.041.637,55
Thesauriebew ijzen		350.057.888,33	0,00	0,00	0,00	350.057.888,33
Overige financiële schulden		26.670.239,88	0,00	1.042.374,56	0,00	27.712.614,44
Totaal		499.711.517,19	0,00	12.669.121,19	0,00	512.380.638,38
Totaal financiële schulden		3.272.053.156,94	37.688.412,40	27.232.411,99	0,00	3.336.973.981,33
Financiële schulden		31/12/2016				TOTAAL
		Netto-schuldpositie		Andere		
		Nominaal	Reële w aarde aanpassingen	Toe te rekenen kosten		
Langlopende financiële verplichtingen	Toelichting					
Bankleningen		1.830.752.795,14	0,00	3.322.256,72	0,00	1.834.075.051,86
Obligatieleningen		633.371.743,09	0,00	4.173.331,92	0,00	637.545.075,01
Schulden uit financiële leases	21.2	12.482.334,46	0,00	0,00	0,00	12.482.334,46
Overige financiële schulden		343.056.608,54	50.353.497,93	6.100.192,84	0,00	399.510.299,31
Totaal		2.819.663.481,23	50.353.497,93	13.595.781,48	0,00	2.883.612.760,64
Kortlopende financiële verplichtingen						
Bankvoorschotten in rekening-courant	14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen		150.958.513,89	0,00	3.413.412,79	0,00	154.371.926,68
Obligatieleningen		0,00	0,00	8.197.301,09	0,00	8.197.301,09
Schulden uit financiële leases	21.2	669.533,57	0,00	59.614,46	0,00	729.148,03
Thesauriebew ijzen		445.071.113,62	0,00	0,00	0,00	445.071.113,62
Overige financiële schulden		38.266.868,78	0,00	2.286.168,19	0,00	40.553.036,97
Totaal		634.966.029,86	0,00	13.956.496,53	0,00	648.922.526,39
Totaal financiële schulden		3.454.629.511,09	50.353.497,93	27.552.278,01	0,00	3.532.535.287,03

De bankleningen betreffen leningen ten opzicht van financiële instellingen op de brede zin.

	31/12/2017	31/12/2016
Langlopende financiële verplichtingen		
NMBS	2.821.800.603,95	2.883.498.465,33
Dochterondernemingen	2.792.739,00	114.295,31
Boekwaarde	2.824.593.342,95	2.883.612.760,64
Kortlopende financiële verplichtingen		
NMBS	510.928.206,56	644.752.645,95
Dochterondernemingen	1.452.431,82	4.169.880,44
Boekwaarde	512.380.638,38	648.922.526,39

De onderstaande tabel geeft een exhaustief overzicht van de wijzingen in de financiële schulden:

	Wijzingen in de financiële schuld								31.12.2017
	31.12.2016	Nieuwe transacties	Betalingen	Interestlasten	Diverse opbrengsten	Impact wisselkoersen	Aanpassingen aan de reële waarde	Overige	
Bankvoorschotten in rekening-courant	0,00	0,00	-37.348,67	37.348,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bankleningen	1.988.446.978,54	7.314.848,66	-121.545.310,85	24.317.052,43	0,00	-9.102.404,62	0,00	0,00	1.889.431.164,16
Obligateleningen	645.742.376,10	5.338.238,77	-18.224.918,99	18.418.847,06	0,00	0,00	0,00	0,00	651.274.542,94
Schulden uit financiële leases	13.211.482,49	5.012.739,00	-2.861.657,33	1.303.988,50	0,00	0,00	0,00	0,00	16.666.552,66
Thesauriebewijzen	445.071.113,62	350.000.000,00	-444.435.220,50	0,00	-578.004,79	0,00	0,00	0,00	350.057.888,33
Overige financiële schulden	440.063.336,28	73.355.784,46	-63.604.023,39	19.852.363,62	0,00	-28.061.590,69	-12.665.085,53	603.048,49	429.543.833,24
Totaal	3.532.535.287,03	441.021.610,89	-650.708.479,73	63.929.600,28	-578.004,79	-37.163.995,31	-12.665.085,53	603.048,49	3.336.973.981,33

De nieuwe transacties afgesloten door de NMBS Groep omvatten, buiten de kapitalisatie van interesten :

- een bijkomende opvraging op een bestaande kredietlijn voor een vastgoedproject te Weteren;
- een financiële lease;
- de opname in de rubriek financiële schulden van een schuld die tot op heden niet erkend was in overeenstemming met de bepalingen van SIC-27. Naar aanleiding van een externe gebeurtenis werd besloten de betalingsverplichtingen en de verbonden investeringsrekeningen te erkennen;
- de uitgiften onder de Commercial Paper programma's;
- korte-termijntransacties met verbonden ondernemingen buiten de consolidatieperimeter.

Naast de hierboven vermelde nieuwe operaties heeft de NMBS Groep nog 1 contractueel voorziene herfinanciering afgesloten met Eurofima voor een bedrag van 55,3 miljoen EUR waarbij de bestaande financiering aan vlottende rentevoet vervangen werd door een nieuwe financiering aan vlottende rentevoet met een looptijd van 10 jaar.

Het totaal van de betalingen kan opgedeeld worden in de terugbetaling van het nominaal van bestaande financieringen (586.420.744,44 EUR) en de betaling van interesten (64.287.735,29 EUR).

De reële waarde van de financiële schulden is opgenomen in toelichting 32.

Kenmerken van de financiële schulden

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de verschillende schulden naar munt van uitgifte, type rentevoet en resterende looptijd.

<i>Karakteristieken van de financiële schulden</i>					
	31/12/2017				
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar	0,00	0,00
	<i>Totaal EUR</i>			<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Totaal bankvoorschotten in rekening courant				0,00	0,00
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	114.350.000,00	114.345.889,75
			1 - 2 jaar	163.000.000,00	163.029.832,11
			2 - 5 jaar	100.000.000,00	100.035.927,78
			> 5 jaar	457.129.902,25	462.120.306,03
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.677.222,22
			> 5 jaar	371.651.300,00	372.355.342,68
		2% - 4%	2 - 5 jaar	400.000.000,00	392.182.631,48
			> 5 jaar	15.000.000,00	15.123.073,81
	<i>Totaal EUR</i>			<i>1.821.131.202,25</i>	<i>1.819.870.225,86</i>
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	36.576.254,50	32.273.947,70
		6% - 8%	> 5 jaar	43.373.580,68	37.286.990,60
	<i>Totaal USD</i>			<i>79.949.835,18</i>	<i>69.560.938,30</i>
Totaal bankleningen				1.889.431.164,16	1.889.431.164,16
Obligatieleningen	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.053.470,89
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	106.990.500,66
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.571.850,51
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.736.050,58
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.222.777,14
		4% - 6%	1 - 2 jaar	40.000.000,00	41.074.598,96
			2 - 5 jaar	20.000.000,00	20.575.929,81
			> 5 jaar	55.000.000,00	56.049.364,39
	<i>Totaal EUR</i>			<i>752.000.000,00</i>	<i>651.274.542,94</i>
Totaal obligatieleningen				651.274.542,94	651.274.542,94
Schulden uit financiële leases	EUR	0% - 2%	< 1jaar	114.295,30	114.295,30
			2 - 5 jaar	4.124.739,00	4.124.739,00
		2% - 4%	> 5 jaar	7.363.474,97	7.422.954,18
		> 10%	> 5 jaar	5.004.564,18	5.004.564,18
	<i>Totaal EUR</i>			<i>16.607.073,45</i>	<i>16.666.552,66</i>
Totaal schulden uit financiële leases				16.666.552,66	16.666.552,66
Thesauriebewijzen	EUR	N/A	< 1jaar	350.000.000,00	350.057.888,33
	<i>Totaal EUR</i>			<i>350.000.000,00</i>	<i>350.057.888,33</i>
Totaal thesauriebewijzen				350.000.000,00	350.057.888,33
Overige financiële schulden	EUR	Variable	< 1 jaar	22.643.859,43	22.643.859,43
		0% - 2%	< 1 jaar	6.136,52	6.136,52
		4% - 6%	2 - 5 jaren	186.930.294,00	187.121.245,33
	<i>Total EUR</i>			<i>209.580.289,95</i>	<i>209.771.241,28</i>
	USD	4% - 6%	2 - 5 jaar	51.720.512,81	55.649.864,82
			> 5 jaar	45.704.015,13	45.138.049,70
		6% - 8%	> 5 jaren	111.449.171,40	118.984.677,44
	<i>Total USD</i>			<i>208.873.699,34</i>	<i>219.772.591,96</i>
Totaal overige financiële schulden				429.543.833,24	429.543.833,24
Totaal financiële schulden				3.336.973.981,33	3.336.973.981,33

Karakteristieken van de financiële schulden		31/12/2016				
	Munt	Coupon	Finale vervaldag	Nominaal (Munt)	Boekwaarde (EUR)	
Bankvoorschotten in rekening-courant	EUR	N/A	< 1jaar			
	<i>Totaal EUR</i>			<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	
Totaal bankvoorschotten in rekening courant				0,00	0,00	
Bankleningen	EUR	Vlottend	< 1jaar	144.443.723,96	144.365.463,26	
			1 - 2 jaar	114.350.000,00	114.346.575,85	
			2 - 5 jaar	163.000.000,00	263.136.766,45	
			> 5 jaar	413.344.692,18	413.362.329,46	
		0% - 2%	2 - 5 jaar	200.000.000,00	200.677.222,22	
			> 5 jaar	371.651.300,00	372.355.342,68	
		2% - 4%	> 5 jaar	415.000.000,00	405.538.024,36	
	<i>Totaal EUR</i>			<i>1.821.789.716,14</i>	<i>1.913.781.724,28</i>	
	USD	4% - 6%	> 5 jaar	34.588.057,01	34.729.813,76	
		6% - 8%	> 5 jaar	40.794.780,31	39.935.440,50	
	<i>Totaal USD</i>			<i>75.382.837,32</i>	<i>74.665.254,26</i>	
Totaal bankleningen					1.988.446.978,54	
	EUR	Vlottend	2 - 5 jaar	109.000.000,00	109.041.315,83	
		Zero coupon	> 5 jaar	213.000.000,00	101.736.780,54	
		0% - 2%	> 5 jaar	190.000.000,00	189.512.725,97	
		2% - 4%	2 - 5 jaar	25.000.000,00	25.729.452,31	
			> 5 jaar	100.000.000,00	102.211.011,69	
		4% - 6%	2 - 5 jaar	60.000.000,00	61.544.246,57	
			> 5 jaar	55.000.000,00	55.966.843,19	
	<i>Totaal EUR</i>			<i>752.000.000,00</i>	<i>645.742.376,10</i>	
					645.742.376,10	
	EUR	0% - 2%	1 - 2 jaren	341.042,23	341.042,23	
		4% - 6%	> 5 jaar	7.380.218,64	7.439.833,10	
		> 10%	> 5 jaar	5.430.607,16	5.430.607,16	
	<i>Totaal EUR</i>			<i>13.151.868,03</i>	<i>13.211.482,49</i>	
					13.211.482,49	
Thesauriebewijzen	EUR	N/A	< 1jaar	445.000.000,00	445.071.113,62	
	<i>Totaal EUR</i>			<i>445.000.000,00</i>	<i>445.071.113,62</i>	
				445.000.000,00	445.071.113,62	
	EUR	Variable	< 1 jaar	8.243.859,43	8.243.859,43	
		0% - 2%	1 - 2 jaren	18.409,56	18.409,56	
		4% - 6%	2 - 5 jaren	105.475.414,00	105.606.609,09	
			> 5 jaren	72.422.109,06	72.472.231,11	
	<i>Total EUR</i>			<i>186.159.792,05</i>	<i>186.341.109,19</i>	
	USD	4% - 6%	> 5 jaren	68.295.038,55	90.165.553,76	
		6% - 8%	< 1 jaar	31.624.848,18	30.981.382,86	
			> 5 jaren	105.782.637,53	132.575.290,47	
	<i>Total USD</i>			<i>205.702.524,26</i>	<i>253.722.227,09</i>	
					440.063.336,28	
					3.532.535.287,03	

21.2 Financiële schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten

De vervalttermijnen van de schulden m.b.t. de financiële leaseovereenkomsten zijn de volgende:

	Op minder dan één jaar	Op meer dan één jaar en minder dan vijf jaar	Meer dan vijf jaar	Totaal
Contante waarde van de toekomstige minimum betalingen - 31/12/2017				
Toekomstige minimum betalingen	3.190.904,18	9.769.352,44	21.261.865,02	34.222.121,64
Niet verkregen financiële opbrengsten	-1.149.266,63	-3.428.759,94	-12.977.542,41	-17.555.568,98
Totaal	2.041.637,55	6.340.592,50	8.284.322,61	16.666.552,66
Contante waarde van de toekomstige minimum betalingen - 31/12/2016				
Toekomstige minimum betalingen	1.973.657,32	7.091.364,27	23.006.018,38	32.071.039,97
Toekomstige interesten / kosten op contracten	-1.244.509,29	-4.051.250,90	-13.563.797,29	-18.859.557,48
Totaal	729.148,03	3.040.113,37	9.442.221,09	13.211.482,49

De voorwaardelijke huurbetalingen met betrekking tot financiële leaseovereenkomsten, die geboekt zijn in het resultaat, bedragen 90.414,40 EUR (2016: 63.684,82 EUR) en betreffen indexeringen.

De verbintenissen inzake toekomstige minimum huurbetalingen, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, zijn opgenomen in toelichting 34.

Toelichting 22 - Uitgestelde belastingvorderingen / schulden

	31/12/2017	31/12/2016
Actuele belastingen		
Actuele belastingvorderingen	0,00	0,00
Actuele belastingschulden	-361.377,59	-3.638.350,26
Netto actuele belastingen	-361.377,59	-3.638.350,26
Uitgestelde belastingen		
Uitgestelde belastingvorderingen	20.942.917,37	0,00
Uitgestelde belastingschulden	-1.858.544,34	-24.486,80
Netto situatie uitgestelde belastingen	19.084.373,03	-24.486,80

De bewegingen tijdens het boekjaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2017	31/12/2016
Uitgestelde belastingvorderingen		
Per 1 januari	-24.486,80	-27.914,79
Bedrijfscombinaties	-1.891.457,14	
In het netto-resultaat opgenomen belastingen	19.576.305,09	3.427,99
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen belastingen	1.424.011,88	
per 31 december	19.084.373,03	-24.486,80

	Balans	
	31/12/2017	31/12/2016
Uitgestelde belastingvorderingen:		
Recupereerbare fiscale verliezen en andere fiscale aftrekken	223.704.618,46	487.308.619,01
Schulden uit personeelsbeloningen	35.796.409,24	48.633.799,98
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren	93.680,63	
Vaste activa en vastgoedbeleggingen	133.181,33	
Financiële instrumenten tegen reële waarde	21.039.228,38	46.854.178,68
Voorzieningen	64.233.644,01	
Bruto uitgestelde belastingvorderingen	345.000.762,05	582.796.597,67
Uitgestelde belastingschulden:		
Vaste activa en vastgoedbeleggingen	12.760.327,81	47.897.534,36
Bruto uitgestelde belastingschulden	12.760.327,81	47.897.534,36
Min: niet erkende uitgestelde belastingvorderingen	-313.156.061,20	-534.923.550,11
Netto situatie uitgestelde belastingen	19.084.373,03	-24.486,80

Andere fiscale aftrekken hebben betrekking op investeringskredieten. Investeringskredieten en overdraagbare fiscale verliezen hebben een economische waarde die in de boeken wordt opgenomen in de vorm van een uitgestelde belastingvordering wanneer het waarschijnlijk is dat dergelijke investeringskredieten en fiscale verliezen in de toekomst kunnen worden gebruikt. Een belastbare basis wordt verwacht in de komende jaren. Het vermogen van de NMBS groep om uitgestelde belastingvorderingen terug te vorderen wordt beoordeeld aan de hand van een analyse die met name is gebaseerd op bedrijfsplannen en op de risico's verbonden aan de economische omstandigheden en de onzekerheden van de markten

waarin de NMBS groep actief is. Gezien de verschillende hierboven beschreven onzekerheden heeft de groep bij haar analyse een tijdshorizon van 3 jaar gehanteerd. Deze onderliggende parameters van deze analyse worden elk jaar geëvalueerd.

Op 31 december 2017 heeft de NMBS groep een uitgestelde belastingvordering erkend van 20.942.917,37 EUR waarvan 20.342.444,55 EUR betrekking heeft op investeringskredieten en 600.472,82 EUR betrekking heeft op overgedragen belastingen. De NMBS groep concludeert dat deze uitgestelde belastingen recupereerbaar zijn op basis van toekomstige belastbare winsten in de budgetten over een periode van drie jaar. De NMBS groep verwacht vanaf 2018 een belastbare winst te genereren.

Op 31 december 2017 heeft de NMBS groep een uitgestelde belastingvordering erkend naar aanleiding van de stapsgewijze bedrijfscombinatie en waardering tegen reële waarde van de tijdens deze hergroepering verworven activa (1.891.457,14 EUR). We verwijzen naar Toelichting 16. Bedrijfscombinaties voor meer informatie in verband met deze transacties.

De niet opgenomen uitgestelde belastingen op 31 december 2017 bedragen 313.156.061,20 EUR, voornamelijk als gevolg van overgedragen fiscale verliezen na 2020.

De recupereerbare fiscale verliezen en belastingverminderingen zijn onbeperkt in de tijd, met uitzondering van 8.696.656,46 EUR (2016: 8.696.656,46 EUR) dewelke kunnen worden teruggevorderd over een periode van 7 jaar.

Toelichting 23 - Handelsschulden

		31/12/2017	31/12/2016
Handelsschulden - op lange termijn			
Leveranciers		140.595,00	142.140,00
Ontvangen vooruitbetalingen m.b.t. onderhanden projecten in opdracht van derden	10	20.339.882,84	9.326.052,12
Totaal		20.480.477,84	9.468.192,12
Handelsschulden - op korte termijn			
Overheidsinstanties		2.070.835,40	2.379.639,25
Leveranciers		399.628.442,00	387.643.073,10
Ontvangen vooruitbetalingen m.b.t. onderhanden projecten in opdracht van derden	10	5.985.149,02	6.256.617,14
Totaal		407.684.426,42	396.279.329,49
Totaal handelsschulden		428.164.904,26	405.747.521,61

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
Op lange termijn		
NMBS	20.339.882,84	9.326.052,12
Andere dochterondernemingen	140.595,00	142.140,00
Netto boekwaarde	20.480.477,84	9.468.192,12
Op korte termijn		
NMBS	365.611.984,33	358.288.959,41
Andere dochterondernemingen	42.072.442,09	37.990.370,08
Netto boekwaarde	407.684.426,42	396.279.329,49

De handelsschulden op lange termijn bij de NMBS betreffen de ontvangen vooruitbetalingen in het raam van de contracten van de cofinancieringen.

Toelichting 24 - Sociale schulden

	31/12/2017	31/12/2016
Bedrijfsvoorheffing	274.950,87	246.311,36
RSZ	462.527,39	145.067,41
Salarissen	90.765,23	113.012,02
Vakantiegeld	55.049.542,04	55.645.591,70
Overige sociale schulden	36.775.801,23	35.429.801,00
Totaal	92.653.586,76	91.579.783,49
Waarvan:		
Vervallen sociale schulden	1.406.555,33	1.215.441,53
Niet vervallen sociale schulden	91.247.031,43	90.364.341,96

Op 31 december 2017 (2016) bedraagt het aandeel van de NMBS haar niet vervallen sociale schulden 85.936.111,34 EUR (85.205.000,16 EUR). Het aandeel van de dochterondernemingen in het totaal van de sociale schulden is 6.717.475,42 EUR (6.374.783,33 EUR).

Toelichting 25 - Subsidies

25.1 Kapitaalsubsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2017	31/12/2016
Kapitaalsubsidies		
Begin van het jaar	6.437.657.290,86	6.104.854.589,37
Nieuw e subsidies	653.473.545,31	683.971.050,59
Toegew ezen aan materiële en immateriële vaste activa	-381.081.184,90	-351.168.349,10
Overige bew egingen	0,00	0,00
Saldo op het einde van de periode	6.710.049.651,27	6.437.657.290,86
Waarvan		
op lange termijn	6.340.313.170,77	6.071.274.437,10
op korte termijn	369.736.480,50	366.382.853,76

De kapitaalsubsidies, verworven in het kader van investeringen in immateriële activa en materiële vaste activa, worden opgenomen op de passiefzijde van de balans en worden erkend in het bedrijfsresultaat a rato van de afschrijvingen op de activa waarvoor ze verkregen werden. De verworven, maar nog niet ontvangen kapitaalsubsidies zijn opgenomen onder de rubriek 'Handelsvorderingen en overige debiteuren'.

De nieuwe kapitaalsubsidies van 2017 zijn volledig toewijsbaar aan de moedermaatschappij. Er werden geen nieuwe kapitaalsubsidies verworven door de dochterondernemingen.

Het bedrag van -381.081.184,90 EUR in 2017 (2016: -351.168.349,10 EUR) betreft voor -381.641.911,80 EUR (2016: -361.039.218,95 EUR) de in resultaat name van de kapitaalsubsidies en voor 560.726,90 EUR (2016: 9.870.869,85EUR) de wedersamenstelling van de niet afgeschreven subsidies geannuleerd als gevolg van de overdrachten van gesubsidieerde activa.

25.2 Exploitatiesubsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2017	31/12/2016
Exploitatiesubsidies		
Begin van het jaar	371.549.485,08	384.189.525,50
Nieuwe subsidies	1.188.327.555,99	1.130.465.684,75
Inningen	-1.061.668.505,49	-1.141.305.725,17
Andere bewegingen	0,00	-1.800.000,00
Saldo op het einde van de periode	498.208.535,58	371.549.485,08

	31/12/2017	31/12/2016
Nieuwe exploitatiesubsidies		
NMBS	1.188.181.050,50	1.130.259.144,31
Dochterondernemingen	146.505,49	206.540,44
Totaal	1.188.327.555,99	1.130.465.684,75

De exploitatiesubsidies van de NMBS Groep zijn hoofdzakelijk die van de moedermaatschappij en omvatten de basistoelage (vast en variabel), de toelagen voor veiligheid en de strijd tegen het terrorisme en het radicalisme evenals (tot 2016) het economische heroplevingsplan.

De verworven subsidies om de het aandeel van de Staat in de kosteloosheid van de woonwerkverplaatsingen te compenseren worden opgenomen in de omzet.

De verworven maar nog niet ontvangen exploitatiesubsidies worden als vordering opgenomen in de rubriek 'Handelsvorderingen en overige debiteuren'.

25.3 Financiële subsidies

De bewegingen tijdens het jaar kunnen als volgt samengevat worden:

	31/12/2017	31/12/2016
Te ontvangen financiële subsidies		
Op het begin van de periode	15.609.566,33	14.280.733,35
Nieuwe subsidies	28.026.065,66	28.632.139,90
Inningen	-26.346.024,89	-27.303.306,92
Andere bewegingen	102.643,49	0,00
Op het einde van de periode	17.392.250,59	15.609.566,33

De financiële subsidies omvatten de financiële opbrengsten die voortvloeien uit de vorderingen op de Staat in het kader van de prefinancieringsovereenkomsten 'Tekort TGV', van de prioritaire gewestelijke projecten en de prefinancieringen op rollend materieel. De

interessen verworven in het kader van de “Back-to-Back”-overeenkomsten worden niet beschouwd als subsidies.

De vorderingen betreffende de financiële subsidies worden geboekt in de rubriek ‘Handelsvorderingen en overige debiteuren’.

De nieuwe financiële subsidies worden geboekt in het netto-resultaat en in mindering gebracht van de financiële kosten.

Toelichting 26 - Overige schulden

	31/12/2017	31/12/2016
Overige schulden - op lange termijn		
Tegoeden beheerd voor derden (GEN Fonds)	106.364.528,22	149.062.114,21
Commissies op transacties van alternatieve financiering	31.141.458,49	35.152.445,55
Schulden t.o.v. verbonden partijen	0,00	17.304.346,16
Waarborgen in contanten	236.107,88	236.107,88
Overige schulden	129.934,54	817.800,00
Totaal	137.872.029,13	202.572.813,80
Overige schulden - op korte termijn		
Tegoeden beheerd voor derden (GEN Fonds)	74.379.159,37	75.000.000,00
Commissies op transacties van alternatieve financiering	4.010.987,06	4.550.021,20
Over te dragen opbrengsten	129.746.931,68	117.283.478,95
Toe te rekenen kosten	17.686.487,50	20.461.265,94
CSA	26.400.000,00	42.300.000,00
Schulden t.o.v. verbonden partijen	391.896,31	1.883.685,49
Diverse schulden ten opzichte van de Staat	3.130.602,10	5.437.585,44
Te betalen BTW, belastingen en bedrijfsvoorheffing	2.968.269,38	2.711.365,63
Overige schulden	32.821.644,38	23.056.569,17
Totaal	291.535.977,78	292.683.971,82
Totaal overige schulden	429.408.006,91	495.256.785,62

Op 31 december 2017 bedraagt het aandeel van de NMBS in de overige schulden 408.048.735,28 EUR (479.716.830,03 EUR in 2016), die van de dochterondernemingen bedragen 21.359.271,63 EUR (15.539.955,59 EUR in 2016).

Onder de overige schulden komen hoofdzakelijk volgende posten voor:

- 180.743.687,59 EUR (224.062.114,21 EUR in 2016) aan schulden ten opzichte van de Staat in het kader van het Gen fonds; een bijna gelijk bedrag (180.743.286,70 EUR), niet ter beschikking van de NMBS, wordt opgenomen in de rubriek Geldmiddelen en kasequivalenten (zie Toelichting 14);
- 35.152.445,55 EUR (39.702.466,75 EUR in 2016) aan commissies met betrekking tot de alternatieve financieringsoperaties (NPV);
- De lange termijn schuld van de NMBS ten opzichte van HR Rail (een geassocieerde onderneming in de jaarrekeningen van 2016 en 2017) van 17.169.098,75 geboekt tijdens de reorganisatie van 2014 werd overgedragen naar de financiële schulden per 31 december 2017 en werd daarna terugbetaald aan HR Rail. De rente op deze schuld, ten belope van 467.750,27 EUR, werd betaald in 2017;

- 26.400.000,00 EUR (42.300.000,00 EUR in 2016) aan waarborgen in contanten in het kader van de Credit Support Annex (CSA). Het netto bedrag van de waarborgen in contanten overgeschreven aan institutionele tegenpartijen in het kader van de CSA contracten bedraagt 282.839.368,00 EUR (309.239.368,00 EUR als handelsschulden en 26.400.000 EUR als overige schulden);
- 14.467.174,70 EUR (7.590.068,00 EUR in 2016) geboekt als tegenprestatie voor de claim die door de NS wordt betwist met betrekking tot de samenwerkingsafspraken rond de ICZ Brussel-Amsterdam.

De over te dragen opbrengsten en de toe te rekenen kosten omvatten hoofdzakelijk de opbrengsten en kosten met betrekking tot de relaties tussen de netwerken.

De schulden ten opzichte van de Staat in 2017 betreffen met name het gedeelte van de exploitatiesubsidies en de kapitaalsubsidies ontvangen door de NMBS in het kader van de antiterrorisme maatregelen hoger dan de werkelijke exploitatie- en investeringskosten van de NMBS (2.470.603,14 EUR).

Toelichting 27 - Bedrijfsinkomsten en bedrijfskosten

27.1. Bedrijfsinkomsten

27.1.1. Omzet

	31/12/2017	31/12/2016
Transport	803.576.214,18	746.634.603,03
<i>National</i>	701.421.071,60	648.875.700,69
<i>International</i>	96.446.339,31	86.330.042,27
<i>Freight Services</i>	5.708.803,27	11.428.860,07
Beheer van het patrimonium (rollend materieel + vaste activa)	249.436.772,71	245.699.692,56
Geleverde diensten	19.061.728,23	46.666.633,23
Verkopen activa	12.315.962,68	28.741.432,18
Diversen	31.115.960,37	60.973.476,58
Totaal omzet	1.115.506.638,17	1.128.715.837,58

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	1.072.241.023,85	1.047.785.898,55
Publifer	12.536.937,76	0,00
Ypto	8.899.245,07	9.422.241,14
Groep Eurostation	7.943.777,37	42.902.078,66
Transurb	5.365.972,33	11.358.583,05
B-Parking	1.659.073,03	2.475.714,97
Andere dochterondernemingen	6.860.608,76	14.771.321,21
Totaal omzet	1.115.506.638,17	1.128.715.837,58

27.1.2. Overige bedrijfsinkomsten

	31/12/2017	31/12/2016
Meerw aarden op realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	8.108.372,69	17.778.497,25
Meerw aarden op realisatie van deelneming opgenomen volgens vermogensmutatie	3.921,79	0,00
Meerw aarde op realisatie van een onderneming in THI Factory	0,00	3.420.000,00
NPV gerealiseerd op financieringsoperaties	4.805.928,43	7.146.417,48
Doorfacturatie van kosten	4.150.620,83	17.359.364,15
Diverse bedrijfsopbrengsten (boetes, ontvangen vergoedingen, enz.)	4.994.734,42	21.842.418,39
Andere	15.461.191,19	18.596.001,91
Totaal overige bedrijfsinkomsten	37.524.769,35	86.142.699,18

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	36.391.639,99	76.156.647,46
Groep Eurostation	73.118,09	8.165.907,44
Andere dochterondernemingen	1.060.011,27	1.820.144,28
Totaal overige bedrijfsinkomsten	37.524.769,35	86.142.699,18

Op 31 december 2017 hebben de meerwaarden op de verkopen van immateriële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop voornamelijk betrekking op de NMBS (7.146.1647,78 EUR) en hebben betrekking op de overdracht van rollend materieel, terreinen en gebouwen. Ze omvatten ook een bedrag van 562.407,07 EUR gegenereerd door de verkoop van ATO buiten de groep (zie Toelichting 15. Vaste activa aangehouden voor verkoop). De meerwaarde op de verkoop van een verbonden onderneming voor 3.921,79 EUR heeft betrekking op de verkoop door Transurb aan Infrabel van zijn aandelen in Tuc Rail.

In 2017 omvatten de Overige bedrijfsinkomsten een bedrag van 8.480.480,12 EUR, geboekt bij de NMBS met betrekking tot het herstelplan (geschillen in 2013) en stemt overeen met het nominaal bedrag ontvangen van de fiscale administratie voor de prestaties van oktober tot december 2012 ten gevolge van een beslissing in het voordeel van de NMBS ontvangen op 24 oktober 2017.

In 2016 heeft de meerwaarde op de verkoop van een dochteronderneming betrekking op THI factory, met name de voorziene contractuele aanpassing van de negatieve bijdrage van de NMBS in 2015 aan THI factory. De herfacturatie in 2016 omvatten een bedrag van 14.472.439,00 EUR met betrekking tot de NMBS voor de tussenkomst van de NS in de exploitatieverliezen van ICZ Brussel-Amsterdam onder de samenwerkingsafpraak. De bedrijfsopbrengsten van 2016 omvatten een schadevergoeding van 16.000.000 EUR betaald door Siemens.

27.2. Bedrijfskosten

27.2.1. Diensten en diverse goederen

	31/12/2017	31/12/2016
Huurgelden en -kosten	38.903.843,34	45.327.576,84
Onderhoud en herstellingen	84.233.644,72	88.011.011,74
Hulpstoffen	119.949.612,09	123.159.518,22
Kosten verbonden aan exploitatie	29.453.726,31	29.042.582,96
Bezoldiging van derden	126.066.916,52	150.176.205,48
Bijdragen	701.469.139,77	666.492.646,35
Kosten HR Rail en diverse personeelskosten	53.994.151,71	50.337.357,84
Voorzieningen voor risico's en kosten	-22.885.638,95	53.689.348,95
Andere	58.094.602,23	92.141.300,61
Totaal diensten en diverse goederen	1.189.279.997,74	1.298.377.548,99

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	1.086.373.518,18	1.157.723.225,74
Groep Eurostation	28.800.905,84	58.822.851,67
Ypto	50.288.552,90	60.930.463,31
Publifer	2.705.521,11	0,00
SPV LLN	0,00	7.306.898,63
Eurogare	12.073.130,02	5.109.545,07
Andere dochterondernemingen	9.038.369,69	8.484.564,57
Totaal diensten en diverse goederen	1.189.279.997,74	1.298.377.548,99

27.2.2. Overige bedrijfskosten

	31/12/2017	31/12/2016
Minderw aarden op realisatie van immateriële en materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en vaste activa aangehouden voor verkoop	1.351.504,06	1.009.837,90
Minderw aarde op realisatie van deelnemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0,00	496.298,18
Waardeverminderingen op handelsvorderingen en overige debiteuren	-1.845.969,58	18.509.530,21
Waardeverminderingen op bestellingen in uitvoering	1.165.339,01	-167.537,99
Waardeverminderingen op voorraden	11.417.062,38	12.817.887,05
Minderw aarden op vaste activa aangehouden voor verkoop	3.063.286,87	9.588.007,87
Andere bedrijfskosten	11.188.500,32	7.463.391,34
Totaal overige bedrijfskosten	26.339.723,06	49.717.414,56

Of:

	31/12/2017	31/12/2016
NMBS	23.903.641,09	43.539.899,64
Dochterondernemingen	2.436.081,97	6.177.514,92
Totaal overige bedrijfskosten	26.339.723,06	49.717.414,56

De minderwaarde op de realisatie van 1.351.504,06 EUR werd gegenereerd als gevolg van de verkoop van gebouwen en terreinen van de NMBS. In 2016 heeft de verkoop door de NMBS van de onderneming opgenomen volgens vermogensmutatiemethode Liège Container Terminal een geconsolideerde minderwaarde gegenereerd van 496.298,18 EUR.

Toelichting 28 - Personeelskosten

28.1. Personeelskosten

		31/12/2017	31/12/2016
	Toelichting		
Salarissen en vergoedingen en overige kortetermijnbeloningen		1.079.482.076,85	1.059.735.032,70
Sociale zekerheidsbijdragen		9.571.243,08	8.340.047,60
Bijdragen toegezegd-pensioenregelingen		2.595.515,97	2.557.918,10
Vergoedingen na uitdienststreding	19.3	9.186.273,72	8.600.249,61
Andere vergoedingen op lange termijn	19.3	45.888.188,12	44.439.110,94
Ontslagvergoedingen	19.3	-1.397.887,07	1.670.012,14
Overige		1.879.795,33	3.398.156,68
Totale personeelskosten		1.147.205.206,00	1.128.740.527,77

De financiële kost die betrekking heeft op de personeelsbeloningen is opgenomen in de financiële resultaten cfr. toelichting 29.

28.2. Personeelsbestand

	31/12/2017	31/12/2016
A. Personeelsleden		
Gewogen gemiddelde van het personeel (in FTE)	18.764	19.368
Arbeiders	9.942	10.352
Bedienden	8.480	8.693
Directieleden	342	324
Overige	1	0
B. Interims (in FTE)		
Aantal berekend op basis van voltijdse equivalenten	N.D.	N.D.

Toelichting 29 - Financiële opbrengsten en financiële kosten

29.1. Financiële opbrengsten

	31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>	
<i>Interestopbrengsten uit</i>	<u>23.757.347,47</u>	<u>22.649.642,21</u>
tot einde looptijd aangehouden beleggingen w aarop geen waardevermindering werd geboekt	47.922,67	11.475,00
tot einde looptijd aangehouden beleggingen w aarop een waardevermindering werd geboekt	0,00	0,00
leningen en vorderingen w aarop geen waardevermindering werd geboekt	21.719.062,55	19.207.600,34
leningen en vorderingen w aarop een waardevermindering werd geboekt	0,00	1.131,09
Afgeleide financiële instrumenten	-744.441,48	-132.983,58
financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	2.734.803,73	3.562.419,36
voor verkoop beschikbare financiële activa	12.2 0,00	0,00
<i>Wijzigingen in de reële waarde van</i>	<u>73.924.445,52</u>	<u>48.860.283,56</u>
financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	444.628,04	0,00
financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	12.665.085,53	1.261.671,60
afgeleide financiële instrumenten	60.814.731,95	47.598.611,96
voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat	0,00	0,00
<i>Terugname van bijzondere waardevermindervingsverliezen op</i>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
voor verkoop beschikbare activa	0,00	0,00
tot einde looptijd aangehouden beleggingen	0,00	0,00
leningen en vorderingen	0,00	0,00
<i>Wisselresultaten</i>	6.336.911,79	16.883.634,79
<i>Winsten uit de realisatie van leningen en vorderingen</i>	0,00	1.396.294,52
<i>Ontvangen dividenden</i>	11.923,20	2.915.186,62
<i>Overige financiële opbrengsten</i>	14.589.887,84	800.508,94
Totaal financiële opbrengsten	118.620.515,82	93.505.550,64

29.2. Financiële kosten

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
<i>Interestkosten op</i>		<u>62.214.314,41</u>	<u>73.386.925,02</u>
financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs		28.823.282,20	33.307.936,99
afgeleide financiële instrumenten		20.710.208,47	24.389.927,23
financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		5.723.928,88	6.784.821,40
schulden uit financiële leases		1.303.988,50	1.382.976,26
schulden verbonden aan personeelsbeloningen	19.3	5.547.324,48	6.868.072,56
voorzieningen	20	105.581,88	653.190,58
<i>Gekapitaliseerde intercalaire interesten</i>		-134.935,18	-66.004,62
<i>Wijzigingen in de reële waarde van</i>		<u>44.403.224,07</u>	<u>46.823.377,06</u>
financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		1.773.846,55	1.777.871,41
financiële verplichtingen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat		0,00	4.409.378,55
afgeleide financiële instrumenten		42.629.377,52	40.636.127,10
voor verkoop beschikbare financiële activa in het netto-resultaat		0,00	0,00
<i>Bijzondere waardeverminderv verliezen op</i>		<u>18.323,13</u>	<u>1.131,09</u>
voor verkoop beschikbare activa	12.2	0,00	0,00
op tot einde looptijd aangehouden beleggingen		0,00	0,00
leningen en vorderingen		18.323,13	1.131,09
<i>Verliezen uit de realisatie van leningen en vorderingen</i>		0,00	0,00
<i>Wisselresultaten</i>		8.890.604,69	16.084.516,88
<i>Overige financiële kosten</i>		2.043.556,71	3.119.865,39
Totaal financiële kosten		117.435.087,83	139.349.810,82

De interesten ontvangen onder de “Back-to-Back” overeenkomsten en de financiële subsidies (zie toelichting 25.3) worden in mindering genomen in de interestkosten.

Toelichting 30 - Kosten van belastingen op de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

		31/12/2017	31/12/2016
	<u>Toelichting</u>		
In het netto-resultaat opgenomen courante belastingen		-74.015,02	-5.499.028,10
In het netto-resultaat opgenomen uitgestelde belastingen	22	19.576.305,08	3.427,99
In de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen uitgestelde belastingen	22	1.424.011,88	
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		20.926.301,94	-5.495.600,11
		2017	2016
Resultaat vóór belastingen		76.491.978,89	-238.449.025,10
Belastingen berekend op basis van de belastingvoet (33,99%)		-25.999.623,63	81.048.823,63
Effect van de fiscaal niet aftrekbare uitgaven		-13.096.929,11	-13.749.281,06
Belastingen betreffende vennootschappen volgens de vermogensmutatie		9.224.454,84	-6.478,42
Impact als gevolg van verandering in toekomstige belastingvoet		-19.408,19	0,00
Gebruik van voorheen niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen		30.662.327,86	0,00
Wijziging van de boeking van de uitgestelde belastingvorderingen		18.069.656,31	-60.423.076,41
Correcties met betrekking tot vorige boekjaren		661.132,84	0,00
Andere bew egingen		679,15	0,00
Belasting(kosten) / baten op gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van de voortgezette bedrijfsactiviteiten		19.502.290,06	-5.495.600,11

Toelichting 31 - Voorwaardelijke activa en verplichtingen

De voorwaardelijke activa bedragen 483.282,81 EUR (2016: 6.897.657,34 EUR) en vertegenwoordigen voornamelijk de door de NMBS Groep gevorderde bedragen van derden die verantwoordelijk zijn voor werkonbekwaamheden van personeelsleden.

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen 2.013.805,46 EUR (2016: 504.714,66 EUR) en vertegenwoordigen de juridische geschillen aangespannen tegen de NMBS Groep waarvoor de kans op een uitstroom aan middelen momenteel zeer onwaarschijnlijk is.

Toelichting 32 - Bijkomende informatie over de financiële instrumenten

32.1. Financiële activa

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2017	Reële waarde op 31/12/2017	Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016
Vaste financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	752.475.252,23	752.475.252,23	803.277.448,51	803.277.448,51
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	0,00	0,00	0,00	0,00
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	254.304.610,26	254.304.610,26	299.242.346,03	299.242.346,03
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	51.885.762,55	51.885.762,55	51.274.180,31	51.274.180,31
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	100.280.428,83	100.280.428,83	112.566.546,52	112.566.546,52
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	110.593.934,60	110.593.934,60	86.923.913,48	86.923.913,48
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	404.701.095,47	485.371.823,70	385.106.027,49	463.977.369,08
Totaal		1.674.241.083,94	1.754.911.812,17	1.738.390.462,34	1.817.261.803,93
Viottende financiële activa					
Handelsvorderingen en overige debiteuren	Leningen en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	1.124.977.317,44	1.124.977.317,44	1.214.264.080,19	1.214.264.080,19
	Leningen en vorderingen tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	123.632,87	123.632,87	203.790,83	203.790,83
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	260.629,50	260.629,50	196.419,58	196.419,58
Overige financiële activa	Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeverminderingen in het eigen vermogen	0,00	0,00	0,00	0,00
	Financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	251.075,50	251.075,50	253.379,77	253.379,77
	Financiële activa tegen reële waarde met verwerving van de waardeveranderingen in het netto-resultaat aangehouden voor handelsdoeleinden	-11.755,12	-11.755,12	-13.836,13	-13.836,13
	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	4.131.529,49	4.131.529,49	31.272.067,75	31.347.274,51
	Tot einde looptijd aangehouden beleggingen	5.359.630,54	5.350.903,12	0,00	0,00
Totaal		1.135.092.060,22	1.135.083.332,80	1.246.175.901,99	1.246.251.108,75

De analyse hierboven betreft enkel de financiële activa volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen kosten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De NMBS Groep beschouwt de nominale waarde van de 'Handelsvorderingen en overige debiteuren', momenteel niet geherwaardeerd aan reële waarde, als een redelijke benadering van hun reële waarde. Deze rubriek bestaat hoofdzakelijk uit enerzijds kortlopende vorderingen zonder significante financieringscomponent en anderzijds uit langlopende rentedragende vorderingen op de Staat.

De vergelijkende reële waarde van de financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, opgenomen onder de rubriek 'Overige financiële activa' wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de activa waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opnamen in de categorie 'tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

De onderstaande tabel geeft een detail van de wijzigingen in de reële waarde van de financiële activa aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat. De lijn andere wijzigingen bevat alle wijzigingen die het gevolg zijn van terugbetalingen, kapitalisaties en in het geval van activa in vreemde valuta, de impact van de omrekeningsverschillen.

	2017	2016
Per 1 januari	113.023.717,12	128.946.290,41
<i>Marktrisico</i>	-3.202.938,33	-1.841.408,84
<i>Kredietrisico</i>	1.873.719,82	63.537,43
Wijzigingen in de reële waarde	-1.329.218,51	-1.777.871,41
Andere wijzigingen	-11.039.361,41	-14.144.701,88
Per 31 december	100.655.137,20	113.023.717,12

De component 'Kredietrisico' werd geïsoleerd door de geboekte wijzigingen in de reële waarde te vergelijken met de wijzigingen in de reële waarden indien een risico-neutrale waardingscurve werd gebruikt.

32.2. Financiële verplichtingen

Categorie volgens IAS 39		Boekwaarde op 31/12/2017	Reële waarde op 31/12/2017	Boekwaarde op 31/12/2016	Reële waarde op 31/12/2016
Langlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	2.697.335.707,31	3.037.366.356,99	2.735.948.797,10	3.115.046.164,47
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	127.257.635,64	127.257.635,64	147.663.963,54	147.663.963,54
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	396.158.368,07	396.158.368,07	453.524.953,00	453.524.953,00
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	140.595,00	140.595,00	142.140,00	142.140,00
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	106.606.436,10	106.606.436,10	166.608.368,25	166.608.368,25
Totaal		3.327.498.742,12	3.667.529.391,80	3.503.888.221,89	3.882.985.589,26
Kortlopende financiële verplichtingen					
Financiële schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	511.778.657,68	511.598.916,02	647.617.564,35	647.476.516,59
	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	601.980,70	601.980,70	1.304.962,04	1.304.962,04
Afgeleide financiële instrumenten	Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat	10.425.729,66	10.425.729,66	12.573.763,49	12.573.763,49
Handelsschulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	396.200.129,24	396.200.129,24	373.464.686,12	373.464.686,12
Overige schulden	Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	152.393.567,63	152.393.567,63	167.538.037,98	167.538.037,98
Totaal		1.071.400.064,91	1.071.220.323,25	1.202.499.013,98	1.202.357.966,22

De analyse hierboven betreft enkel de financiële verplichtingen volgens IFRS 7, met uitsluiting van de over te dragen opbrengsten, de bedragen betreffende onderhanden projecten voor derden, enz.

De NMBS Groep beschouwt de nominale waarde van de 'Handelsschulden' en de 'Overige schulden' als een redelijke benadering van hun reële waarde. De 'Handelsschulden' bestaan hoofdzakelijk uit kortlopende verplichtingen zonder significante financieringscomponent en de 'Overige schulden' omvatten hoofdzakelijk de schuld erkend tegen de Staat voor de

middelen beheerd in het kader van het GEN Fonds (langlopend en kortlopend) en de cash waarborgen ontvangen in het kader van de CSA akkoorden.

De vergelijkende reële waarde van de financiële schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs wordt berekend gebruikmakend van de zelfde modellen en hypothesen als deze gebruikt voor de waardering van de schulden waarvoor de NMBS Groep op vrijwillige basis gekozen heeft voor de opnamen in de categorie 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het netto-resultaat'.

De onderstaande tabel geeft een detail van de wijzigingen in de reële waarde van de financiële schulden aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in het netto-resultaat. De lijn andere wijzigingen bevat alle wijzigingen die het gevolg zijn van terugbetalingen, kapitalisaties en in het geval van verplichtingen in vreemde valuta, de impact van de omrekeningsverschillen.

	2017	2016
Per 1 januari	151.045.601,99	202.709.660,36
<i>Marktrisico</i>	-8.538.988,75	-3.588.146,39
<i>Kredietrisico</i>	-4.126.096,78	6.735.853,34
Wijzigingen in de reële waarde	-12.665.085,53	3.147.706,95
Andere wijzigingen	-10.520.900,12	-54.811.765,32
Per 31 december	127.859.616,34	151.045.601,99

De component 'Kredietrisico' werd geïsoleerd door de geboekte wijzigingen in de reële waarde te vergelijken met de wijzigingen in de reële waarden indien een risico-neutrale waarderingcurve werd gebruikt.

De wijziging in de reële waarde van de Afgeleide financiële instrumenten is voorgesteld in de nota 11. Afgeleide financiële instrumenten.

Toelichting 33 - Transacties van alternatieve financiering

De NMBS Groep heeft “cross-border” lease-transacties afgesloten (activa verkocht of verhuurd aan een Trust die deze onmiddellijk terug verhuurt aan de NMBS Groep) zodat beiden een financieel voordeel kunnen delen. Deze operaties, die ‘transacties van alternatieve financiering’ genoemd worden, worden opgenomen volgens hun economische substantie in overeenstemming met de bepalingen van SIC 27. De onderliggende activa van deze transacties kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Rollend materieel (elektrische en diesellocomotieven, motorstellen, hogesnelheidstreinen en rytuigen voor reizigers): de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd tussen 17 en 28 jaar.
- Administratieve gebouwen: de hierop betrekking hebbende contracten hebben een oorspronkelijke looptijd van 29,5 jaar.

De transacties gaan gepaard met enkele beperkingen op het gebruik van de onderliggende activa (bijvoorbeeld: geen verkoop, geen onderverhuur zonder de voorafgaande goedkeuring van de Trust). De risico's zijn beperkt tot deze verbonden aan de eigendom van de activa, de risico's die voortvloeien uit de Belgische wetgeving en het kredietrisico op de tegenpartijen waarbij de investeringsrekeningen worden aangehouden.

De NMBS Groep heeft de materiële vaste activa in de balans gehouden en heeft geen winst of verlies uit de verkoop aan de Trust erkend. Deze materiële vaste activa, die verband houden met alternatieve financiering, worden in hoofdzaak aangewend voor eigen gebruik of in leasing gegeven aan dochterondernemingen of andere ondernemingen binnen de invloedssfeer van de NMBS Groep, zoals uitgelegd in toelichting 9.3.

De investeringsrekeningen (investering van een deel van de middelen uit de verkoop of de hoofdverhuur) en de betalingsverplichtingen aan de Trust (over de duur van het contract) worden opgenomen in de balans van de NMBS Groep, met uitzondering van de investeringsrekeningen waarvan de tegenpartij een overheidsinstantie of een supranationale organisatie (of gegarandeerd door een overheidsinstantie) is, en vertegenwoordigen op 31 december 2017 1.073.866.888,26EUR (2016: 1.387.342.317,38 EUR). De investeringsrekeningen en betalingsverplichtingen aan de Trust worden bij toepassing van IAS 39 erkend in de rubrieken ‘overige financiële activa’ en ‘financiële schulden’. Op 31 december 2017 worden 318.324.178,08 EUR (2016: 331.515.161,40 EUR) opgenomen in de investeringsrekeningen. Anderzijds worden 961.518.672,27 EUR (2016: 986.361.122,97 EUR) opgenomen voor betalingsverplichtingen tegenover de Trust op 31 december 2017.

Voor sommige transacties heeft de NMBS Groep afgeleide financiële instrumenten gebruikt om het risico van rentevoeten en wisselkoersen af te dekken. In dit geval heeft de NMBS Groep gebruikt gemaakt van de reële waarde optie voorzien in IAS 39 voor de opname van financiële activa en verplichtingen. Het gebruik van afgeleide financiële instrumenten wordt toegelicht in toelichting 11. Aan het einde van 2017 bedraagt de negatieve reële waarde van derivaten gebruikt in het raam van alternatieve financieringen 16.281.289,18 EUR (2016: 12.579.625,82 EUR). De analyse van het risicobeheer met betrekking tot het gebruik van financiële instrumenten, met inbegrip van instrumenten verbonden aan de alternatieve financiering, is opgenomen in toelichting 2.2.

De commissies in verband met deze transacties worden lineair gespreid over de looptijd van deze operaties in het resultaat opgenomen. In 2017 is 4.803.775,66 EUR (2016: 7.144.264,71 EUR) opgenomen in het bedrijfsresultaat. De daling van de in resultaat genomen commissies is zowel het gevolg van het contractueel aflopen als de vervroegde stopzetting van een aantal transacties in 2017.

Afhankelijk van de aard van de transactie heeft de NMBS Groep op het einde van de initiële basisduur van de overeenkomst verschillende mogelijkheden waaronder:

- de uitoefening van de aankoopoptie;
- de terugkeer van het actief naar de Trust die het voor eigen rekening zal gebruiken;
- de terugkeer van het actief naar de Trust waarbij de NMBS Groep als verkoopagent voor het actief zal optreden;
- de verlenging van de overeenkomst door een lease- of servicecontract na afloop van de eerste basistermijn van de overeenkomst, of
- het zoeken naar een derde die de resterende verplichtingen jegens de Trust op zich zal nemen door middel van een lease- of serviceovereenkomst.

Toelichting 34 - Rechten en verplichtingen

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen beloopt 517.736.196,29 EUR (608.948.491,58 EUR) per 31 december 2017 (2016).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van diensten bedraagt 1.091.129.887,13 EUR (1.049.085.605,71 EUR) per 31 december 2017 (2016).

Het bedrag van de contractuele verplichtingen voor de verwerving van voorraden bedraagt 244.657.108,99 EUR (209.945.116,71 EUR) per 31 december 2017 (2016).

De door de NMBS Groep voor rekening van derden gestelde persoonlijke zekerheden bedragen 188.767.279,55 EUR (205.671.651,43 EUR) per 31 december 2017 (2016).

De door derden aan de NMBS Groep verstrekte kredietlijnen bedragen 2.113.007.506,22 EUR (1.513.007.506,22 EUR) per 31 december 2017 (2016).

De verplichtingen inzake toekomstige minimumhuur, opeisbaar krachtens niet-opzegbare operationele leaseovereenkomsten, bedragen 5.860.890,32 EUR (10.726.856,54 EUR) per 31 december 2017 (2016), waarvan 1.470.765,27 EUR (3.836.736,42 EUR) op ten hoogste één jaar, 4.390.125,05 EUR (6.843.530,04 EUR) op meer dan één jaar en ten hoogste vijf jaar en 0 EUR (46.590,08 EUR) op meer dan vijf jaar.

De door derden voor rekening van de NMBS Groep gestelde zekerheden bedragen 1.987.007.652,96 EUR (2.127.484.158,56 EUR) per 31 december 2017 (2016) en betreffen hoofdzakelijk de door de Staat gestelde zekerheden in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De goederen en waarden gehouden door derden in hun naam maar ten bate en voor risico van de NMBS Groep bedragen 280.599.761,79 EUR (331.477.624,57 EUR) per 31 december 2017 (2016) en betreffen vooruitbetalingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De voorraden die toebehoren aan derden maar die in consignatie ontvangen werden door de NMBS Groep die er de risico's voor draagt, belopen 10.336.260,55 EUR (12.097.437,77 EUR) per 31 december 2017 (2016).

De door de NMBS Groep op eigen activa gestelde zakelijke zekerheden bedragen 2.506.336.348,57 EUR (2.923.025.039,05 EUR) per 31 december 2017 (2016) en betreffen de in pand gegeven beleggingen in het raam van de alternatieve financieringstransacties.

De ontvangen bankgaranties bedragen 447.576.826,02 EUR (455.088.372,82 EUR) per 31 december 2017 (2016).

Op 31 december 2016 heeft de NMBS een verbintenis van 10.000.000,00 EUR aan "overdraft facility" ten opzichte van Lineas group opneembaar vanaf 7 april 2016 tot en met 7 april 2021. Als gevolg van de afstand van haar deelneming in Liège Container Terminal heeft de NMBS Groep eveneens een verbintenis van 200.000,00 EUR dat overeenkomt met het variabele gedeelte van de verkoopprijs dat afhangt van de uitkomst van een lopend geschil.

De niet in de balans opgenomen investeringsrekeningen m.b.t. de alternatieve financieringstransacties zijn vermeld in toelichting 33.

Toelichting 35 - Informatie betreffende verbonden partijen

35.1. Geconsolideerde vennootschappen

De lijst van de dochterondernemingen en ondernemingen verwerkt volgens vermogensmutatiemethode is opgenomen in de toelichting 4.

35.2. Relaties met de Staat

35.2.1. Deelnemingsverhoudingen

De Staat bezit rechtstreeks en onrechtstreeks 99,97% van de stemrechten van de NMBS.

35.2.2. Beheerscontracten

De Staat heeft met de NMBS een beheerscontract afgesloten voor de periode 2008-2012. Dit beheerscontract bepaalt dat de NMBS een essentieel element in het Belgische transportsysteem vormt. In het raam van een samenhangend groepsbeleid is ze belast met de opdracht om erover te waken dat haar activiteiten passen in het kader van het duurzaam mobiliteitsbeleid van de Regering en bijdragen tot het voldoen aan de verplaatsingsbehoeften.

De concretisering van het volgende beheerscontract is momenteel in uitvoering.

De NMBS heeft tot doel:

1. het vervoer per spoor van reizigers en goederen, met inbegrip van het onthaal van en de informatie aan haar klanten;
2. het vervoer van goederen in het algemeen en de logistieke diensten die daarmee verband houden;
3. de verwerving, het onderhoud, het beheer en de financiering van rollend spoorwegmaterieel;
4. de veiligheid en de bewaking op het gebied van de spoorwegen;
5. het verwerven, het ontwerpen, de bouw, de vernieuwing, het onderhoud en het beheer van de spoorwegstations, de onbemande stopplaatsen en hun aanhorigheden alsook hun directe omgeving, met inbegrip van het ontwerp, de ontwikkeling, de modernisering en de valorisatie van de stedelijke centra;
6. de ontwikkeling van commerciële of andere activiteiten die bestemd zijn om rechtstreeks of indirect haar diensten te bevorderen of het gebruik van haar goederen te optimaliseren.

De NMBS kan, zelf of via deelneming in bestaande of op te richten Belgische, buitenlandse of internationale instellingen en rechtspersonen, alle commerciële, industriële of financiële verrichtingen doen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of ten dele, verband houden met haar doel of de verwezenlijking of ontwikkeling

ervan kunnen vergemakkelijken of bevorderen, met inbegrip van het stellen van zekerheden voor schulden van verbonden vennootschappen of vennootschappen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat.

De fabricage en de verkoop van goederen of diensten die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de spoorwegactiviteit, worden inzonderheid geacht de verwezenlijking of ontwikkeling van het doel te kunnen bevorderen.

De NMBS kan eveneens optreden als bestuurder, volmachtdrager, mandataris of vereffenaar in andere vennootschappen of ondernemingen.

35.2.3. Diensten aan besturen

De NMBS levert transport- en communicatiediensten aan de Belgische Staat en aan verschillende besturen van de Belgische Staat. Al deze transacties gebeuren in het kader van normale klant/leverancier relaties tegen voorwaarden die niet gunstiger zijn dan die welke aan andere klanten en leveranciers worden aangeboden. De aan deze besturen geleverde diensten vertegenwoordigen geen significant aandeel van de netto-inkomsten van de NMBS.

35.3. Relaties tussen vennootschappen van de NMBS Groep

In het raam van de uitvoering van het beheerscontract wordt de Vennootschap geacht transacties uit te voeren met de andere vennootschappen van de NMBS Groep. De voornaamste transacties die uitgevoerd worden voor ondernemingen van de Groep zijn de volgende:

- thesaurie, boekhoudkundige coördinatie, enz.;
- besturingsprestaties en stationsprestaties freight services.

35.4. Cijfergegevens betreffende de relaties met de overheid en de ondernemingen verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode

De door de overheid toegekende subsidies worden gedetailleerd besproken in toelichting 25.

Naast deze subsidies werden de volgende transacties uitgevoerd met verbonden partijen:

	31/12/2017	31/12/2016
Omzet met entiteiten opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	131.554.872,32	143.169.581,03
Netto vorderingen op entiteiten opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	117.959.827,71	128.469.629,10
Vorderingen op overheden	1.222.922.074,42	1.224.242.019,33
Schulden met entiteiten opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	51.943.534,86	65.125.831,74

35.5. Relaties met de hoogstgeplaatste functionarissen

De bestuurders en de leden van het Directiecomité van de NMBS worden als de hoogstgeplaatste functionarissen van de NMBS Groep beschouwd.

Het totaal bedrag van de bezoldigingen van de bestuurders en de leden van het Directiecomité bedroeg 1.691.479,88 EUR in 2017 en 1.965.776,79 EUR in 2016. Ze hebben

geen leningen of voorschotten van de NMBS ontvangen. Voor de lijst van de bestuurders en de leden van het Directiecomité verwijzen we naar toelichting 1.

Deze totale bezoldigingsbedragen van de belangrijkste bestuurders bevatten de volgende elementen:

- kortetermijnbeloningen: jaarloon (vast en variabel) en overige kortetermijnbeloningen zoals de ziekteverzekering, het privégebruik van de bedrijfswagen,... evenals de op deze beloningen aan de sociale zekerheid betaalde bijdragen;
- ontslagvergoedingen;
- vergoedingen na uitdiensttreding: door NMBS betaalde verzekeringspremies. De premies dekken hoofdzakelijk een aanvullend-pensioenplan;
- eventuele vergoedingen voor werkongeschiktheid.

De bezoldiging van de hoogstgeplaatste functionarissen is als volgt verdeeld:

	31/12/2017	31/12/2016
Lonen en overige kortetermijnbeloningen	1.617.612,75	1.877.219,79
Ontslagvergoedingen	0,00	0,00
Vergoedingen na uitdiensttreding	73.867,13	88.557,00
Overige langetermijnbeloningen	0,00	0,00
Totaal	1.691.479,88	1.965.776,79

Er werd geen enkele lening toegestaan aan de hoogstgeplaatste functionarissen.

Toelichting 36 - Erelonen van de commissaris

In 2017 (2016) heeft de NMBS Groep 451.627,08 EUR (346.260,08 EUR) geboekt met betrekking tot opdrachten in het kader van controle van de jaarrekening door de bedrijfsrevisoren van de Groep en aan hen verbonden ondernemingen en 23.791,20 EUR (12.123,00 EUR) met betrekking tot niet-audit opdrachten door de commissarissen en door aan hen verbonden ondernemingen.

Deze bedragen zijn als volgt samengesteld:

	31/12/2017		31/12/2016	
	Commissaris	Netwerk van de commissaris	Commissaris	Netwerk van de commissaris
Controleopdrachten	451.627,08		346.260,08	
Belastingadviesopdrachten	22.141,20			
Overige opdrachten	1.650,00		12.123,00	
Totaal	475.418,28	0,00	358.383,08	0,00

Toelichting 37 - Gebeurtenissen na balansdatum

Na de afsluiting van de rekeningen werd een asbestaanwezigheid geconstateerd bij het schilderen van bepaalde goederenwagons die de NMBS voor derden onderhoudt. De NMBS heeft de beslissing genomen om verfmonsters te nemen op alle soorten goederenwagons (gebouwd voor 2000) die worden bewaard in haar werkplaatsen in Gentbrugge, Antwerpen en Monceau. De NMBS heeft besloten om bepaalde werkzaamheden in deze werkplaatsen te stoppen en bijkomende testen en een diepgaande studie te voeren om de risico's, de te nemen maatregelen en de bijhorende kosten te bepalen.

Met ingang van 31 december 2017 is er geen voorziening opgenomen omdat het bedrag van de verplichting momenteel niet met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld.

De NMBS zal ook werk maken van een bijwerking van de inventaris van zijn rollend materieel en het vastgoed om elke mogelijk vervuiling vast te stellen of te bepalen.

Met uitzondering van wat hierboven omschreven staat werden geen significante gebeurtenissen vastgesteld na 31 december 2017 die een invloed hebben op de financiële staten van de NMBS groep.

4. Verslag van het College van commissarissen

Verslag van de bedrijfsrevisoren over de geconsolideerde
jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december
2017

Verslag van de bedrijfsrevisoren leden van het College van commissarissen (hierna “het College van Commissarissen”) aan de algemene vergadering van NMBS NV van Publiek Recht over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van NMBS NV van Publiek Recht (de “Vennootschap”) en zijn dochterondernemingen (samen de “Groep”), leggen wij u ons verslag van het College van commissarissen voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017, alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 31 mei 2017, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2019. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van NMBS NV van Publiek Recht voor de eerste maal dit jaar uitgevoerd.

Verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017 opgesteld in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2017, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum evenals de toelichting bestaande uit een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing. Het totaal van de geconsolideerde balans bedraagt EUR 11.857.361.326 en het geconsolideerd overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten voor het boekjaar sluit af met een nettoresultaat van het boekjaar van EUR 95.994.269.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Groep op 31 december 2017, alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

KPMG Bedrijfsrevisoren CVBA Burgerlijke vennootschap met handelsvorm en met beperkte aansprakelijkheid / BTW BE 0419.122.548 RPR Brussel
Maatschappelijke zetel: Luchthaven Brussel Nationaal 1K - 1930 Zaventem - België
KPMG Bedrijfsrevisoren, a Belgian civil CVBA/SCRL and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity.

BDO Bedrijfsrevisoren Burgerlijke vennootschap met handelsvorm en met beperkte aansprakelijkheid / BTW BE 0419.122.548 RPR Brussel
Maatschappelijke zetel: Da Vincilaan 9 Box E.6 - Elsinore Building - 1935 Zaventem - België
BDO Bedrijfsrevisoren Burg. Ven. CVBA, a limited liability company incorporated in Belgium, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms.
BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO Member Firms.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van het College van commissarissen voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van het College van commissarissen voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een verslag van het College van commissarissen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit :

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons verslag van het College van commissarissen te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons verslag van het College van commissarissen. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van het College van commissarissen

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Brussel, 14 mei 2018

Het College van commissarissen

KPMG Bedrijfsrevisoren
Commissaris
vertegenwoordigd door

BDO Bedrijfsrevisoren
Commissaris
vertegenwoordigd door

Erik Clinck
Bedrijfsrevisor

Felix Fank
Bedrijfsrevisor